

Nuorten työpajatoiminta Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2022

Jaana Tuuttu

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Opetus ja kulttuuritoimi

Nuorten työpajatoiminta
Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella
vuonna 2022

Jaana Tuuttu

Aluehallintovirastojen julkaisuja 220/2023

ISSN-2343-3132 (Verkkajulkaisu)

ISBN-978-952-5900-78-1

Oulu

2023

Tekijät Opetus ja kulttuuritoimi Jaana Tuuttu		Julkaisuaika 17.11.2023	
		Toimeksiantajat(t) Pohjois-Suomen aluehallintovirasto	
		Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisun nimi Nuorten työpajatoiminta Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2022			
Tiivistelmä Nuorten työpajatoiminnan tehtävänä on valmennuksen avulla parantaa alle 29-vuotiaan nuoren valmiuksia päästä koulutukseen, suorittaa koulutus loppuun ja päästä avoimille työmarkkinoille tai muuhun tarvitsemaansa palveluun. Nuorten työpajatoiminnasta säädetään nuorisolaissa (2016/1285). Aluehallintovirastot jakavat vuosittain harkinnanvaraista valtionavustusta nuorten työpajatoiminnan järjestäjille. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto myönsi vuonna 2022 nuorten työpajatoimintaan harkinnanvaraista valtionavustusta yhteensä 2 000 000 euroa. Avustusta myönnettiin yhteensä 25 nuorten työpajatoiminnan järjestäjälle, joista kaksi toimi usean kunnan alueella. Opetus- ja kulttuuriministeriö kerää vuosittain nuorten työpajatoiminnan järjestäjiltä tietoja valtakunnallisella työpajakyselyllä. Tässä raportissa käytetään vuoden 2022 nuorten työpajatoimintaa koskevan kyselyn vastauksia sekä nuorten työpajatoiminnan valtionavustusten loppuselvityksissä annettuja tietoja. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen tietoja verrataan sekä koko maan tietoihin että aiempien vuosien kyselyvastauksissa annettuihin tietoihin.			
Asiasanat Nuorten työpajatoiminta, Kainuu, Pohjois-Pohjanmaa			
ISSN (painettu)	ISBN (painettu)	ISSN (verkkojulkaisu) 2343-3132	ISBN (verkkojulkaisu) 978-952-5900-78-1
Kokonaissivumäärä 78		Kieli suomi	Hinta
Julkaisija Pohjois-Suomen aluehallintovirasto		Paino	

Sisällysluettelo

1.	Johdanto: Nuorten työpajatoiminta	5
2.	Valtionavustus nuorten työpajatoimintaan	7
3.	Nuorten työpajatoiminnan talous	8
4.	Henkilökunta nuorten työpajoilla	10
4.1.	Henkilöstön koulutustausta ja työtehtävät	12
4.2.	Henkilöstön täydennyskoulutus ja työnohjaus	16
5.	Nuoret valmentautujat	26
5.1.	Nuoret valmentautujat työpajalla	35
5.2.	Valmentautujien sijoittuminen pajajakson jälkeen	39
6.	Toiminta nuorten työpajoilla	42
6.1.	Haasteet ja onnistumiset pajatoiminnassa	58
7.	Työpajatoiminnan laatu ja kehittäminen	60
7.1.	Vaikuttaminen, palaute ja seuranta	64
7.2.	Yhteistyö	70
8.	Palaute kyselystä	76
	Lähteet	77

1. Johdanto: Nuorten työpajatoiminta

Nuorten työpajatoiminta määritellään nuorisolain 4 luvun 13 pykälässä näin (Nuorisolaki 1285/2016):

”Nuorten työpajatoiminnan tehtävänä on valmennuksen avulla parantaa nuoren valmiuksia päästä koulutukseen, suorittaa koulutus loppuun ja päästä avoimille työmarkkinoille tai muuhun tarvitsemaansa palveluun. Työpajatoiminnan tarkoituksena on parantaa nuoren elämönhallintataitoja sekä edistää hänen kasvuaan, itsenäistymistään ja osallisuutta yhteiskuntaan. Nuori valmentautuu tekemällä työtä tai työtoimintaa omien edellytystensä mukaan. Työpajalla tehdään nuorelle henkilökohtainen valmennussuunnitelma yhdessä nuoren kanssa.”

Nuorisolain mukaan nuorten työpajatoimintaa voi järjestää kunta, useat kunnat yhdessä tai nuorten palveluja tuottava yhteisö. Pajalla tulee olla sekä yksilöettä työvalmennusosaamista, ja sen on seurattava toimintansa tuloksia. Nuori voidaan ohjata työpajalle viranomaisen tai julkista tehtävää hoitavan henkilön toimesta, tai nuori voi hakeutua työpajalle oma-aloitteisesti.

Nuorten tietojen käsittelystä on säädetty nuorisolain neljännessä luvussa pykälässä 14. Yksittäistä nuorta koskevaa asiaa käsiteltäessä kirjataan nuorta koskeva sopimus ja valmennussuunnitelma sekä nuoren valmennuksen seurantaan ja jatkotoimenpiteisiin liittyvät tiedot. Lisäksi kirjataan nuoren valmennuksesta vastaavat henkilöt ja se, mitä tietoja nuoresta on annettu ja kenelle. Tietoja saa luovuttaa toiselle viranomaiselle vain nuoren ja, alaikäisen nuoren tapauksessa, nuoren huoltajan suostumuksella. Nuorisolaissa tietojen keräämistä perustellaan seuraavasti:

”Nuoresta kerätään tietoja hänen valmennuksensa suunnittelemiseksi, hänen valmiuksiensa ja taitojensa kehittymisen osoittamiseksi ja hänen saamansa valmennuksen tulosten ja nuoren muun palvelutarpeen osoittamiseksi.”

Työpajatoiminnan osalta laissa huomioidaan myös huumausainetestaus (4 luku 15 §). Nuorisolain mukaan työpajatoiminnan järjestäjä saa pyytää nuorelta huumausainetestä koskevan todistuksen, jos on perustellusti aihetta epäillä, että nuori on valmennuksessa huumausaineiden vaikutuksen alaisena tai riippuvainen huumeista.

Myös valtakunnallinen nuorisotyön- ja politiikan ohjelma VANUPO antaa linjauksia nuorten työpajatoiminnalle (VANUPO). Järjestyksessään toinen VANUPO kattaa vuodet 2020–2023. Ohjelmassa hallitus määrittelee nuorisotyön ja nuorisopolitiikkansa tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle tai alle 30-vuotiaalle valmistuneelle taataan joko työ-, työpaja-, työharjoittelu-, työkokeilu-, oppisopimus- tai kuntoutuspaikka kolmen kuukauden aikana työttömyyden alkamisesta (Osallistava ja osaava Suomi 2019). Nuorisotaakkuun toimintaa pyritään vahvistamaan asiantuntijatyön pohjalta. Lisäksi nuorisotyötä tukevien osaamiskeskusten toiminta jatkuu uudella toimikaudella 2020–

2023. Muiden muassa kohdennetun nuorisotyön osaamiskeskuksen tehtävä on nuorten työpajatoiminnan kehittäminen.

Valtion tasolla nuorten työpajatoimintaa on tuettu myöntämällä toimintaan harkinnanvaraista valtionavustusta, ja toiminnan vaikuttavuutta on seurattu säännöllisesti. Opetus- ja kulttuuriministeriö kerää vuosittain nuorten työpajatoiminnan järjestäjiltä tietoja edellisen vuoden toiminnasta valtakunnallisella kyselyllä.

Tässä raportissa perehdytään Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen eli Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntien työpajatoimintaan vuoden 2022 kyselyvastausten pohjalta. Työpajakyselyyn vastasi vuonna 2022 Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueelta 28 nuorten työpajatoiminnan järjestäjää. Valtionavustusta sai yhteensä 25 nuorten työpajaa, joten Pohjois-Suomen aluehallintoviraston aluetta koskevissa tiedoissa ovat mukana vain näiden 25 pajan luvut. Valtakunnallisissa luvuissa ovat mukana kaikki vastaukset.

Raporttiin on kerätty tietoja myös edeltäneiden vuosien kyselyvastauksista. Lisäksi raportissa on hyödynnetty nuorten työpajatoiminnan valtionavustusten loppuselvityksissä annettuja tietoja. Raportin kuvioissa ja taulukoissa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueeseen viitataan lyhenteellä PSAVI. Koko maalla tarkoitetaan raportissa Manner-Suomea.

Vastaajien on ollut mahdollista valita valmiista vastausvaihtoehdoista tai jättää kokonaan vastaamatta. Tyhjät vastaukset ovat omana luokkanaan kuvioissa (ei vastattu) tai laskettu mukaan luokkaan en osaa sanoa. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston työpajoja koskevat lukemat on suhteutettu 25 nuorten työpajan määrään ja valtakunnalliset lukemat 233 nuorten työpajan määrään, ellei toisin mainita. Osassa kuvaajissa nuorten työpajoista käytetään lyhennettä "tp".

2. Valtionavustus nuorten työpajatoimintaan

Aluehallintovirastot myöntävät vuosittain harkinnanvaraista valtionavustusta nuorten työpajatoiminnan järjestäjille, mikäli toimijalla on opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä valtionavustuskelpoisuus. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto myönsi vuonna 2022 nuorten työpajatoimintaan harkinnanvaraista valtionavustusta yhteensä 2 000 000 euroa. Kainuun nuorten työpajoille myönnettiin 19 % ja Pohjois-Pohjanmaan nuorten työpajoille 81 % avustusmäärärahasta. Avustusta myönnettiin yhteensä 25 nuorten työpajatoiminnan järjestäjälle, joista kaksi toimi usean kunnan alueella:

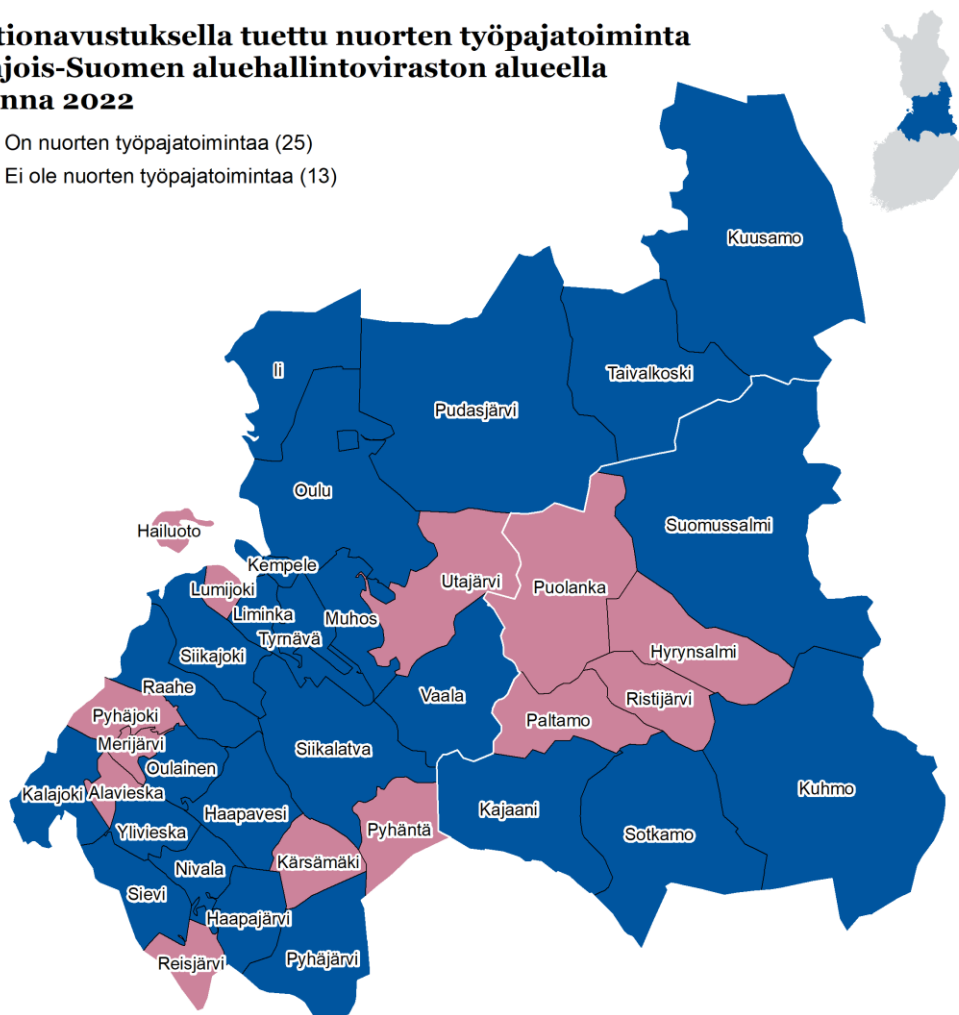
- Jelppiverkko: Haapavesi, Kalajoki, Oulainen, Sievi, Ylivieska,
- Satelliitti-paja: Raabe ja Siikajoki.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella valtionavustuksella tuettua nuorten työpajatoimintaa järjestettiin 25 kunnan alueella, mikä vastaa 66 % alueen kunnista (Kartta 1). Edellisvuoteen verrattuna toimintaa ei ollut enää Alavieskan ja Merijärven alueella ja uutena toimijana aloitti Siikalatvan kunta.

Kartta 1. Valtionavustuksella tuettu nuorten työpajatoiminta Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2022.

Valtionavustuksella tuettu nuorten työpajatoiminta Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2022

- On nuorten työpajatoimintaa (25)
- Ei ole nuorten työpajatoimintaa (13)

© Pohjois-Suomen aluehallintovirasto 2022

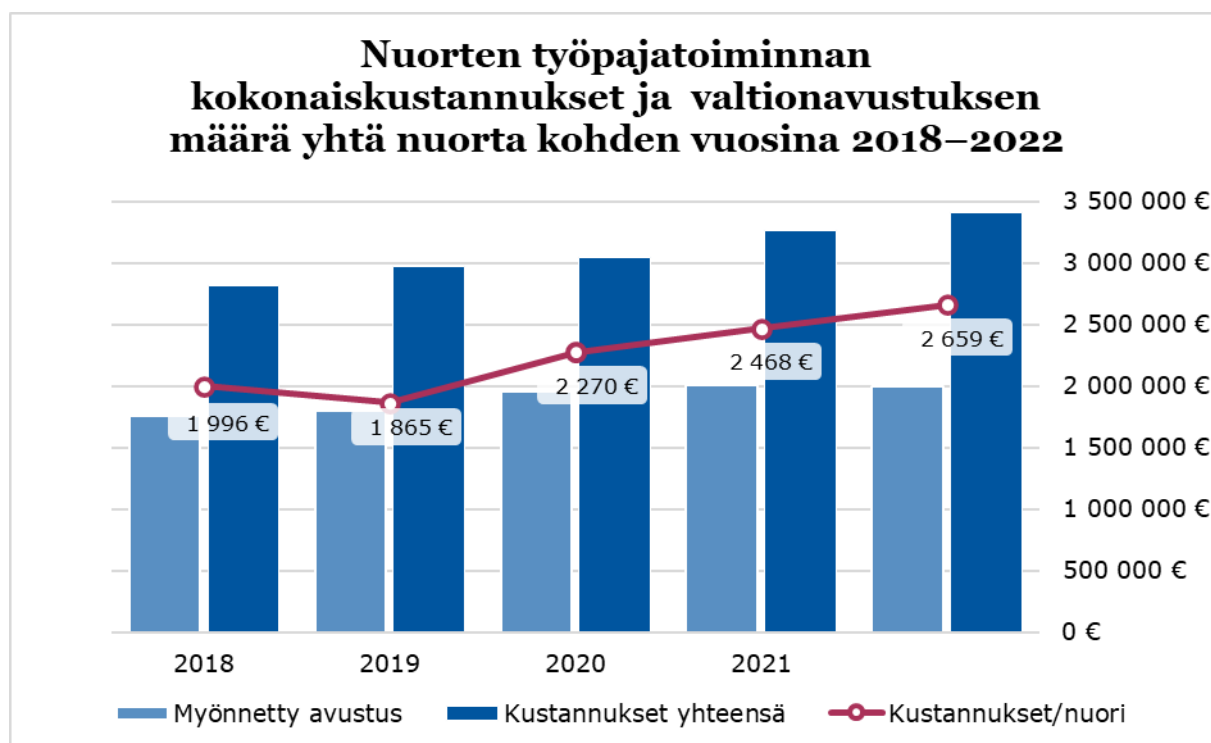
3. Nuorten työpajatoiminnan talous

Valtioneuvoston asetuksessa nuorisotyöstä ja politiikasta (211/2018) säädetään, että laadukkaaseen työpajatoimintaan tarvitaan taloudellisuutta ja hyvää taloudenhoitoa. Seuraavat tiedot toiminnan kustannuksista eivät ole valtakunnallisesta työpajakyselystä, vaan tiedot on kerätty Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon raportoiduista nuorten työpajatoiminnan valtionavustusten loppuselvityksistä.

Valtionavustuksen käyttöselvityksissä esitetyissä toiminnan kustannuksissa on mukana vain hakuohjeessa määritetyt hyväksyttävät kustannukset. Raportoituihin kustannuksiin vaikuttaa se, mihin kustannuksiin nuorten työpaja on alun perin hakenut avustusta. Suurin osa pajoista haki valtionavustusta koko nuorten työpajatoimintaan ja muutama vain palkkakustannuksiin. Siten selvityksessä raportoiduissa kustannuksissa on mukana vain pieni osa nuorten työpajatoiminnan kokonaiskustannuksista.

Vuonna 2022 Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen avustusta saaneiden nuorten työpajojen raportoidut kustannukset olivat 3 403 472 euroa (Kuvio 1.). Tukea käytettiin noin 2 659 euroa yhtä valmentautujaa kohti. Käyttökustannukset nuorta kohden kasvoivat kolmatta vuotta peräkkäin. Korona-aikana nuorten osallistumishalukkuus työpajatoimintaan laski ja nuoria myös ohjattiin mukaan aiempaa vähemmän. Vielä ei olla palattu koronaa edeltäviin osallistujamääriin. Samaan aikaan kokonaiskustannukset ovat nousseet vuosi vuodelta.

Kuvio 1. Nuorten työpajojen saama valtionavustus, pajojen kokonaiskustannukset sekä kustannukset yhtä nuorta kohden Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2018–2022.

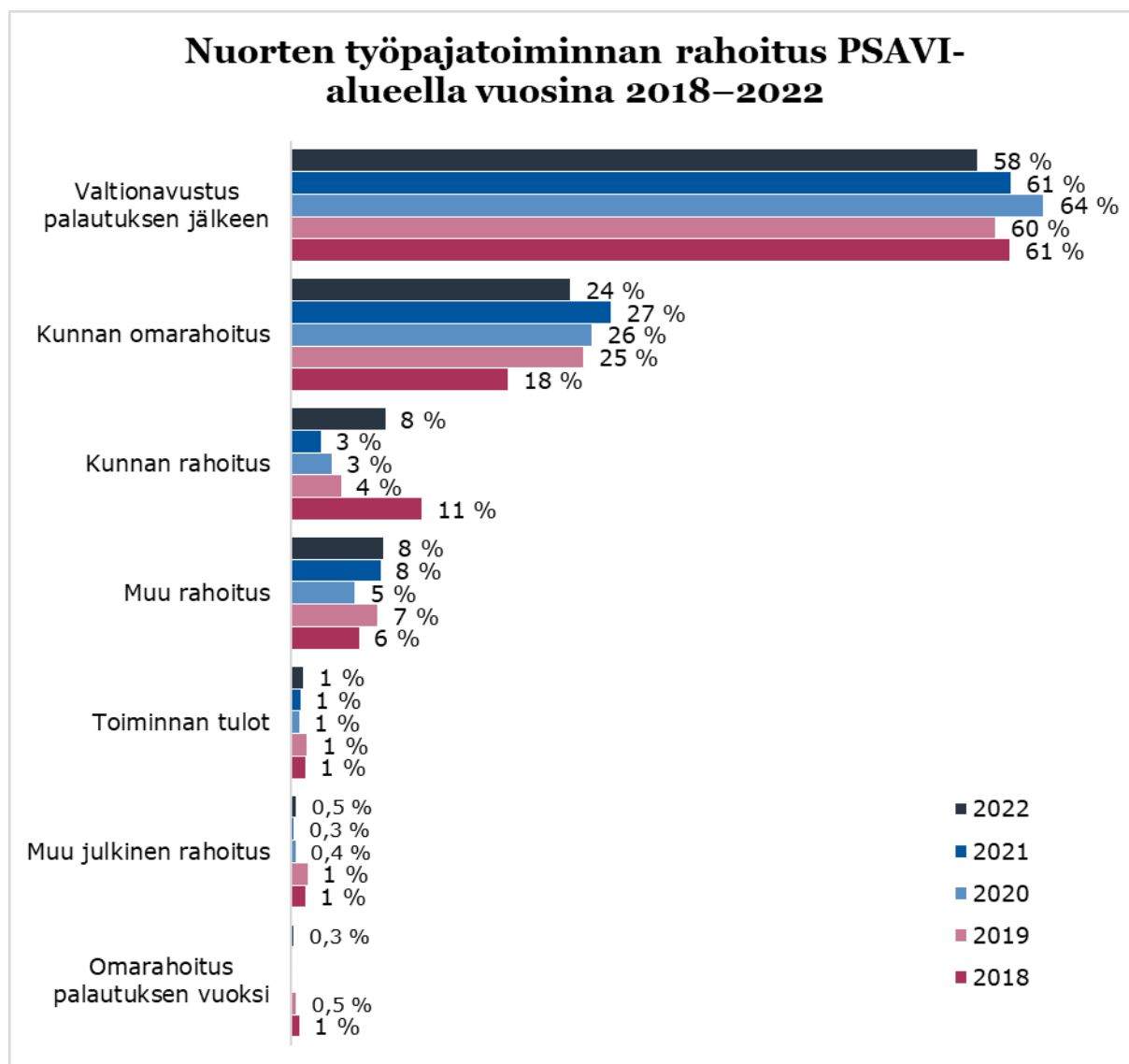

Vuonna 2022 nuorten työpajatoiminnan valtionavustuksen käyttöselvityksissä raportoiduista kustannuksista 89 % koostui palkoista sekä niiden sivukuluista. Materiaali- ja välinekustannusten osuus oli 4 %. Kustannuslajien osuudet ovat pysyneet pitkään samoina. Korona näkyi matka- ja kuljetuskustannusten piene-
nemisenä, mutta kulut ovat nyt palanneet koronaa edeltäviin lukuihin.

Nuorten työpajatoiminnasta syntyneitä valtioavustuksella hyväksyttäviä kus-
tannuksia on rahoitettu Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella lisäksi työpajatoiminnan järjestäjätahojen omarahoituksella. Omarahoituksen tulee kattaa vähintään 25 % hyväksyttävistä kustannuksista.

Vuonna 2022 valtionavustus kattoi 58,5 % hyväksyttävistä kustannuksista alu-
eella (Kuvio 2.). Kunnan omarahoitus oli toiseksi suurin tulonlähde. Vuonna 2022 kolme toimijaa joutui palauttamaan osan tuesta. Palautusten määrissä on pientä vuosittaista vaihtelua. Vuosina 2020 ja 2021 vain yksi toimija joutui palautta-
maan, kun taas vuonna 2018 palautettavaa tuli viidelle nuorten työpajalle.

Kuvio 2. Nuorten työpajatoiminnan rahoituslähteiden osuudet Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2018–2022.

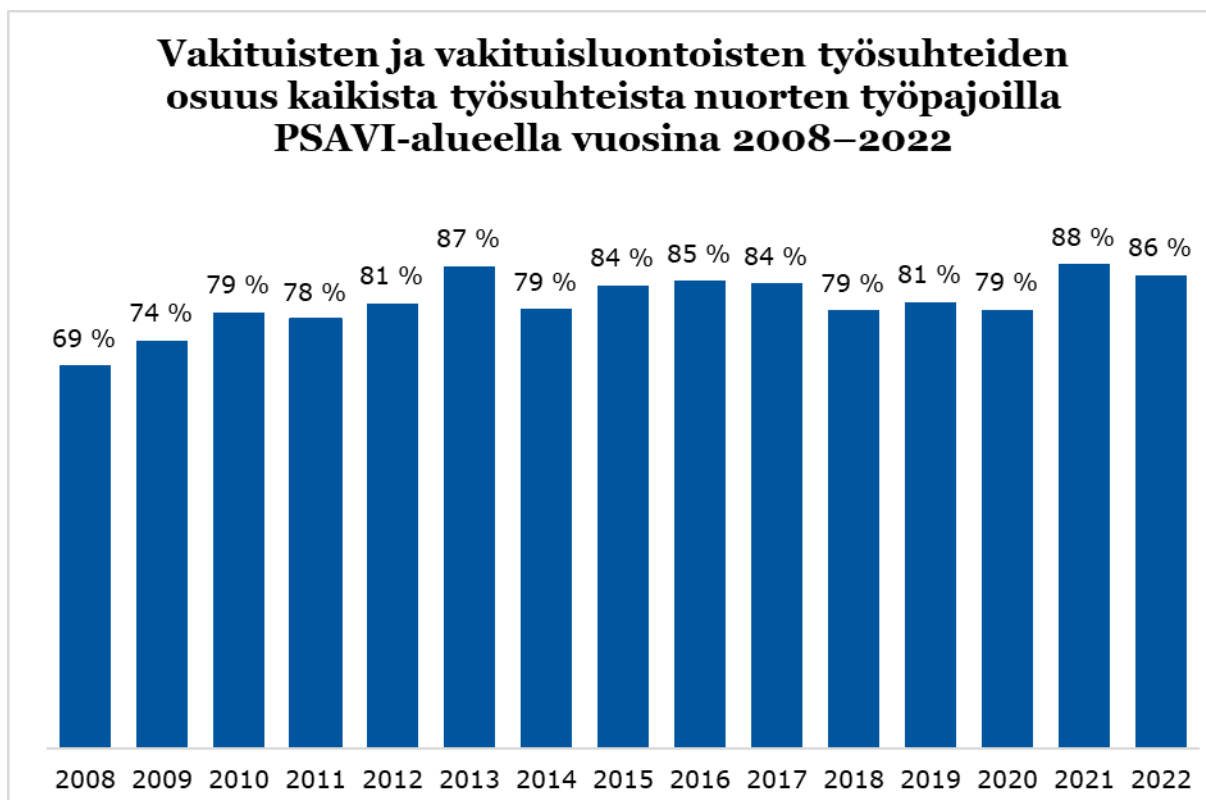
4. Henkilökunta nuorten työpajoilla

Valtioneuvoston asetuksen (211/2018; 11 § ja 12 §) mukaan nuorten työpajatoiminnassa työskentelevien henkilöiden ammattitaito ja osaaminen sekä nuorten työpajatoiminnan jatkuvuus ovat tärkeitä toiminnan laadun ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden näkökulmista. Lisäksi ne ovat tärkeitä valtionavustuksen myöntökriteereitä.

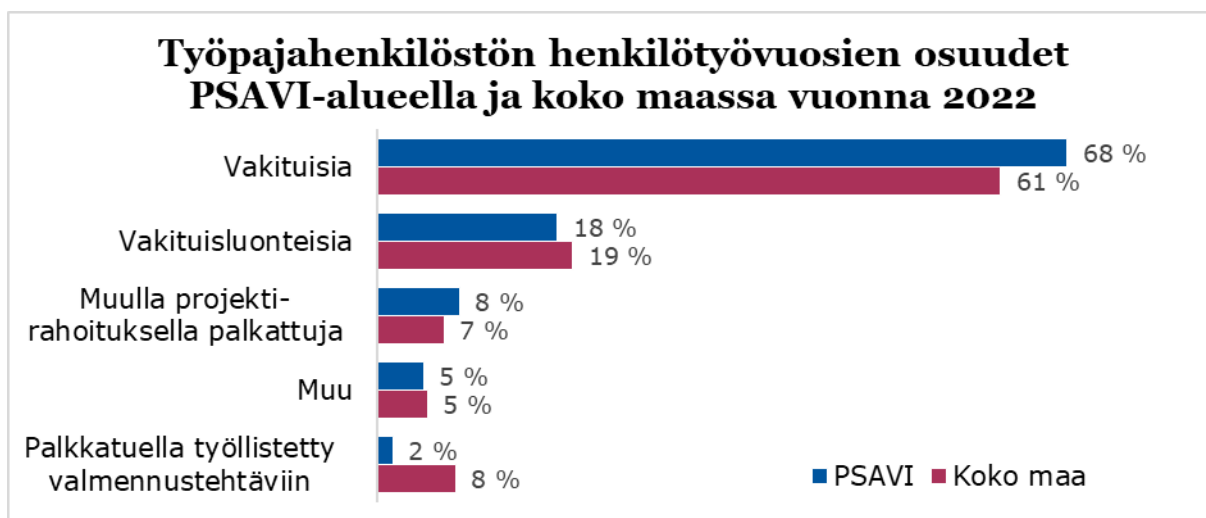
Vuonna 2022 Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen nuorten työpajoilla käytettiin 166 henkilötyövuotta nuorten kanssa työskentelyyn, mikä on 10 henkilötyövuotta enemmän kuin vuonna 2021. Vakituksessa ja vakinaisluonteisessa työsuhteessa työskenteli 86 % työntekijöistä (Kuvio 3.).

Vuonna 2022 Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen nuorten työpajoilla oli koko maahan verrattuna hieman isompi osuus työntekijöistä vakituksia (Kuvio 4.). Palkkatuella työllistettyjen osuus oli muuta maata pienempi.

Kuvio 3. Vakituksien ja vakituksiluontoisten työsuhteiden osuus kaikista työsuhteista nuorten työpajoilla 2011–2022.

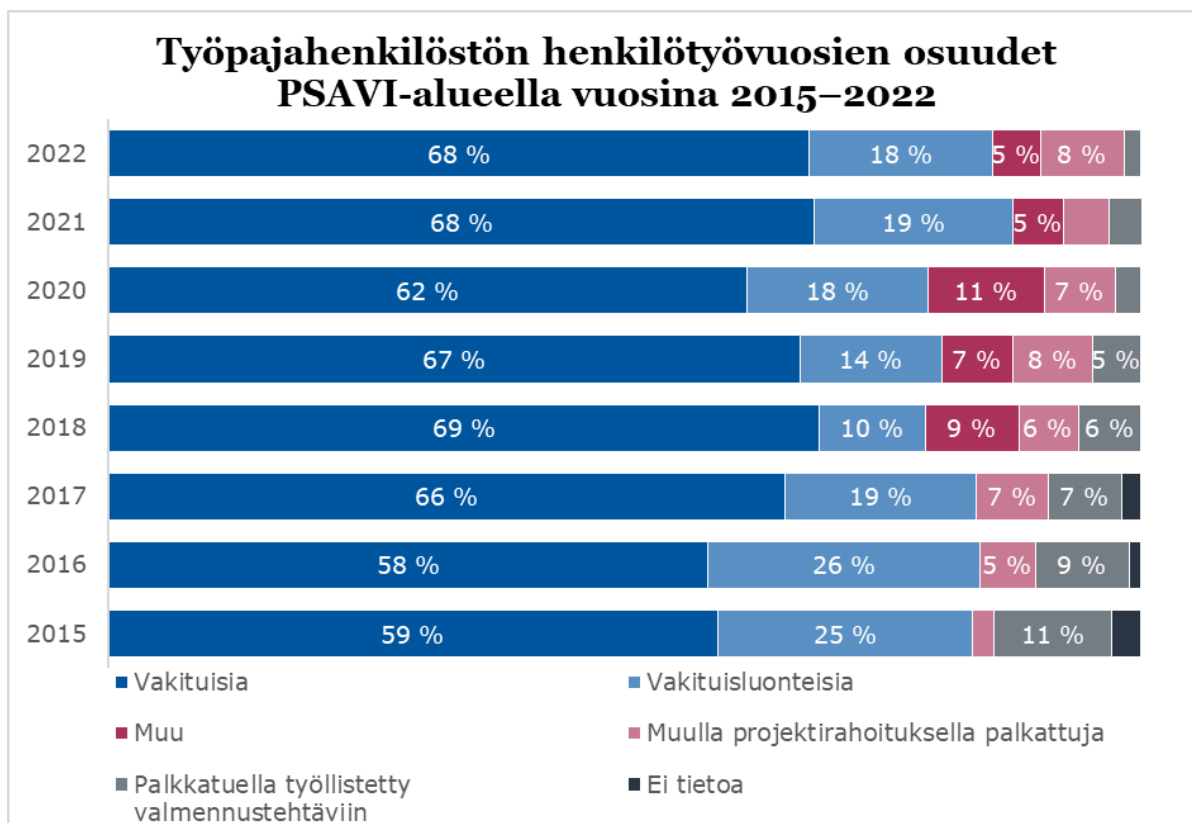

**Kuvio 4. Työpajahenkilöstön henkilötyövuosien osuudet työsuhteen tyy-
pin mukaan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko
maassa vuonna 2022.**

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen nuorten työpajoilla vakituisen henkilöstön osuus oli 68 prosenttia vuonna 2022 (Kuvio 5.). Vuodesta 2015 lähtien merkittävin muutos on tapahtunut vakituisten työsuhteiden yleistymisessä ja vakituisluonteisten ja palkkatuella työllistettyjen työsuhteiden vähenemisessä. Muulla rahoituksella palkattuja on raportoitu vuodesta 2018 lähtien.

**Kuvio 5. Työpajahenkilöstön henkilötyövuosien osuudet työsuhteen tyy-
pin mukaan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella 2015–2022.**

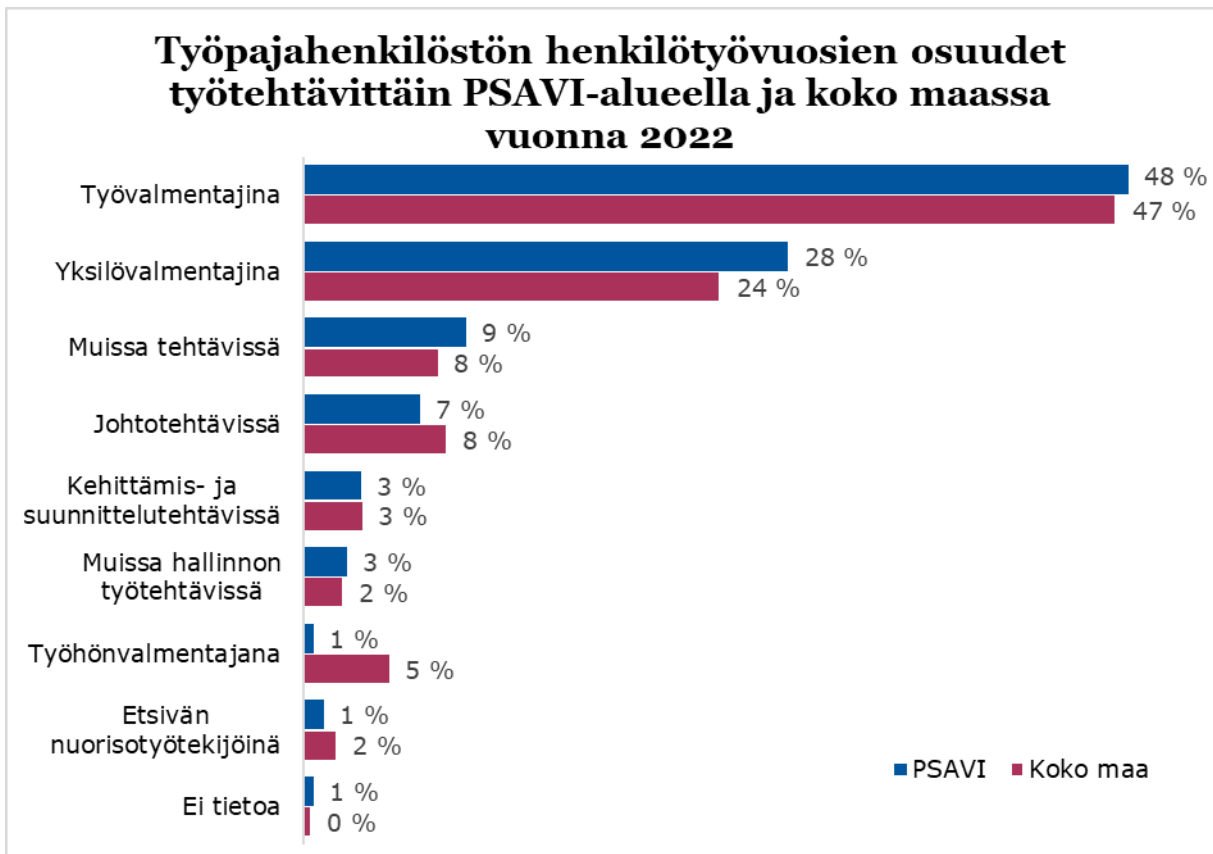

Yksittäisten pajatoimijoiden välillä on eroja siinä, millaisissa työsuhteissa työntekijät ovat. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen 25 työpajasta yhdellä ei ollut yhtään vakituista työntekijää. Pajoista 16:sta kaikki työntekijät olivat joko vakinaisia tai vakinaisuusluonteisia. Projektirahoituksella palkattua henkilöstöä oli kolmella pajalla ja palkkatuella työllistettyjä myös kolmella pajalla.

4.1. Henkilöstön koulutustausta ja työtehtävät

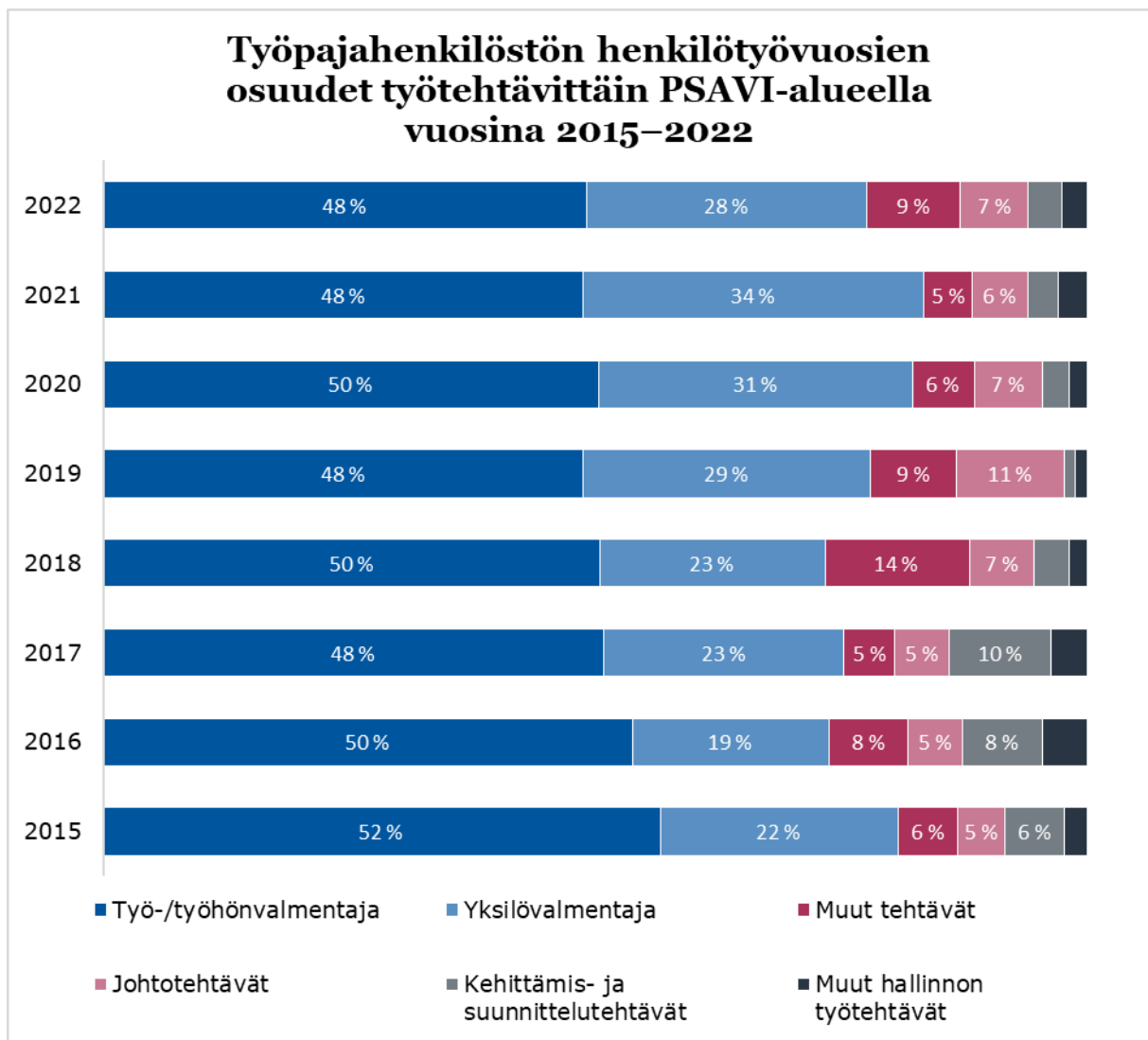
Nuorisolain (1285/2016) neljännen luvun pykälän 13 mukaan nuorten työpajalla tulee olla nuorten yksilö- ja työvalmennusosaamista. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen vuoden 2022 kokonaishenkilötyövuosista lähes puolet koostui työvalmentajista ja reilu neljännes yksilövalmentajista (Kuvio 6.). Erot alueen ja koko maan välillä ovat kaventuneet edellisvuodesta muiden paitsi työhönvalmentajien osalta.

Kuvio 6. Työpajahenkilöstön henkilötyövuosien osuudet erilaisissa työtehtävissä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2022.

Vuonna 2022 yksilövalmentajien osuus kääntyi laskuun usean vuoden nousun jälkeen (Kuvio 7.). Työ- ja työhönvalmentajien osuus on pysynyt hyvin tasaisena vuosia. Johtotehtävissä työskentelevien, kehittämis- ja suunnittelutehtävien ja muiden hallinnon työtehtävien osuuksissa on pientä vuosittaista vaihtelua ilman selkeää trendiä. Muissa tehtävissä olevien osuus on ollut viime vuodet laskussa, mutta vuonna 2022 osuus on noussut.

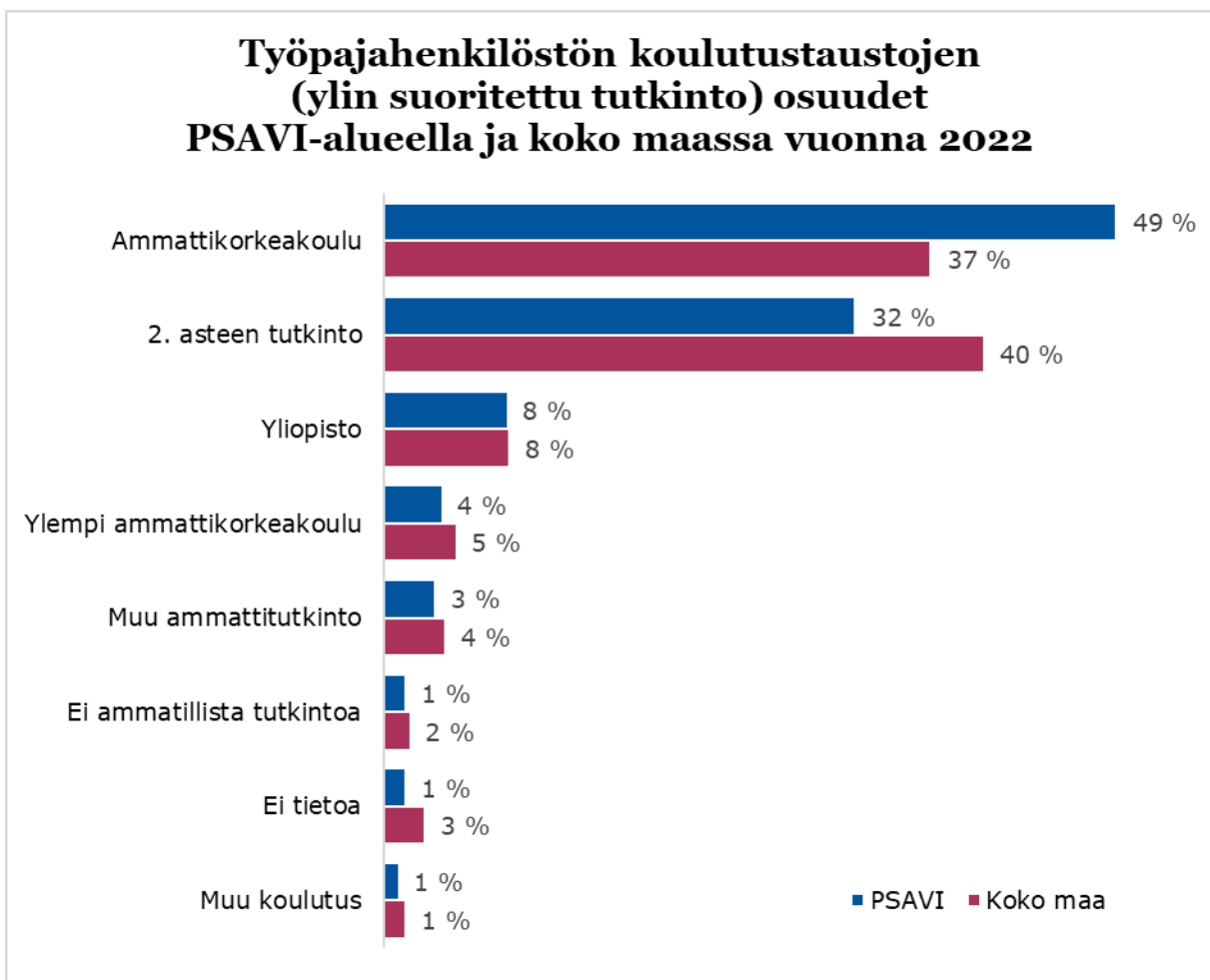
Kuvio 7. Työpajahenkilöstön henkilötyövuosien osuudet erilaisissa työtehtävissä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2018–2022.¹

¹ Tiedoista on poistettu etsivien nuorisotyöntekijöiden osuudet, joten lukujen summa ei ole 100 %.

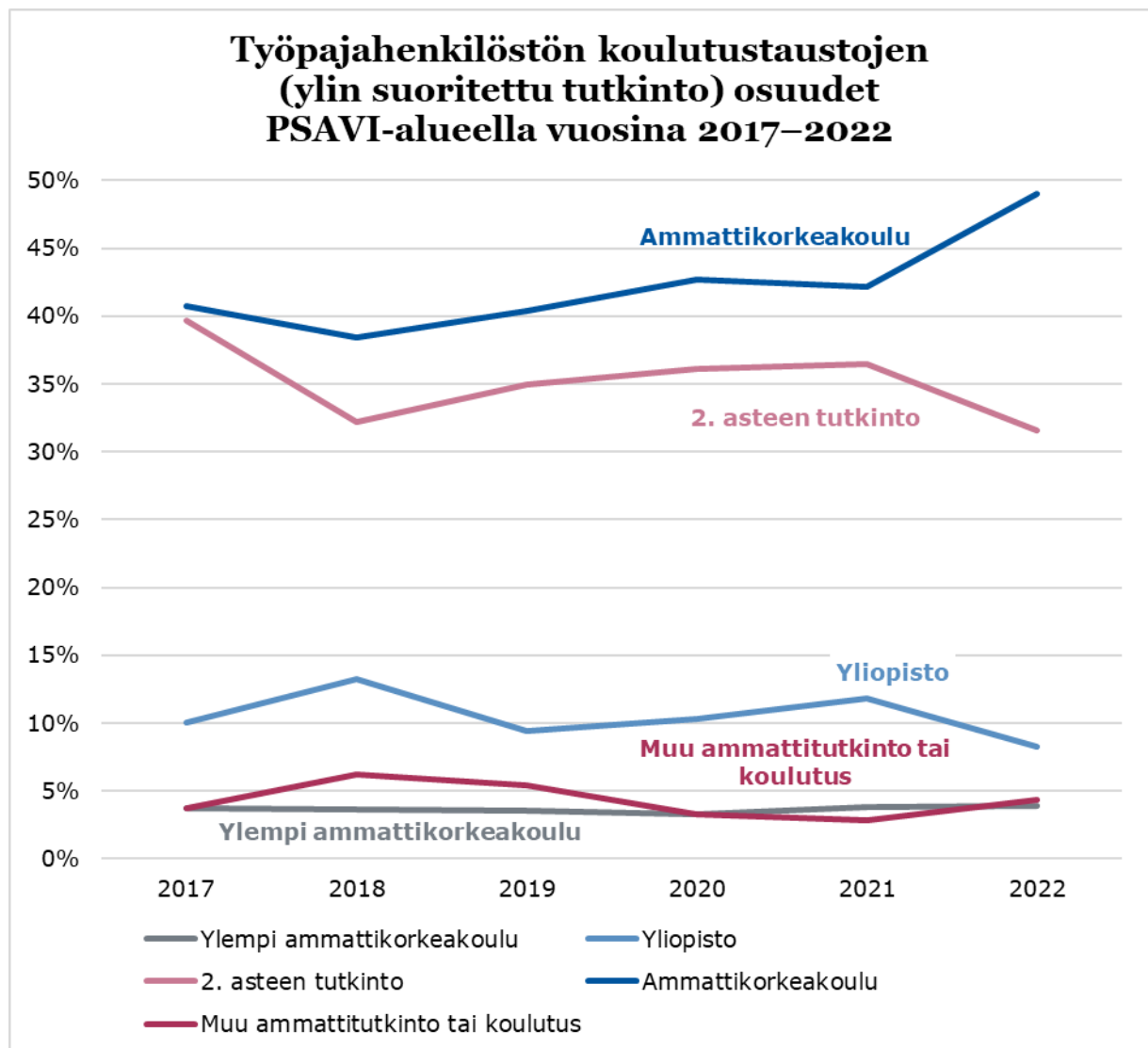
Nuorten työpajahenkilöstön koulutustaustat eroavat selvästi Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa ammattikorkeakoulu- ja toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osalta (Kuvio 8.). Aluehallintoviraston alueella ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus oli selvästi suurempi ja toisen asteen ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden osuus pienempi kuin koko maassa. Erot alueen ja koko maan välillä kasvoivat vuodesta 2021. Muiden tutkintomuotojen osalta erot aluehallintoviraston ja koko maan välillä ovat hyvin pienet.

Kuvio 8. Työpajahenkilöstön koulutustaustojen (ylin suoritettu tutkinto) osuudet Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2022.

Vuonna 2017 sekä ammattikorkeakoulututkinnon että toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittaneiden osuus oli lähes sama eli noin 40 % (Kuvio 9.). Siitä lähtien ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus on kasvanut ja toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittaneiden osuus laskenut. Vuonna 2022 muutos oli erityisen selkeä. Yliopistotutkinnon suorittaneiden osuus on vaihdellut 10 prosentin molemmin puolin vuodesta 2017 lähtien.

Kuvio 9. Työpajahenkilöstön koulutustaustojen (ylin suoritettu tutkinto) osuudet Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2018–2022. Kuvasta poistettu luokat 'ei ammatillista koulutusta' ja 'ei tietoa'.

Vuonna 2022 työ- ja työhönvalmentajien yleisin koulutustausta oli toisen asteen ammatillinen perustutkinto (Taulukko 1.). Ammattikorkeakoulututkinto oli yleisin koulutustausta kaikissa muissa työtehtävissä. Reilulla neljäsosalla johdon, kehittämisen ja hallinnon työtehtävissä olevilla oli yliopistotutkinto. Merkittävin muutos vuoteen 2021 verrattuna oli yksilövalmentajien ammattikorkeakoulututkinnon yleistyminen yhdeksällä prosenttiyksiköllä. Myös työ- ja työhönvalmentajien ammattikorkeakoulutus on yleistynyt. Johto-, kehittämis- ja hallintotehtävissä työskentelevien keskuudessa ylempi ammattikorkeakoulututkinto on yleistynyt.

Taulukko 1. Työntekijöiden koulutustaustat eri työtehtävissä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen nuorten työpajoilla vuonna 2022. Prosenttiluku kuvastaa kyseisen tutkinnon suorittaneiden työntekijöiden osuutta tietyn tehtävän kokonaistyöntekijämäärästä.

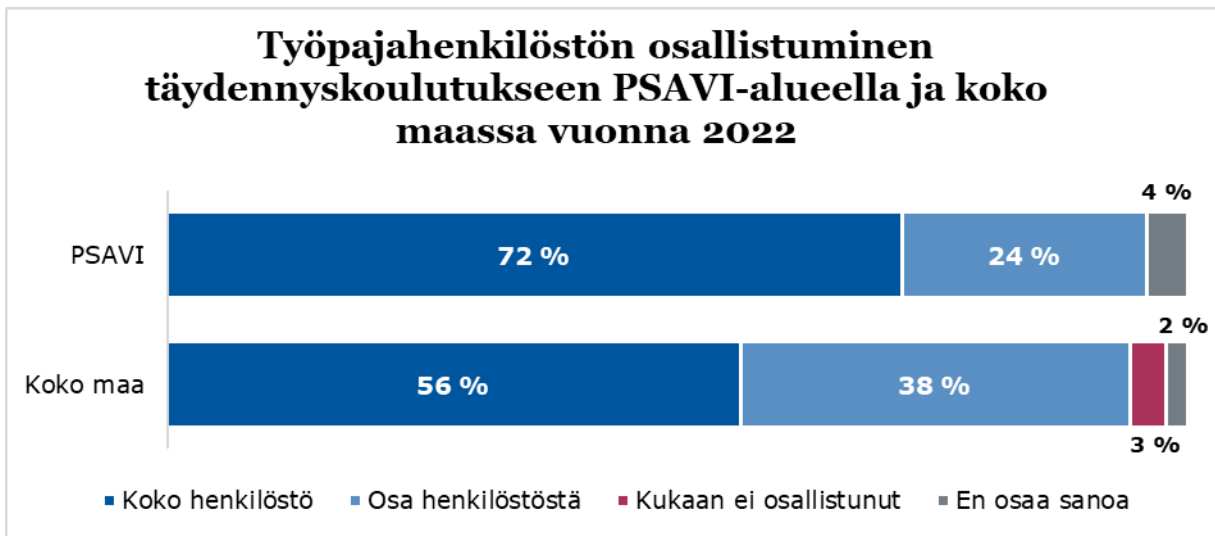
Tutkinto	Työ/työhön- valmentajat	Yksilö- valmentajat	Johto-/kehittä- mis- ja hallinto- tehtävät	Muu
Yliopisto	3 %	7 %	28 %	0 %
Ylempi ammattikorkeakoulu	1 %	3 %	13 %	0 %
Ammattikorkeakoulu	34 %	72 %	47 %	46 %
2. asteen tutkinto	56 %	12 %	6 %	31 %
Muu ammattitutkinto	3 %	4 %	3 %	0 %
Ei ammatillista tutkintoa	0 %	0 %	0 %	23 %
Muu tutkinto	2 %	0 %	0 %	0 %
Ei tietoa	0 %	1 %	3 %	0 %

4.2. Henkilöstön täydenniskoulutus ja työnohjaus

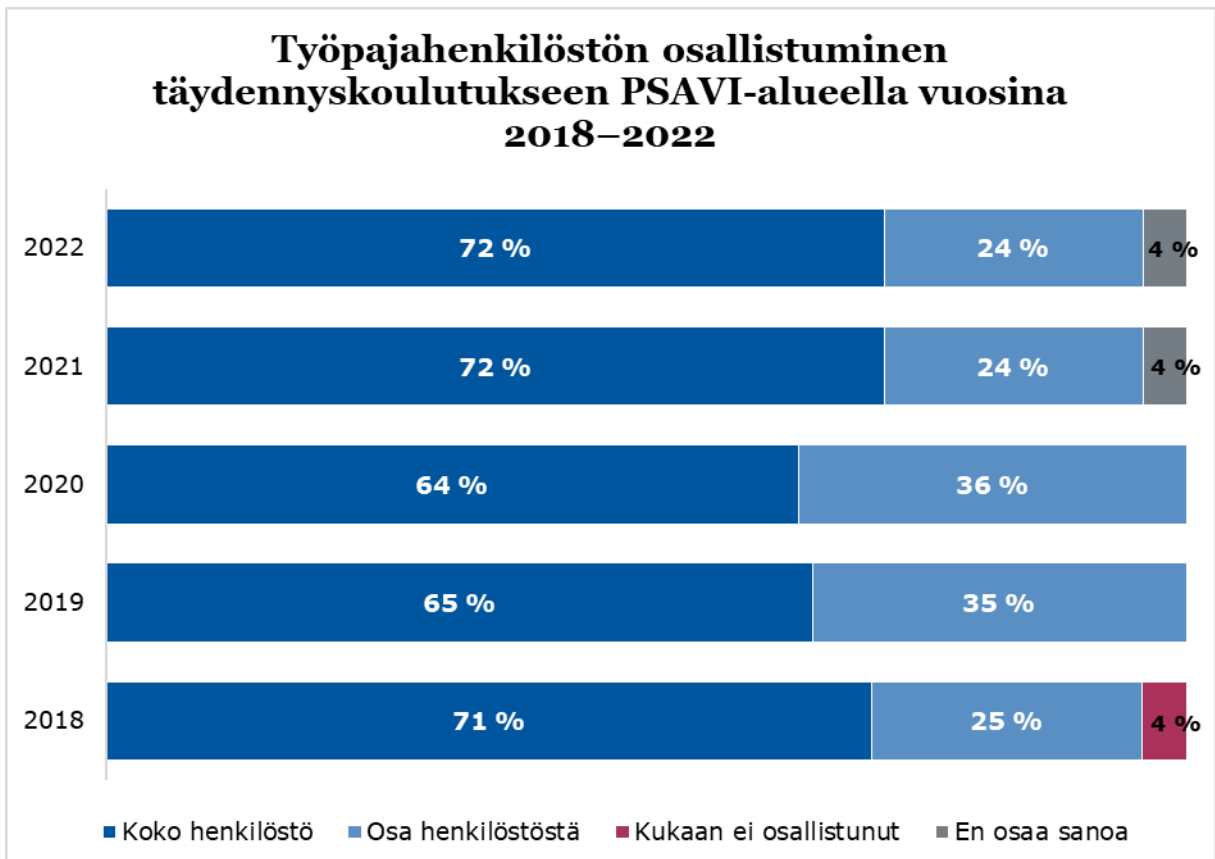
Moni taho järjesti nuorten työpajatoimijoille täydenniskoulusta. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston nuorisotoimi järjesti vuoden 2022 aikana yhteensä 14 koulutusta ja tapahtumaa sekä 47 yhteistyöryhmien lähi- ja etäkokousta. Niistä nuorten työpajatoiminnan työntekijöiden työtä tukivat muun muassa työhyvinvointi nuorten työpajoilla -koulutus sekä alueelliset nuorisotyöpäivät. Koulutusten järjestämisessä yhteistyötä tehtiin tiiviisti työpajatoiminnan koordinaattorin kanssa, joka myös järjesti alueen nuorten työpajojen palaverieita pitkin vuotta.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen nuorten työpajoista kaikki ilmoittivat osallistuneensa täydenniskoulutukseen vuoden 2022 aikana, paitsi yksi paja, joka jätti vastaamatta (Kuvio 10.). Koko maan lukuihin verrattuna selvästi isompi osa alueen pajoista ilmoitti, että täydenniskoulutukseen osallistuu koko pajan henkilöstö. Osuudet eivät ole muuttuneet edellisvuodesta (Kuvio 11). Vuosina 2019–2020 hieman pienempi osa alueen pajoista vastasi koko henkilöstön osallistuvan koulutukseen.

Kuvio 10. Työpajahenkilöstön osallistuminen täydennyskoulutukseen Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2022.

Kuvio 11. Työpajahenkilöstön osallistuminen täydennyskoulutukseen Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2018–2022.

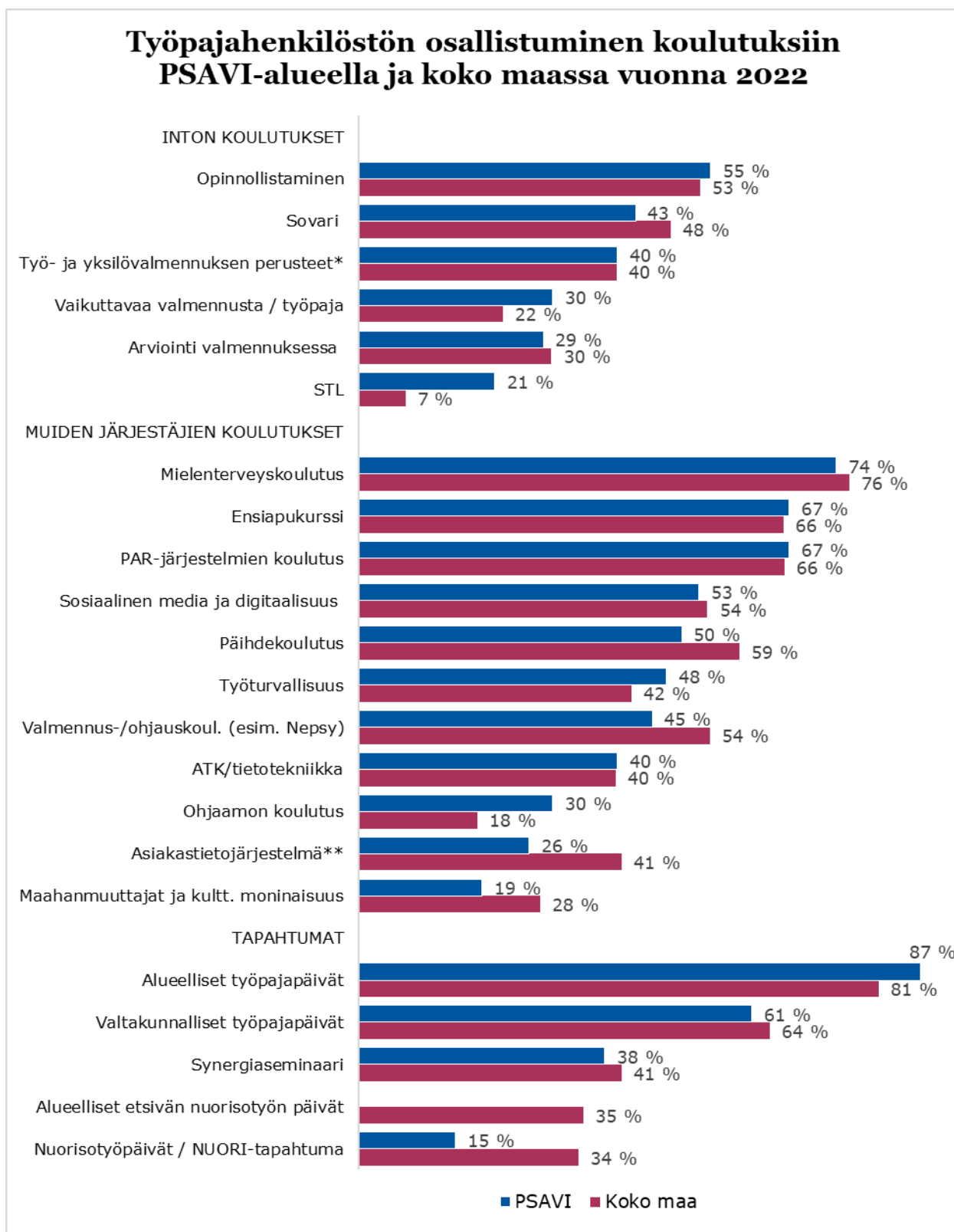
Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen 25 nuorten työpajasta 15 järjesti työyhteisölle yhteisiä koulutuksia ja 22 maksoi henkilöstölle koulutuksiin osallistumisen. Luvut ovat hieman pienemmät kuin vuonna 2021. Pajoista 24 mahdollisesti koulutuksissa käymisen työajalla.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen nuorten työpajojen henkilöstö osallistui aktiivisesti erilaisiin koulutuksiin ja tapahtumiin vuonna 2022 (Kuvio 12.). Osallistumisaktiivisuus oli monessa koulutuksessa samansuuruista alueella ja koko maassa, mutta esimerkiksi valtakunnalliseen Nuori-tapahtumaan osallistuttiin alueelta muuhun maahan verrattuna vähänlaisesti. Eniten osallistuttiin mielenterveyskoulutuksiin, ensiapukursseille, PAR-järjestelmien koulutuksiin ja valtakunnallisille työpajapäiville. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto järjesti syksyllä 2022 ensimmäistä kertaa yhteiset alueelliset päivät etsiville, nuorten työpajoille ja kuntien sekä yhdistysten nuorisotyöntekijöille. Kuviossa 12. alueellisilla työpajapäivillä tarkoitetaan näitä yhteisiä päiviä. Niille osallistui 87 % pajoista, mikä on hieman vähemmän kuin edellisvuonna, jolloin nuorten työpajoille oli omat alueelliset päivät.

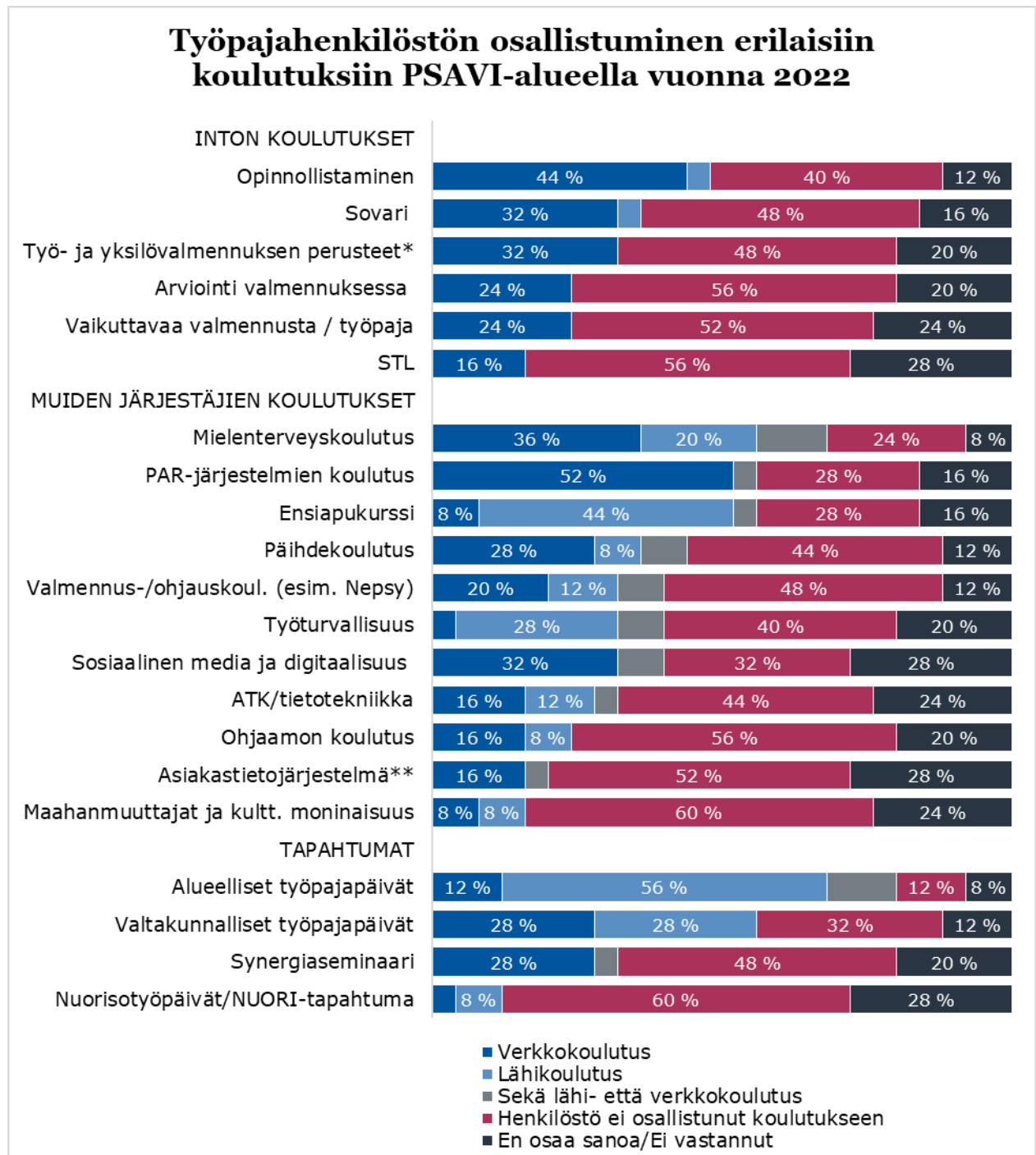
Vastanneiden pajojen määrä koulutusta kohden vaihteli 19–23 välillä. Tyhjiä vastauksia ei ole huomioitu, vaan osallistumisluvut on laskettu suhteuttamalla ne vastanneiden pajojen määrään.

Vuonna 2022 koulutuksiin osallistumiseen ei enää juuri vaikuttanut koronapandemia. Koulutuksia ja myös tapahtumia järjestettiin edelleen paljon verkon välityksellä sekä hybridinä eli lähitilaisuuksina, joihin osallistuminen myös etänä oli mahdollista (Kuvio 13.). Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella lähikoulutuksiin osallistuttiin ensiapukursseille, alueellisille ja valtakunnallisille työpajapäiville, työturvallisuuskursseille ja mielenterveyskoulutuksiin. Verkko- ja lähiosallistuminen yhteen laskettuna kyseiset koulutukset ja tapahtumat keräsivät myös parhaat osallistumisprosentit. Koronarajoitusten poistuminen näkyy etenkin alueellisille päiville osallistumisessa. Vuonna 2021 pajoista 52 % osallistui verkon välityksellä ja 32 % oli läsnä tilaisuudessa. Vuonna 2022 pajoista 56 % oli läsnä paikan päällä ja 12 % osallistui verkon välityksellä.

Kuvio 12. Työpajahenkilöstön osallistuminen erilaisiin koulutuksiin Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2022 (osuus vastanneista).²

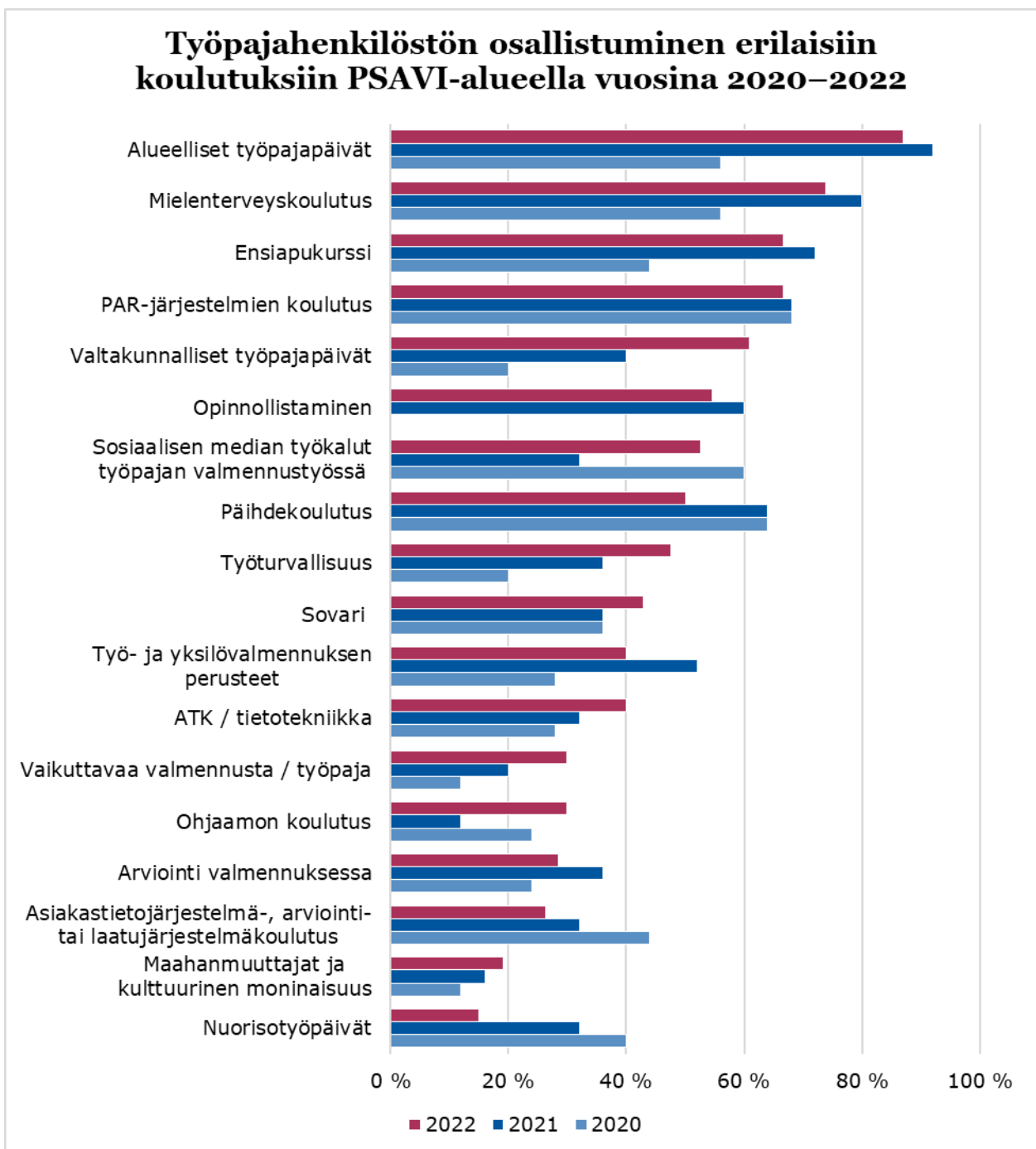
Kuvio 13. Työpajahenkilöstön koulutuksiin osallistumisen jakautuminen verkko- ja lähikoulutuksiin Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2022.

² Kuvioissa 12. ja 13 ovat muutetut otsikot: Työ- ja yksilövalmennuksen perusteet* tai työpajatoiminnan ABC:n verkkokurssin ja Asiakastietojärjestelmä**-, arviointi- tai laatu-järjestelmäkoulutus (esim. VAT), muu järjestelmäkoulutus

Koulutustarpeet ja tarjolla olevat koulutukset vaihtelevat hieman vuosittain (Kuvio 14.). Alueelliset työpajapäivät ovat koonneet yhteen noin 90 % alueen pajoista vuodesta 2017 lähtien, poikkeuksena vuosi 2020. Osallistuminen etenkin valtakunnallisille työpajapäiville ja työturvallisuuskoulutuksiin on yleistynyt. Vain asiakastietojärjestelmä-, arviointi- tai laatujärjestelmäkoulutuksiin ja nuorisotyöpäiville osallistuminen on vähentynyt kolmena vuotena peräkkäin. Avoimissa vastauksissa tuotiin esille monipuolisesti erilaisia koulutuksia. Useampia mainintoja saivat Paikko sekä työhyvinvointi ja laadukas nuorten työpajatoiminta.

Kuvio 14. Työpajahenkilöstön osallistuminen erilaisiin koulutuksiin Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2020–2022 (osuus vastanneista).

Kyselyssä kartoitettiin myös Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen työpajatoimijoiden koulutustarpeita vuonna 2022 (Kuvio 15.). Suurin tarve koettiin olevan ammattiosaamisen vahvistamiselle oppimisvaikeuksien, neuropsykiatristen asioiden sekä mielenterveyden ja hyvinvoinnin saroilla kuten edellisvuonna-kin. Tarve sukupuolisensitiivisyyttä käsittelevälle koulutukselle oli noussut selvästi edellisvuoteen verrattuna. Toiseksi eniten kaivattiin koulutusta työssä jaksamisesta ja kolmanneksi eniten valmennuksen laadullisesta vaikuttavuudesta ja organisaation laadun arvioinnista. Valmennusmenetelmistä toiminnallisiin menetelmiin kaivattiin eniten koulutusta.

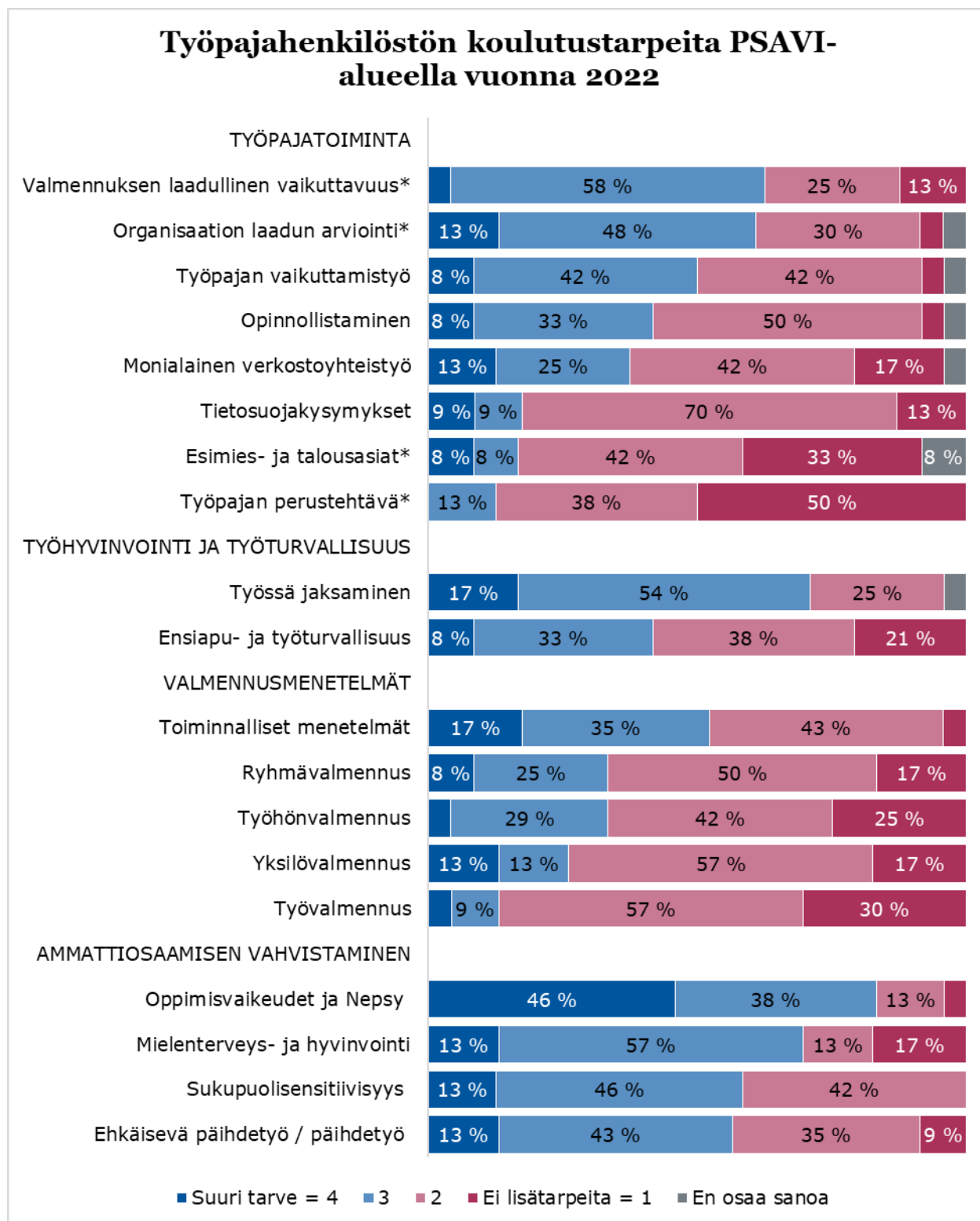
Koulutustarpeita koskevissa avoimissa vastauksissa nostettiin esille monia tärkeitä asioita. Muutokset työllistämisen- ja sotekentällä sekä oppivelvollisuusiän nostaminen vaikuttavat työpajojen toimintaan ja työntekijöiden osaamistarpeisiin. Esille nousivat myös koulutustarpeet liittyen aiheisiin kuten 3D-mallinnus, taidelähtöiset menetelmät kehittämistyössä, tiedolla johtaminen, kännykkä-/some-riippuvuus ja motivoiva kohtaaminen. Myös haasteet alan työntekijöiden rekrytoinneissa nousi esille.

” Muutoksessa ja uusien toimintamallien rakentamisessa tarvitaan työpajatoiminnan laadun, toimintatapojen ja vaikuttavuuden arviointia, joka edellyttää tietojen päivittämistä, koulutusta ja kehittämistoimia.”

” Olemme törmänneet rekrytointihaasteisiin ja nuorisotyön koulutuksen käyntejä on ollut todella haasteellista löytää. Olemme räätälöineet oppisopimuksen kasvatus- ja ohjausalan perustutkintoon työnohessa suoritettavaksi. Työyhteisössämme on onneksi kouluttajaosaamista, mutta alueellemme pitäisi lisätä nuorisotyön koulutusta.”

” Päihde ei niinkään ole akuutti riippuvuus, joka näkyy nuorten työpajatoiminnan arjessa, vaan kännykkä/some riippuvuus. Uusissa tutkimuksissa on todettu myös vaikutus mielialaan ja keskittymiseen sekä työ- ja toimintakykyyn. Tästä aiheesta tarvitsimme tietoa ja koulutusta alalle.”

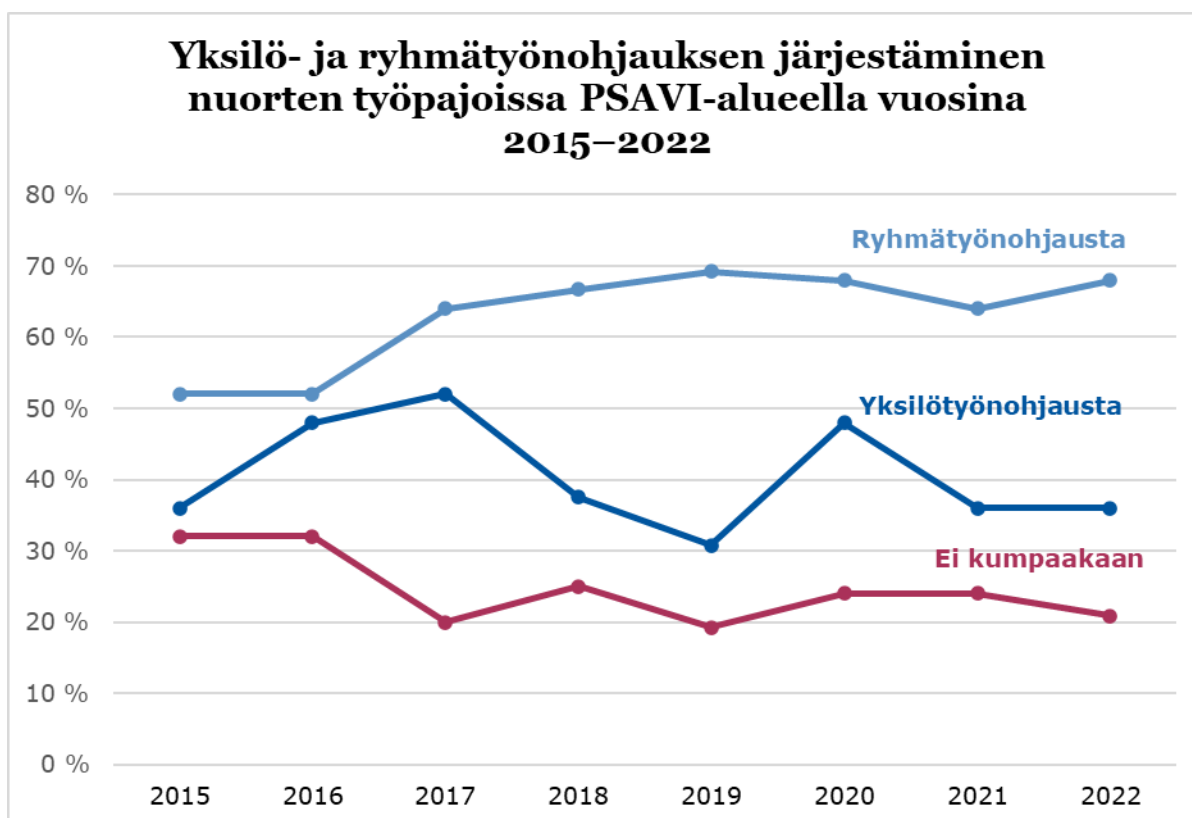
Kuvio 15. Työpajajenkilöstön koulutustarpeita Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2022 (osuus vastanneista).³

³ Kuvan muutetut otsikot: *Organisaation laadun arviointi**: toimintatapojen ja tulosten kehittäminen, *Valmennuksen laadullinen vaikuttavuus** ja sen mittaaminen, *Työpajan perustehtävä**, *työpajatoiminnan perusteet* ja *Esimies- ja talousasioihin** liittyvät kysymykset.

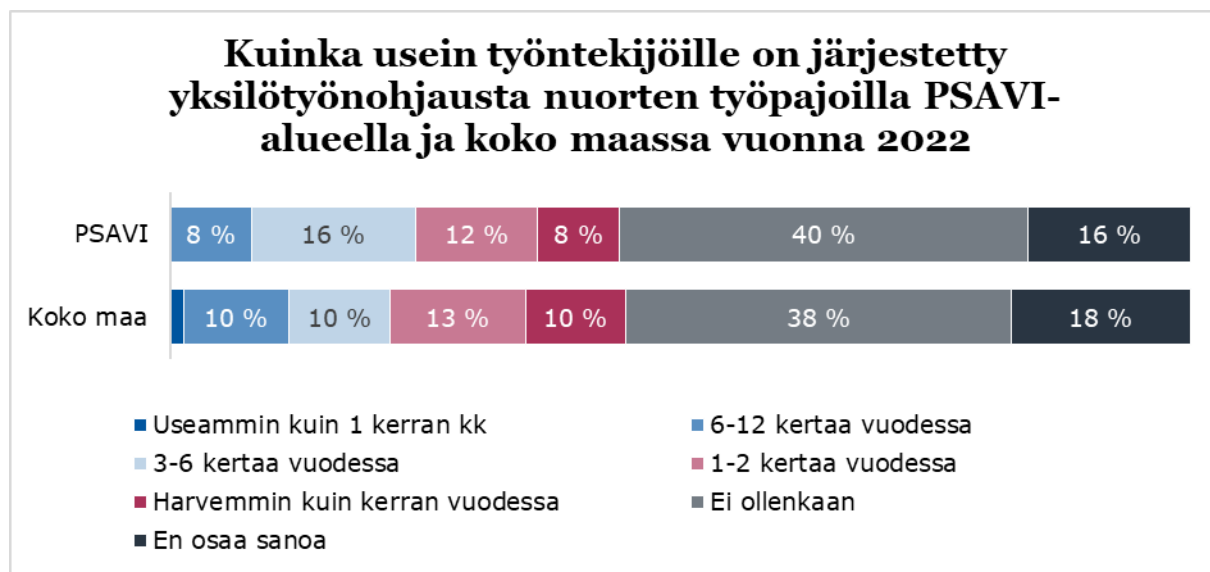
Yksilötyönohjausta nuorten työpajojen henkilöstölle järjestävien pajojen osuus pysyi edellisvuoden luvuissa eli 36 prosentissa (Kuvio 16.). Enimmillään sitä on järjestänyt puolet työpajoista. Ryhmätyönohjausta järjestävien pajojen osuus nousi lähelle 70 prosenttia. Niiden pajojen osuus, jotka eivät järjestäneet lainkaan työnohjausta, on pysynyt 20–25 prosentissa viimeiset kuusi vuotta. Osuus sisältää pajat, jotka vastasivat, että ohjausta ei järjestetä ollenkaan (4 pajaa vuonna 2022) tai sitä järjestetään harvemmin kuin kerran vuodessa (1 paja).

Kuvio 16. Työnohjauksen järjestäminen nuorten työpajoilla Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2015–2022.

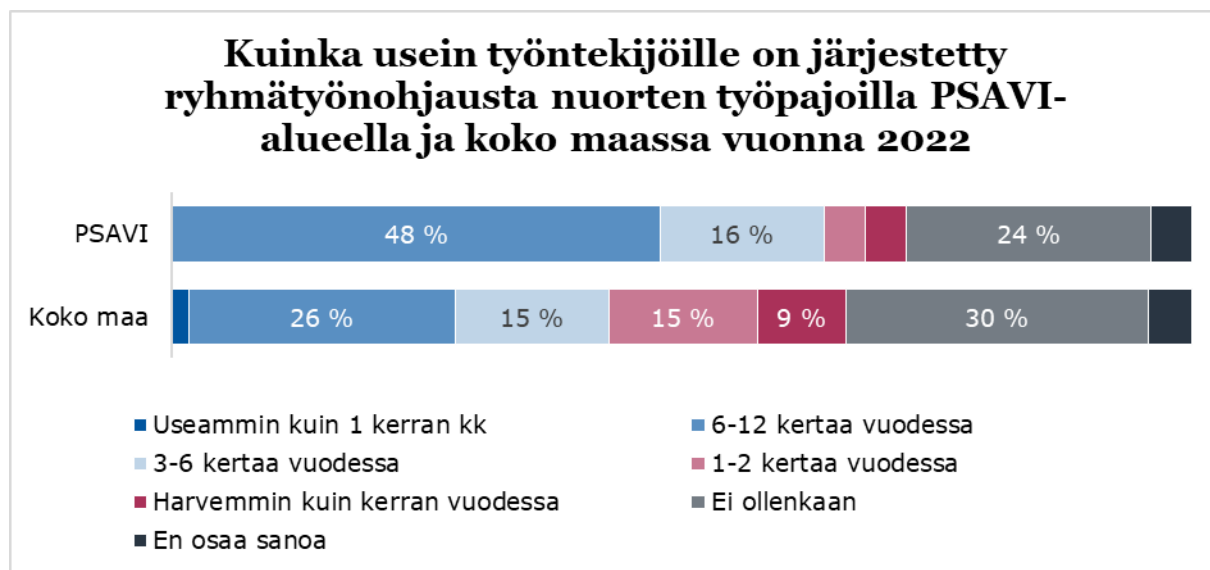
Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen pajoista 24 % järjesti yksilötyönohjausta 3–12 kertaa vuodessa (Kuvio 17.). Ohjausta 1–2 kertaa järjestävien osuus on hieman noussut edellisvuodesta. Osuudet ovat melko samansuuntaisia koko maan lukujen kanssa. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen pajoista 10 ei järjestänyt yksilötyönohjausta. En osaa sanoa -osuuteen on laskettu mukaan kolme vastaamatta jättänyttä pajaa.

Kuvio 17. Yksilötyönohjauksen järjestäminen Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen ja koko maan nuorten työpajoissa vuonna 2022.

Ryhmätyönohjausta järjestettiin Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella enemmän kuin koko maassa keskimäärin (Kuvio 18.). Alueen pajoista 64 % järjesti ohjausta vähintään kolme kertaa vuodessa, kun koko maassa osuus oli 43 %. Osuuksissa ei ole muutoksia edellisvuoteen. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen pajoista kuusi ei järjestänyt ryhmätyönohjausta ja yks jätti vastamatta.

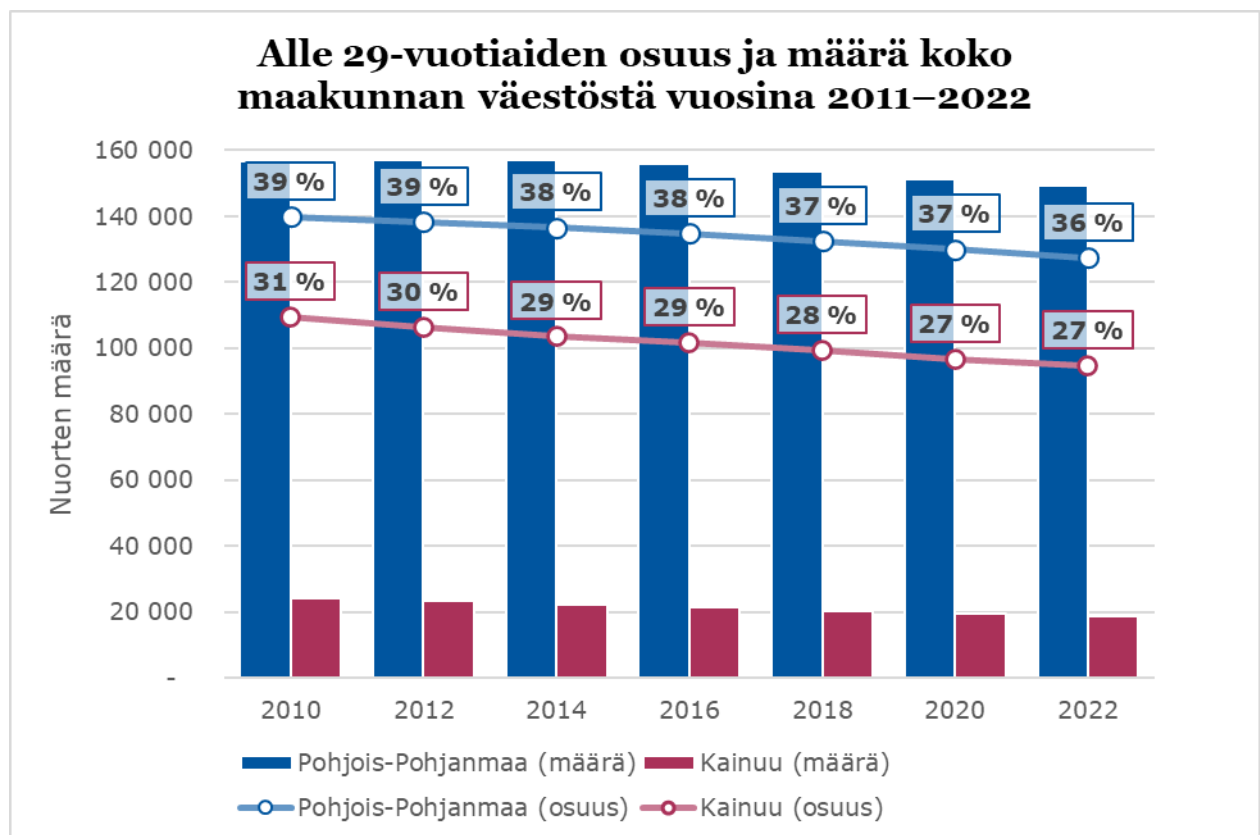
Kuvio 18. Ryhmätyönohjauksen järjestäminen Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen ja koko maan nuorten työpajoissa vuonna 2022.

5. Nuoret valmentautujat

Tilastokeskuksen mukaan 31.12.2022 Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella oli alle 29-vuotiaita 168 131 henkeä (Kuvio 19.). Kainuussa heitä oli lähes 18 800 ja Pohjois-Pohjanmaalla reilut 149 300. Vuosien 2010–2022 välisenä aikana ikäluokan koko on laskenut lähes 12 800 hengellä. Myös ikäluokan osuus koko maakunnan väestöstä on laskenut hitaasti vuosittain.

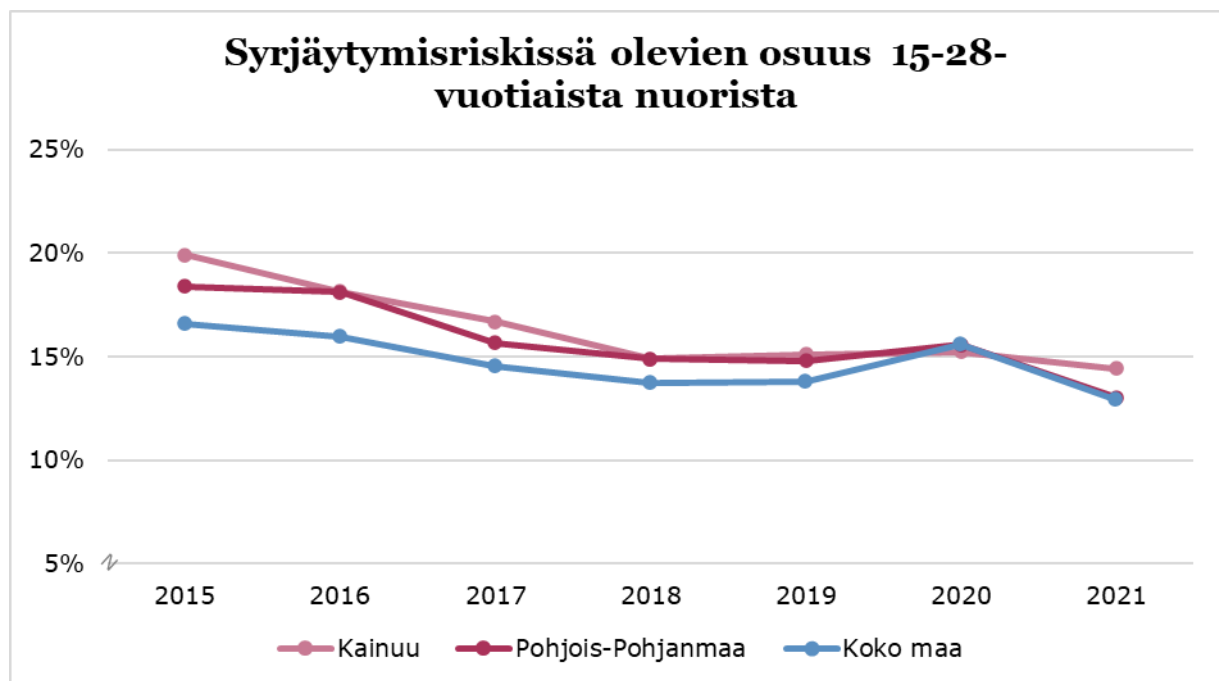
Kuvio 19. Alle 28-vuotiaiden osuus ja määrä koko maakunnan väestöstä Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa vuosina 2010–2022.

Suomen nuorisotyön tilastoissa (nuorisotilastot.fi) on otettu käyttöön syrjäytymisriskissä-mittari. Se sisältää 15–28-vuotiaat nuoret, joiden pääasiallinen toiminnan luokka on työtön, eläkeläinen tai muu työvoiman ulkopuolella oleva. Mittarin antama luku arvioi ennen käytössä ollutta NEET-nuorten määrää eli koulutuksen tai työvoiman ulkopuolella olevia. Mittarin lähteenä on Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastot. Mittarin tuoreimmat luvut ovat vuodelta 2021. Syrjäytymisriskissä vuonna 2021 oli mittarin mukaan noin 11 000 nuorta Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella. NEET-nuorten arvioitu määrä alueella oli puolestaan noin 5 457–9 088 nuorta.

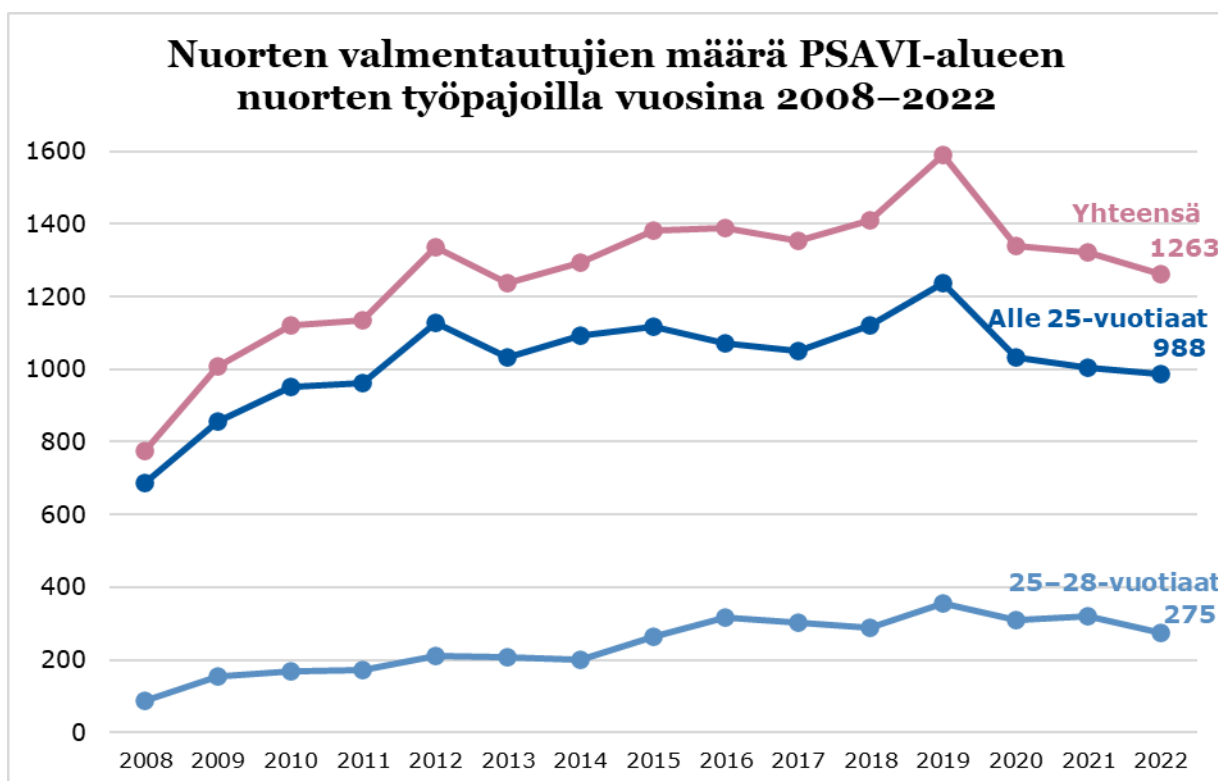
Sekä Pohjois-Pohjanmaalla että Kainuussa on prosentuaalisesti ollut enemmän syrjäytymisriskissä olevia nuoria kuin koko maassa vuodesta 2015 vuoteen 2019 (Kuvio 20). Vuonna 2020 syrjäytymisriskissä oli 15 % nuorista niin koko maassa kuin alueen maakunnissa. Vuonna 2021 Pohjois-Pohjanmaalla riskissä olevien osuus on laskenut noudatellen koko maan lukemia Kainuun osuuden ollessa hie- man korkeampi.

Kuvio 20. Arvio syrjäytymisriskissä olevien osuudesta 15–28-vuotiaista Pohjois-Pohjanmaalla, Kainuussa ja koko maassa vuosina 2015–2021.

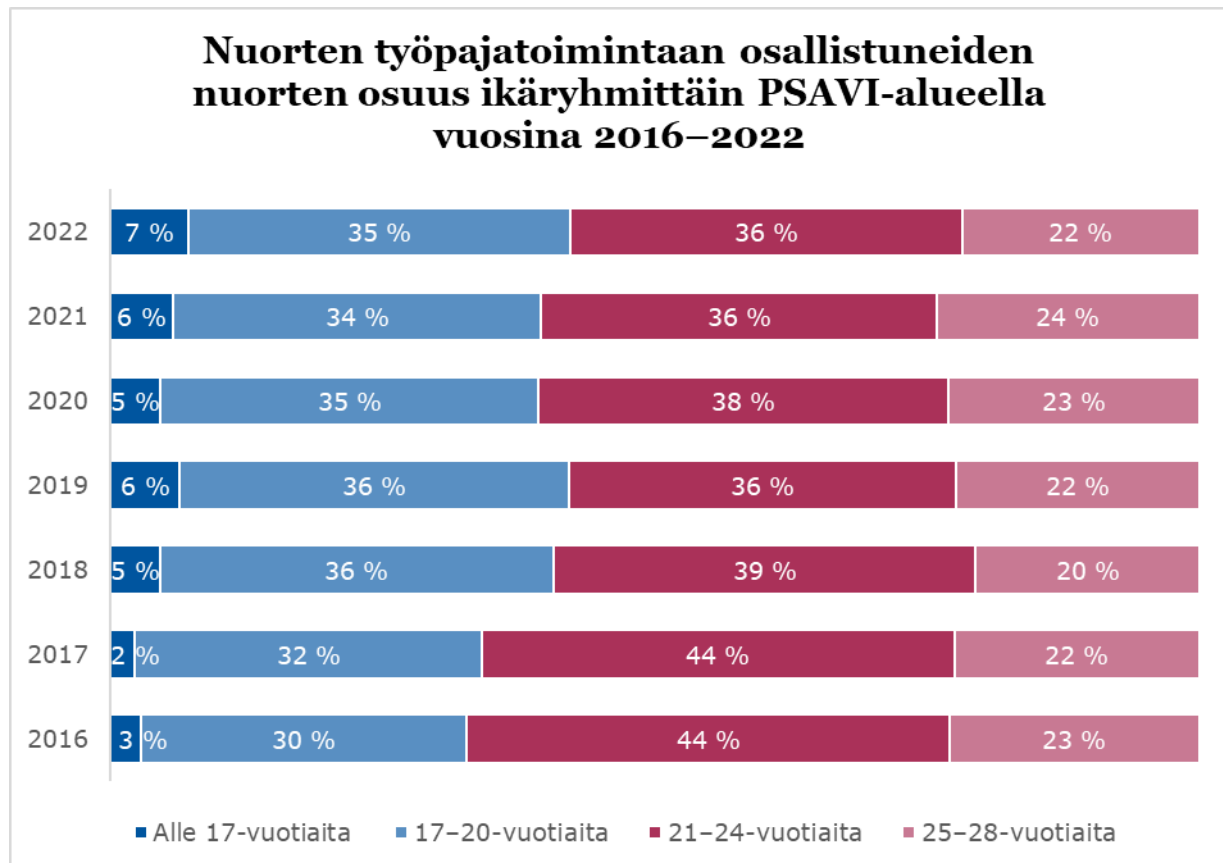
Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen valtionavustusta saaneilla nuorten työpajoilla oli vuonna 2022 yhteensä 1 263 nuorta valmentautujaa (Kuvio 21.). Tämä tarkoittaa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen yksilö- ja työvalmentajien henkilötyövuosiin (125,8) suhteutettuna noin 10 nuorta yhtä valmennushenkilöstön henkilötyövuotta kohti. Koko Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella nuorten valmentautujien määrä nousi melko tasaisesti kymmenen vuoden ajan, kunnes vuonna 2020 tapahtui jyrkkä lasku etenkin alle 25-vuotiaissa. Valtakunnallisesti työpajoilla olleiden nuorten määrä on ollut noin 14 500 nuoren molemmin puolin, kunnes vuonna 2020 määrä laski kahdella tuhannella nuorella. Oletettavasti syynä oli korona, sillä nuoria oli vaikeampi tavoittaa ja saada mukaan toimintaan. Määrät ovat laskusuunnassa edelleen eivätkä ole lähteneet nousuun koronapandemian jälkeen.

Kuvio 21. Nuorten valmentautujien määrä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen nuorten työpajoilla vuosina 2008–2022.

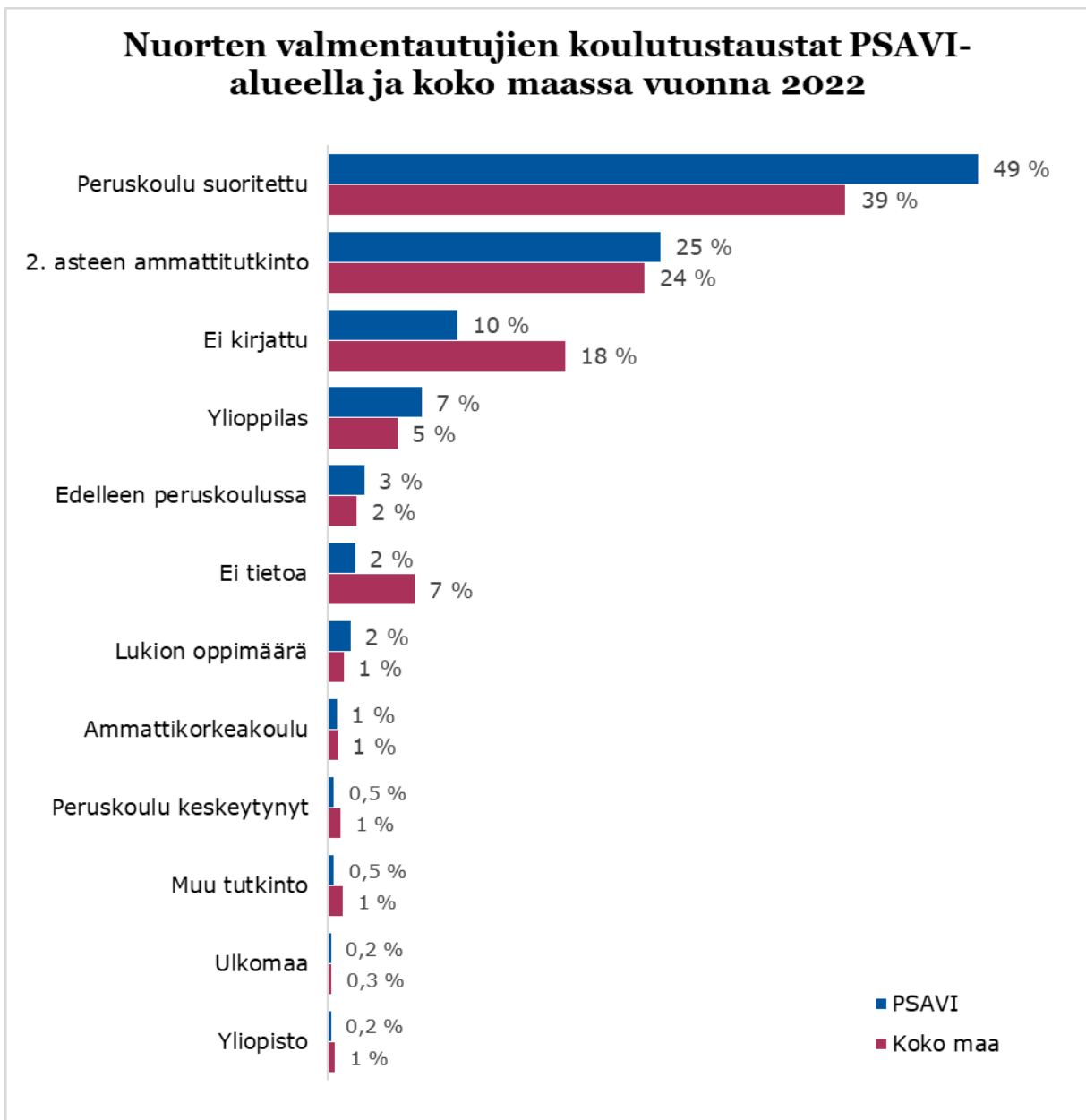
Vuonna 2022 eri ikäluokkien osuudet kaikista toimintaan osallistuneista nuorista eivät juuri muuttuneet edellisvuodesta (Kuvio 22.). Toimintaan osallistuneista 71 % oli iältään 17–24-vuotiaita. Viime vuosina 21–24-vuotiaiden osuus on hieman laskenut ja vastaavasti alle 20-vuotiaiden osuus hieman noussut. Taisaisimpana on pysynyt 25–28-vuotiaiden osuudet.

Kuvio 22. Nuorten työpajatoimintaan osallistuneiden nuorten osuus ikäryhmittäin Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2016–2022.

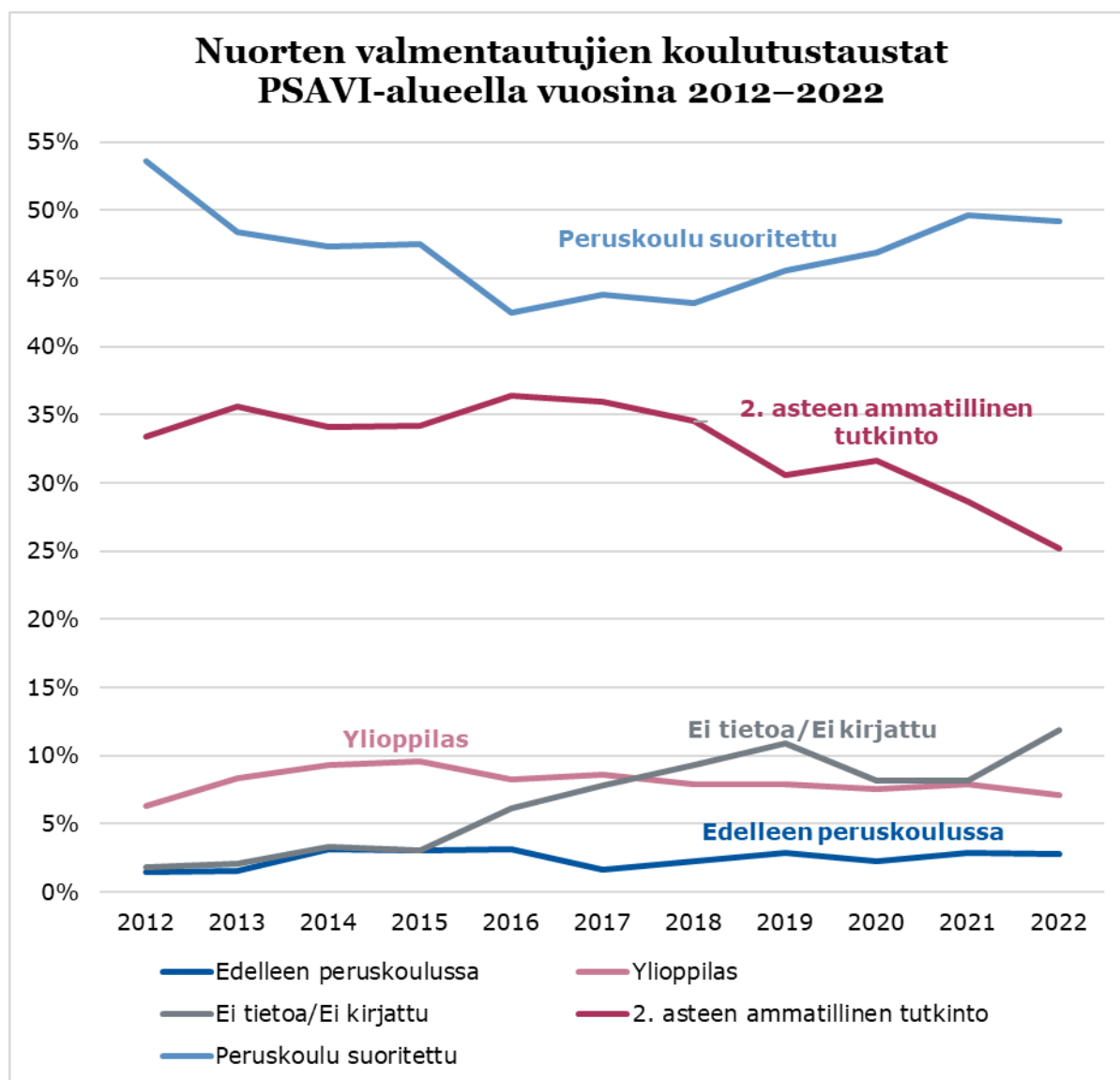
Vuonna 2022 Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen nuorten työpajojen nuorista valmentautujista puolella ylin suoritettu tutkinto oli peruskoulu ja neljäsosalla toisen asteen ammatillinen tutkinto (Kuvio 23.). Valmentautujien koulustaustat poikkesivat koko maan osuuksista lähinnä vain peruskoulun suorittaneiden valmentautujien osuuksissa. Pohjois-Suomena aluehallintoviraston alueella oli muuta maata vähemmän valmentautujia, joiden koulustaustaa ei tiedetty tai ei ollut kirjattu. Muutokset edellisvuoteen olivat vähäisiä.

Kuvio 23. Nuorten valmentautujien koulustaustojen (ylin suoritettu tutkinto) osuudet Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2022.

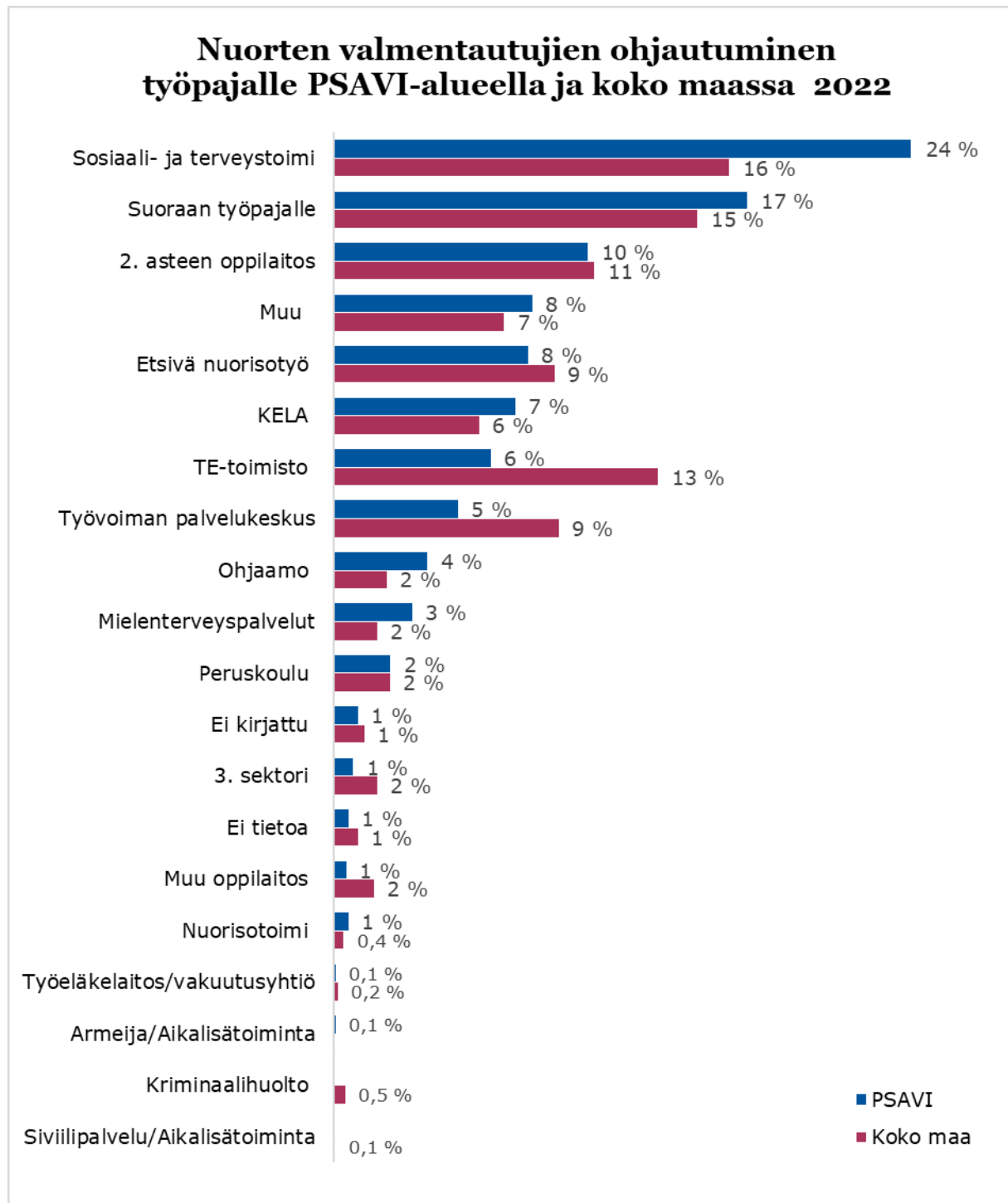
Pidemmällä aikavälillä valmentautujien koulutustaustoissa on tapahtunut pientä vuosittaista vaihtelua (Kuvio 24.). Selkein muutos on ollut toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittaneiden osuuden laskussa vuodesta 2016 lähtien. Peruskoulun suorittaneiden osuus laski vuosina 2012–2016, mutta on sen jälkeen noussut tasaisesti.

Kuvio 24. Nuorten valmentautujien koulutustaustojen (ylin suoritettu tutkinto) osuudet Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2012–2022. Osuudet alueen kaikista nuorista valmentautujista.

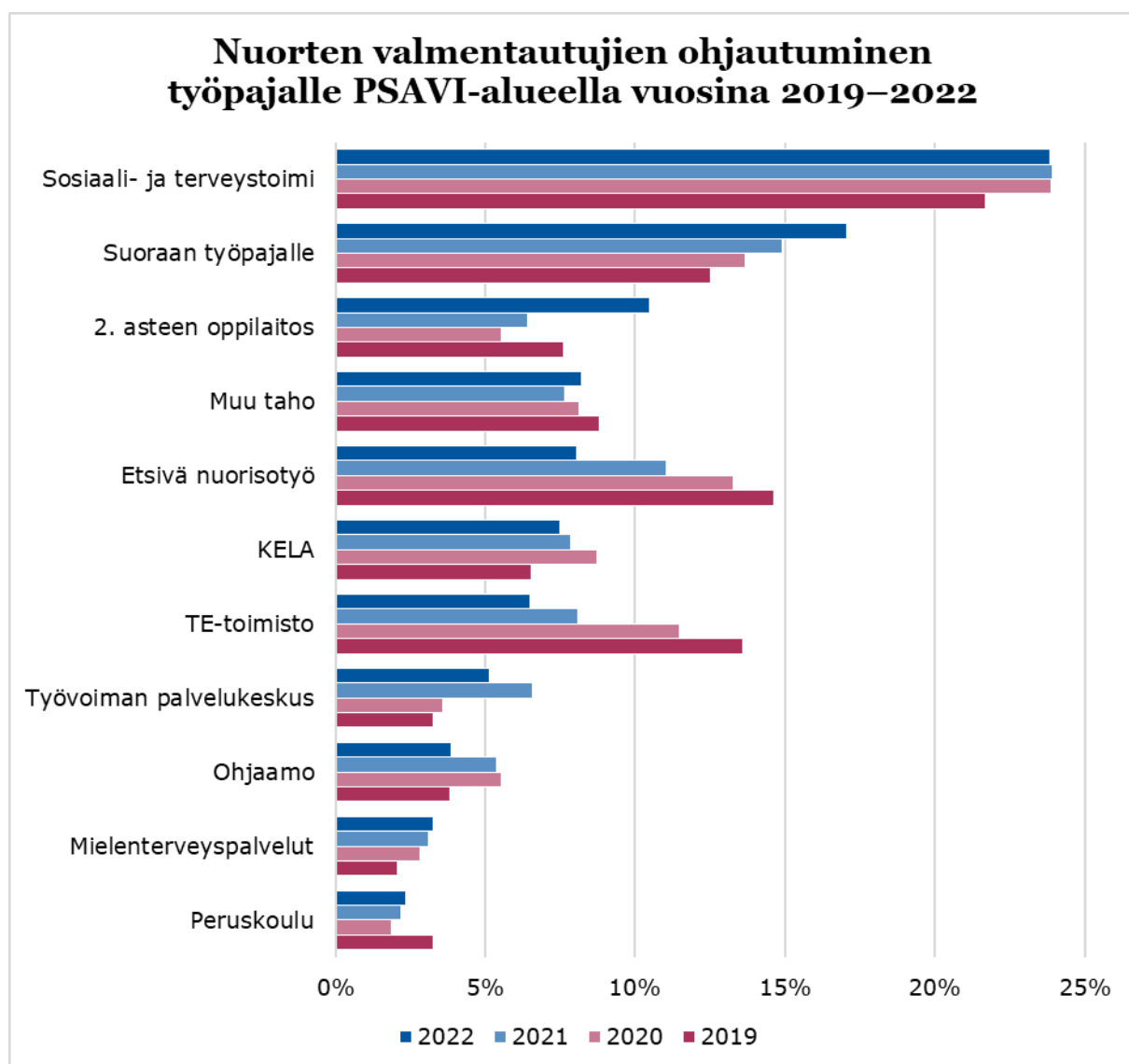
Nuoria ohjautui työpajalle hyvin monen eri tahon kautta (Kuvio 25.). Yleisimmin nuoret ohjautuivat työpajalle Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella sosiaali- ja terveystoimen kautta. Sen kautta ohjautui joka neljäs nuori, kun koko maassa luku oli 16 %. Sen sijaan TE-toimiston ja työvoiman palvelukeskusten kautta ohjautui muuta maata vähemmän valmentautujia.

Kuvio 25. Nuorten valmentautujien ohjautuminen työpajalle Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2022. Osuudet alueen kaikista nuorista valmentautujista.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella nuorten valmentautujien ohjautumisessa työpajalle on vuosittaista vaihtelua (Kuvio 26.). Sosiaali- ja terveystoimen kautta ohjautuvien osuus on ollut tasaisesti 24 prosentissa viimeiset kolme vuotta. Suoraan työpajalle tulevien osuus on ollut kasvussa viime vuodet. Osuus ei kuitenkaan yllä vuoden 2017 tasolle, jolloin 19 % nuorista tuli suoraan pajalle. Etsivän nuorisotyön kautta ohjautuvien osuus on laskussa edelleen, vaikka yhtenä selittävänä tekijänä pidetyt koronarajoitukset ovat hellittäneet. Sen sijaan toisen asteen oppilaitosten kautta tapahtuva ohjautuminen on lähtenyt nousuun. Merkittävä väheneminen viimeisen neljän vuoden aikana on tapahtunut TE-toimiston kautta ohjautumisessa. Tähän ovat voineet vaikuttaa palvelurakenteiden muutokset kuten työllisyyden kuntakoikeilu.

Kuvio 26. Nuorten valmentautujien ohjautuminen työpajalle Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2019–2022 (kuviosta jätetty pois palvelut, joiden kautta pajalle ohjautui alle 1 % nuorista⁴).

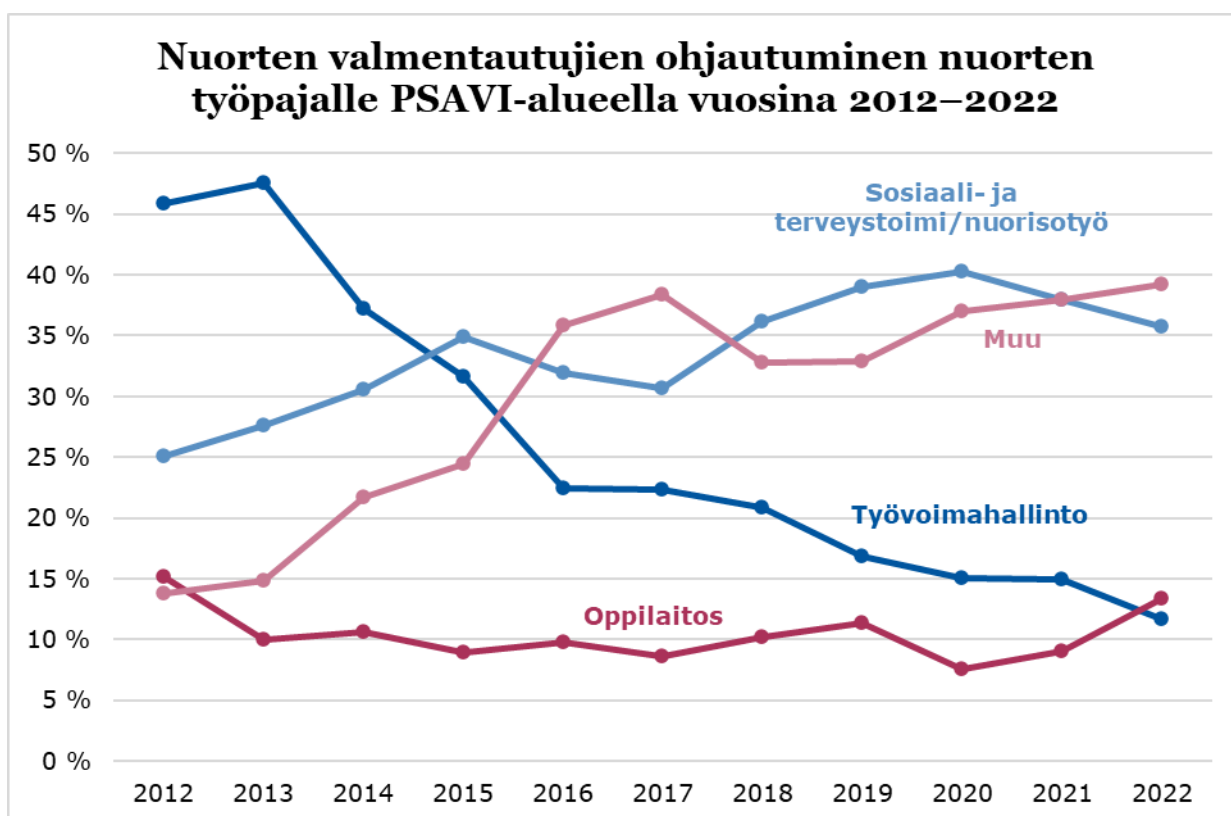

⁴ Siviilipalvelu, armeija/Aikalisä-toiminta, kriminaalihuolto, muu nuorisotoimi, työeläkelaitos tai vakuutusyhtiö, muu oppilaitos, ei tietoa/ei kirjattu ja 3. sektori.

Kymmenen vuoden tarkastelujaksolla vaihtelun nuorten valmentautujien ohjautumisessa työpajalle huomaa selvemmin (Kuvio 27.). Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ohjautuminen työvoimahallinnon kautta on laskenut voimakkaasti. Kuvaan yhdistettyjen sosiaali- ja terveystoimen sekä nuorisotyön kautta ohjautuminen on kasvanut vuoteen 2020 asti, mutta lähtenyt laskuun vuonna 2021 johtuen etsivän nuorisotyön kautta vähentyneestä ohjautumisesta. Oppilaitosten kautta ohjautuminen on pysynyt melko tasaisena kymmenen prosentin molemmin puolin vuodesta 2013 lähtien.

Luokkaan muu on tässä kuviossa laskettu siviilipalvelu / Aikalisätoiminta, armeija / Aikalisätoiminta, kriminaalihuolto, työeläkelaitos tai vakuutusyhtiö, ei tietoa, ei kirjattu, 3. sektori, Ohjaamo, muu, Kela ja suoraan työpajalle. Näiden osuus nousi voimakkaasti aina vuoteen 2017 saakka, jonka jälkeen on ollut aaltoliikettä. Luokan vaihteluun ovat vaikuttaneet muutokset etenkin suoraan pajalle tulevien, mutta myös muun muassa Kelan kautta ohjautuvien nuorten määrässä.

Kuvio 27. Nuorten valmentautujien ohjautuminen Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen nuorten työpajoille vuosina 2012–2022.

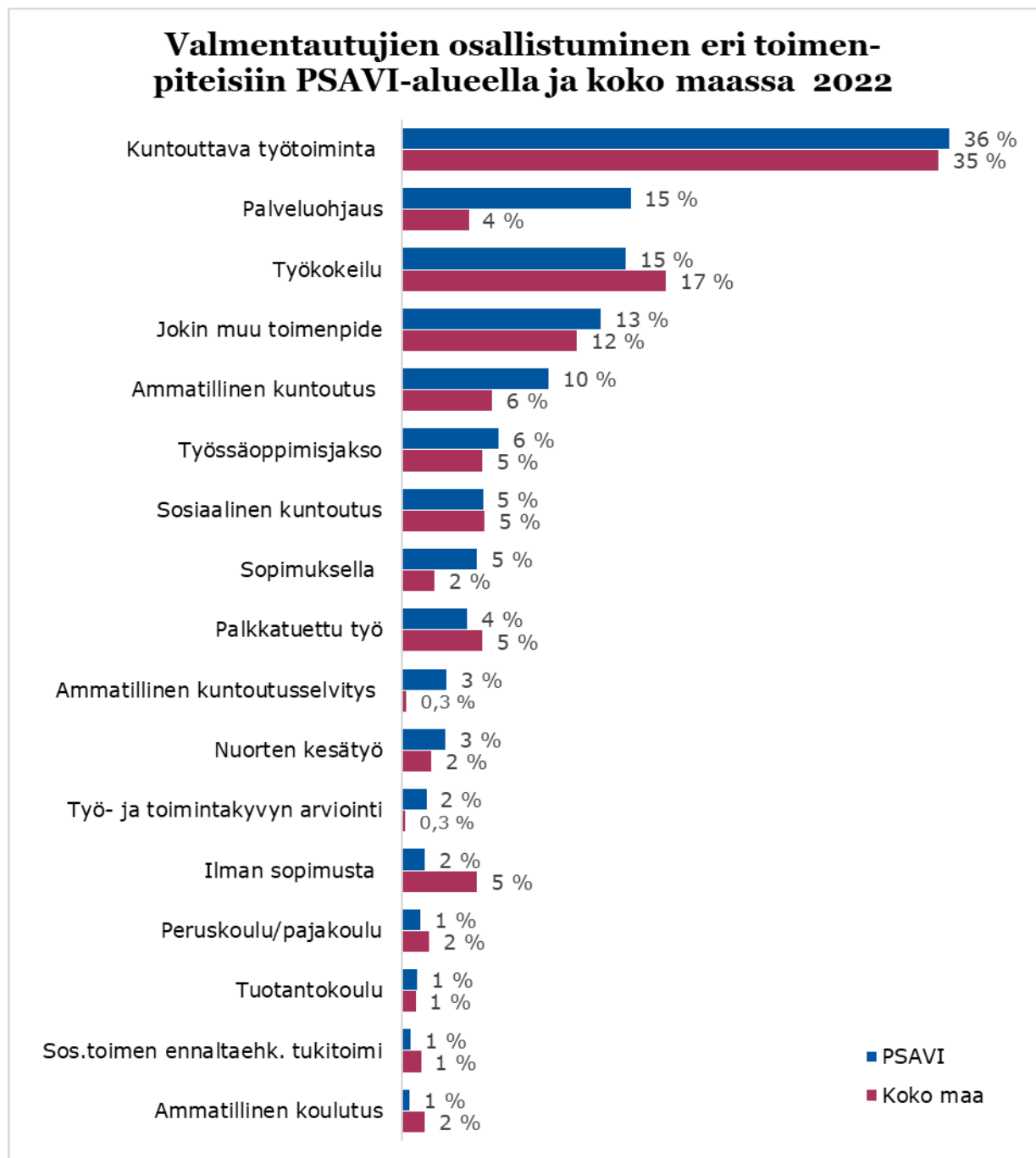
5.1. Nuoret valmentautajat työpajalla

Pajajakson aikana valmentautajat voivat olla toiminnassa mukana monessa eri toimenpiteessä ja eri pajoilla on tarjolla erilaisia kokonaisuuksia toimenpiteistä. Yksi nuori voi osallistua useampaan toimenpiteeseen, joten toimenpiteiden kokonaismäärä (1 565) on enemmän kuin osallistuneiden nuorten määrä (1 263). Sekä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella että koko maassa vuonna 2022 selvästi yleisimmin osallistuttiin kuntouttavaan työtoimintaan (Kuvio 28.). Siihen osallistui yli kolmasosa kaikista valmentautujista. Koko maan lukuihin verrattuna suurin ero oli palveluohjauksessa, johon osallistuvien osuus oli Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella kolme kertaa suurempi. Kuviosta 29 on jätetty pois toimenpiteet, joiden osuus on alle yhden prosentin osallistumisista⁵.

Toimenpiteiden osuuksia on verrattu vuodesta 2019 vuoteen 2022 (Kuvio 29.). Kunkin toimenpiteen käyntimäärä on suhteutettu yhteenlaskettujen toimenpiteiden määrään. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vajaa kolmasosa toimenpiteistä oli kuntouttavaa työtoimintaa vuonna 2022 ja siinä on pientä laskua edellisvuosista. Palveluohjauksen sekä työkokeilun osuus on reilussa kymmenessä prosentissa. Työkokeilun osuus on hieman noussut edellisvuodesta, mutta on kaukana vuoden 2017 tasosta, jolloin sen osuus oli 22 %.

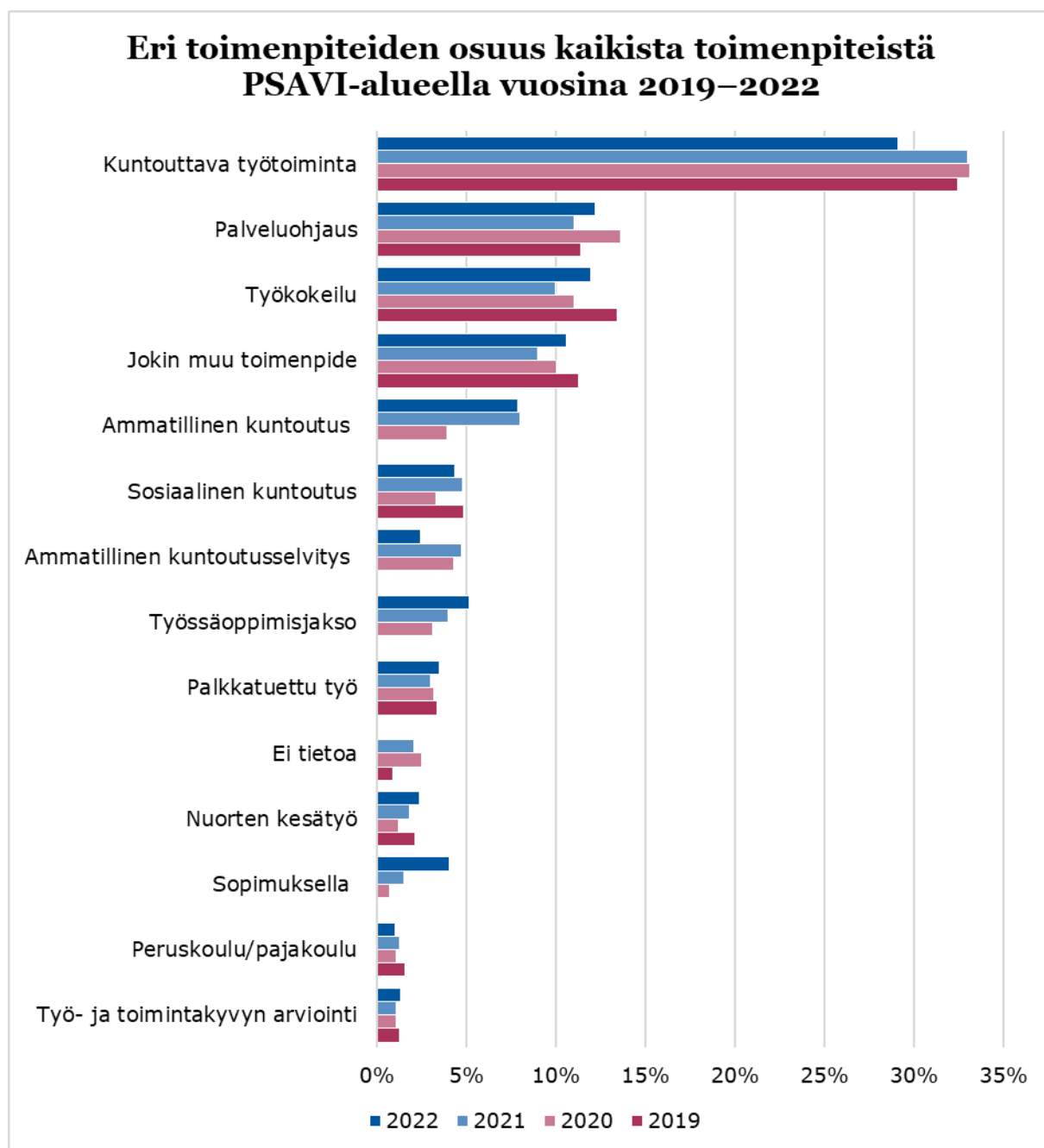
⁵ Kuntoutustarveselvitys, vajaakuntoisten ammatillinen koulutus/työhön valmennus, mielenterveyskuntoutujien työhönvalmennus, vajaakuntoisten työhönvalmennus, siviilipalvelus, Kehitysvammaisten päivätoiminta, työhönvalmennus, KELAn työhönvalmennus, ammattierityisopetus, työvoimakoulutus, maahanmuuttajan kotoutumistoimenpide, ammatillinen kuntoutuskurssi, oppisopimus / tuettu oppisopimus, lukio ja ei tietoa.

Kuvio 28. Nuorten valmentautujien osallistuminen eri toimenpiteisiin Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2021. Toimenpiteet on suhteutettu osallistuneiden nuorten määrään.

Toimenpiteiden osuuksia on verrattu vuodesta 2019 vuoteen 2022 (Kuvio 29.). Kunkin toimenpiteen käyntimäärä on suhteutettu yhteenlaskettujen toimenpiteiden määrään. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vajaa kolmasosa toimenpiteistä oli kuntouttavaa työtoimintaa ja siinä on pientä laskua edellisvuosista. Palveluohjauksen sekä työkokeilun osuus on reilussa kymmenessä prosentissa. Työkokeilun osuus on laskenut reilusti vuoden 2017 tasosta, jolloin sen osuus oli 22 %.

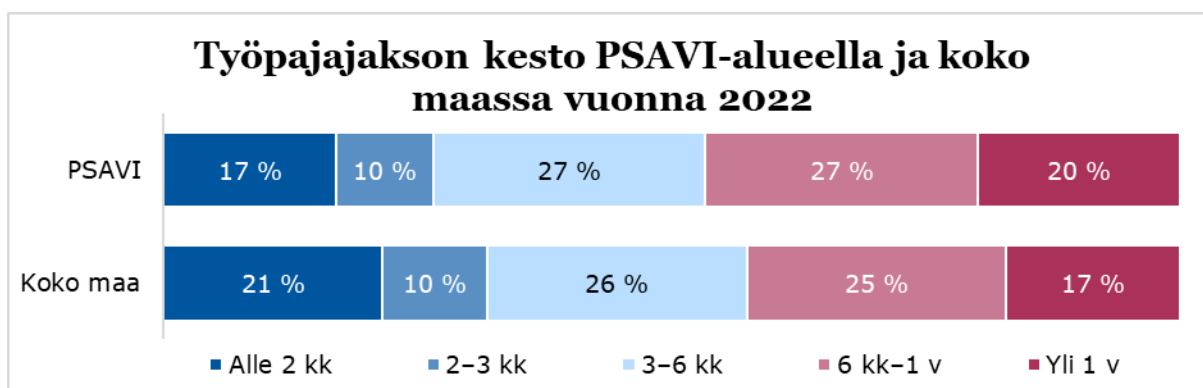
Kuvio 29. Eri toimenpiteiden osuudet kaikista toimenpiteistä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2019–2022.⁶

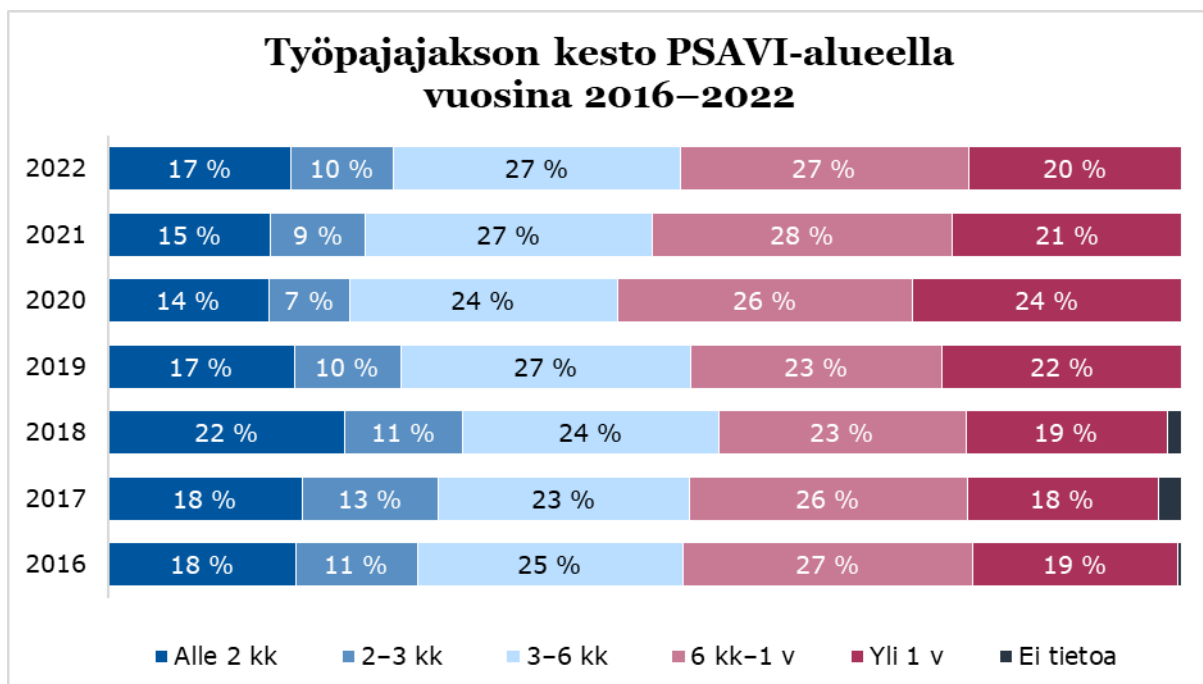
⁶ Kuviosta on poistettu toimenpiteet, joiden osuus oli alle 1 %.

Työpajajakson kesto riippuu valmentautujan yksilöllisistä tarpeista vaihdellen hyvin lyhyistä käynneistä yli vuoden kestäviin jaksoihin (Kuvio 30). Vuonna 2022 pajajaksojen kestot eivät eronneet Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella suuresti koko maan luvuista. Alle kahden kuukauden valmennusjaksoja oli alueella hieman vähemmän ja puolesta vuodesta vuoteen ja yli vuoden mittaisten jaksosten osuus oli hieman suurempi. Jaksojen kestoissa on pientä vuosittaista vaihtelua (Kuvio 31.). Vuosina 2020–2021 lyhyiden pajajaksojen osuudet laskivat ja jaksot kestivät useammin yli kuusi kuukautta, mikä voi selittyä koronan vaikutuksilla. Osuudet on laskettu kaikista alueen nuorten valmentautujien pajajaksoista.

Kuvio 30. Nuorten valmentautujien työpajajakson kestot Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2022.

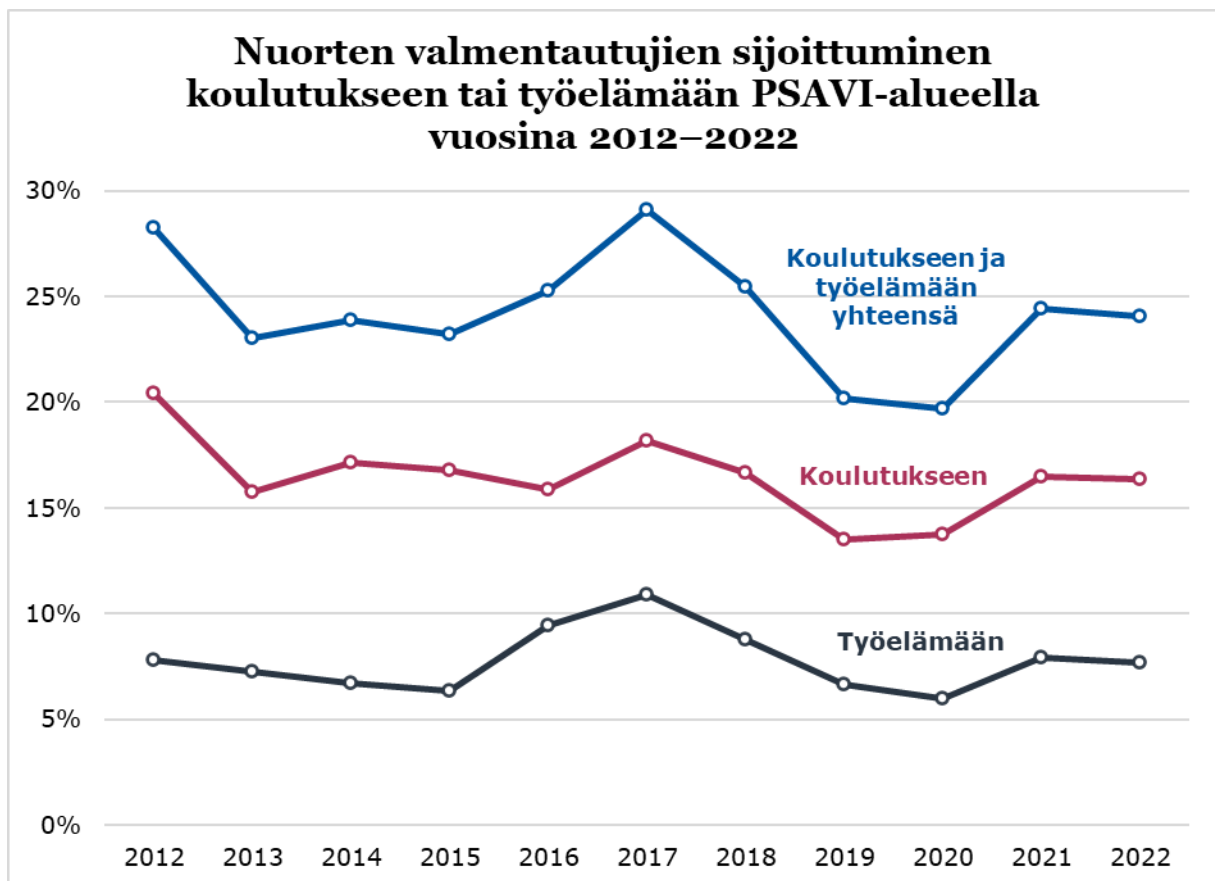
Kuvio 31. Nuorten valmentautujien työpajajakson kestot Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2016–2022.

5.2. Valmentautujien sijoittuminen pajajakson jälkeen

Nuorten työpajatoiminnan tehtävänä on valmennuksen avulla parantaa nuoren valmiuksia päästä koulutukseen, suorittaa koulutus loppuun ja päästä avoimille työmarkkinoille tai muuhun tarvitsemaansa palveluun (Nuorisolaki 1285/2016: 4 luku 13 §). Sekä koulutukseen että työelämään sijoittuneiden nuorten työpajavalmentautujien osuudet ovat parhaimmillaan olleet vuonna 2017 lähellä 30 prosenttia (Kuvio 32.). Luvut lähtivät selvään laskuun vuonna 2018, mutta vuonna 2021 tapahtui käänne parempaan. Vuonna 2022 lähes joka neljäs nuori sijoittui joko työelämään tai koulutukseen pajajakson jälkeen.

Kuvio 32. Koulutukseen ja työelämään sijoittuneiden osuus kaikista alle 29-vuotiaista valmentautujista Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2012–2022.

Vuonna 2022 sijoittumisessa pajajakson jälkeen Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen ja koko maan väliset erot ovat pieniä (Kuvio 33.). Ainoastaan työttömäksi sijoittuvien nuorten osuus on alueella muuta maata isompi. Koko maassa tieto sijoittumisesta puuttui isommalla osalla nuorista kuin alueella. Nuorista 32 % jatkoi vuoden vaihtuessa työpajalla, mikä on seitsemän prosenttiyksikköä edellisvuotta pienempi osuus. Koko maassa luku oli 37 %.

Kuvio 33. Nuorten valmentautujien sijoittuminen pajajakson jälkeen Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2022.⁷

⁷ Osuudet alueen kaikista pajajakson aloittaneista nuorista valmentautujista.

Kahdeksan vuoden tarkastelujaksolla nuorten sijoittumisessa pajajakson jälkeen on tapahtunut lähinnä vain pientä vuosittaista vaihtelua (Kuvio 34.). Eniten vaihtelua on tapahtunut edelleen työpajalla jatkavien nuorten osuudessa. Se on vaihdellut 31–44 % välillä. Toiseksi eniten vaihtelua on työttömäksi sijoittuvien nuorten osuudessa. Mitään selkeää trendiä ei kuitenkaan ole osuuksissa havaittavissa.

Kuvio 34. Nuorten valmentautujien sijoittuminen työpajajakson jälkeen Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2015–2022⁸

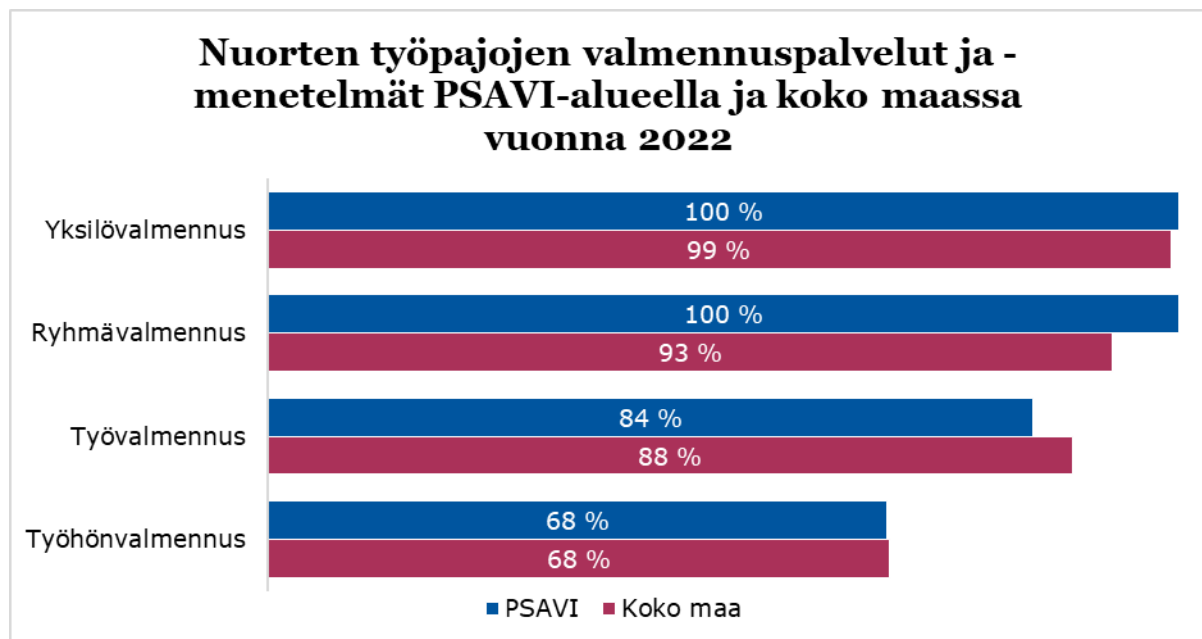
⁸ Osuudet alueen kaikista pajajakson aloittaneista nuorista valmentautujista. Aiempina vuosina nuorten valmentautujien sijoittumisen vertailussa olleet "Muutto toiselle paikkakunnalle" ja "Erotettu työpajalta tai keskeyttänyt työpajajakson" ja "Muualle" on laskettu mukaan kohtaan "Muu syy".

6. Toiminta nuorten työpajoilla

Nuorten työpajalla nuori valmentautuu tekemällä työtä tai työtoimintaa omien edellytystensä mukaan henkilökohtaiseen valmennussuunnitelmaan pohjautuen. Valmennuksen kautta edistetään nuoren elämönhallintataitoja, edistetään kasvua, itsenäistymistä ja osallisuutta sekä parannetaan nuoren valmiuksia koulutusta, työmarkkinoita tai muuta nuoren tarvitsemaa palvelua varten (Nuorisolaki 1285/2016: 4 luku 13 §).

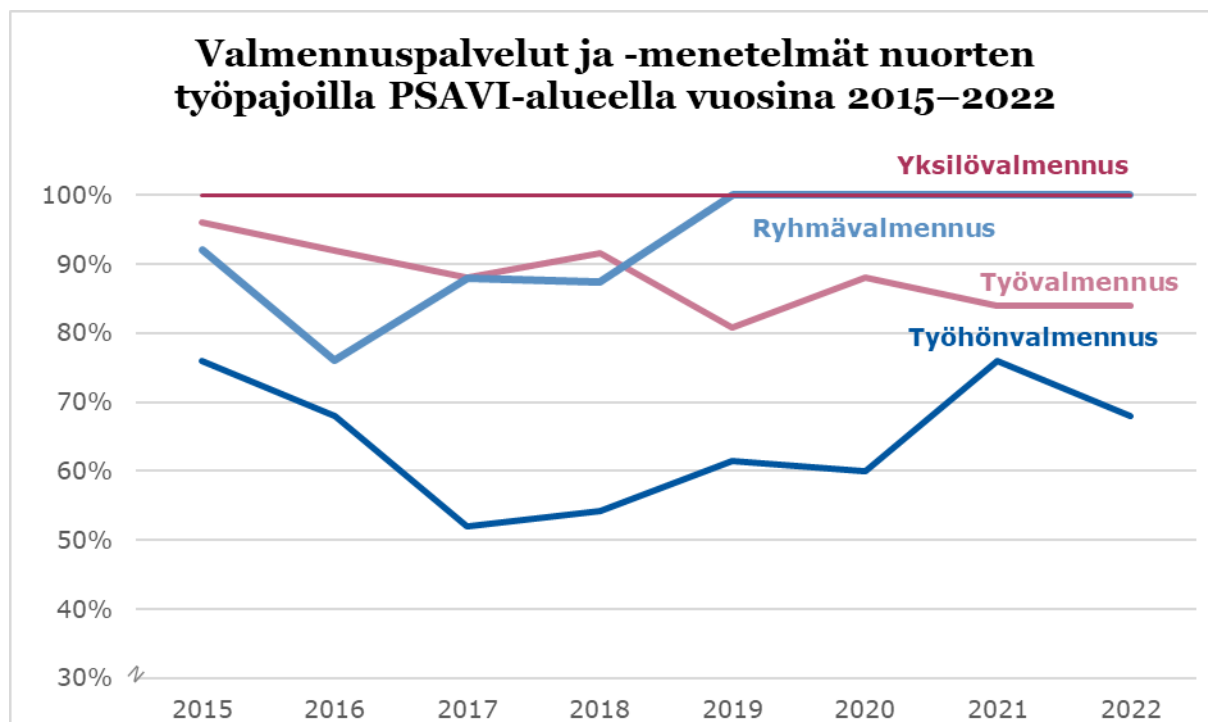
Vuonna 2022 kaikissa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen nuorten työpajoissa järjestettiin sekä yksilö- että ryhmävalmennusta (Kuvio 35.). Työvalmennusta järjestettiin hieman vähemmän ja työhönvalmennusta yhtä paljon kuin koko maassa.

Kuvio 35. Nuorten työpajojen valmennuspalvelut ja -menetelmät Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2022.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella nuorten työpajojen käytössä olevissa toimintamenetelmissä on tapahtunut pieniä muutoksia vuodesta 2015 (Kuvio 36.). Yksilövalmennusta on tarjottu kaikilla pajoilla vuodesta 2015 lähtien ja ryhmävalmennustakin vuodesta 2019 lähtien. Työvalmennusta tarjoavien pajojen osuus on hieman laskenut pysyen kuitenkin 80–90 prosentissa viimeiset neljä vuotta. Työhönvalmennusta tarjoavien pajojen osuudessa on eniten vaihtelua. Vuosien 2017–2020 aikana osuudessa tapahtui notkahdusta, mutta se on noussut takaisin 70 prosentin paikkeille.

Kuvio 362. Nuorten työpajoilla käytetyt valmennuspalvelut ja -menetelmät Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2015–2022.⁹

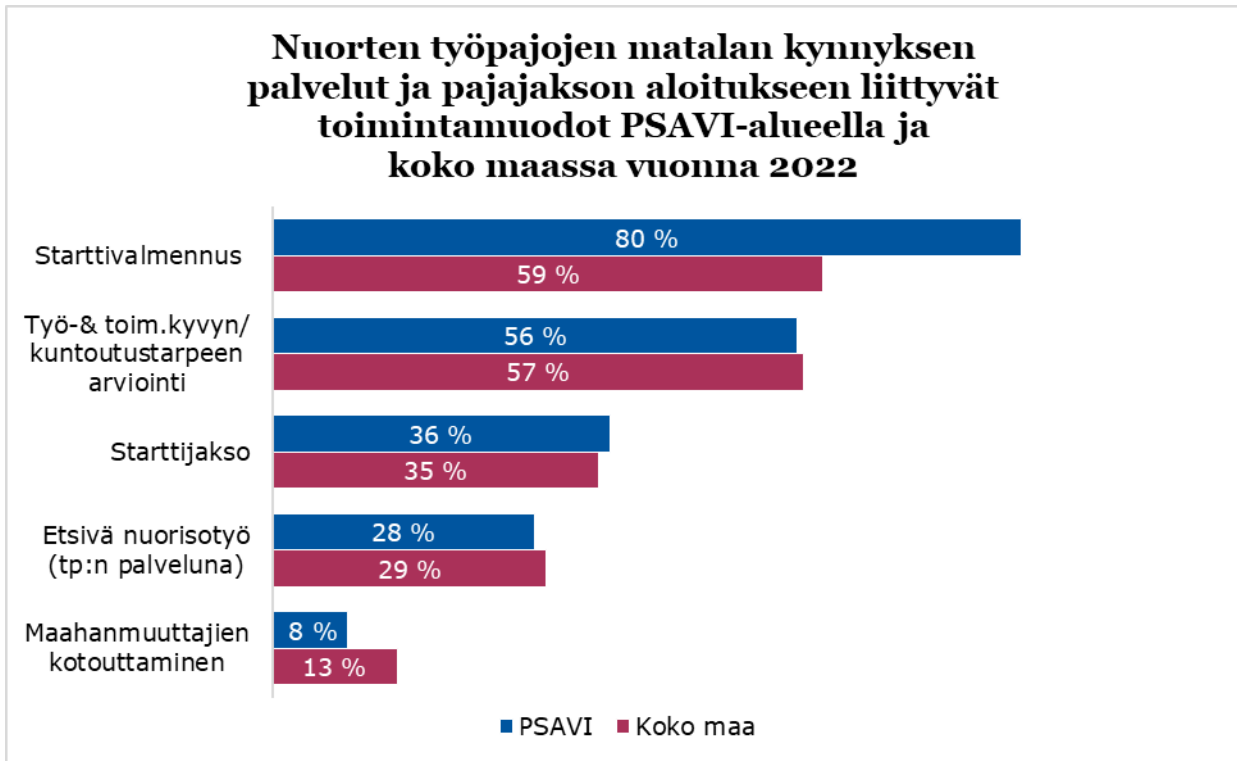

Neljä viidestä nuoresta valmentautujasta osallistuu työpajalla starttivalmennukseen (Kuvio 37.). Osuus on Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella selvästi suurempi kuin koko maassa. Muiden palvelujen osalta alueen luvut ja koko maan luvut ovat lähentyneet toisiaan vuoden 2022 aikana.

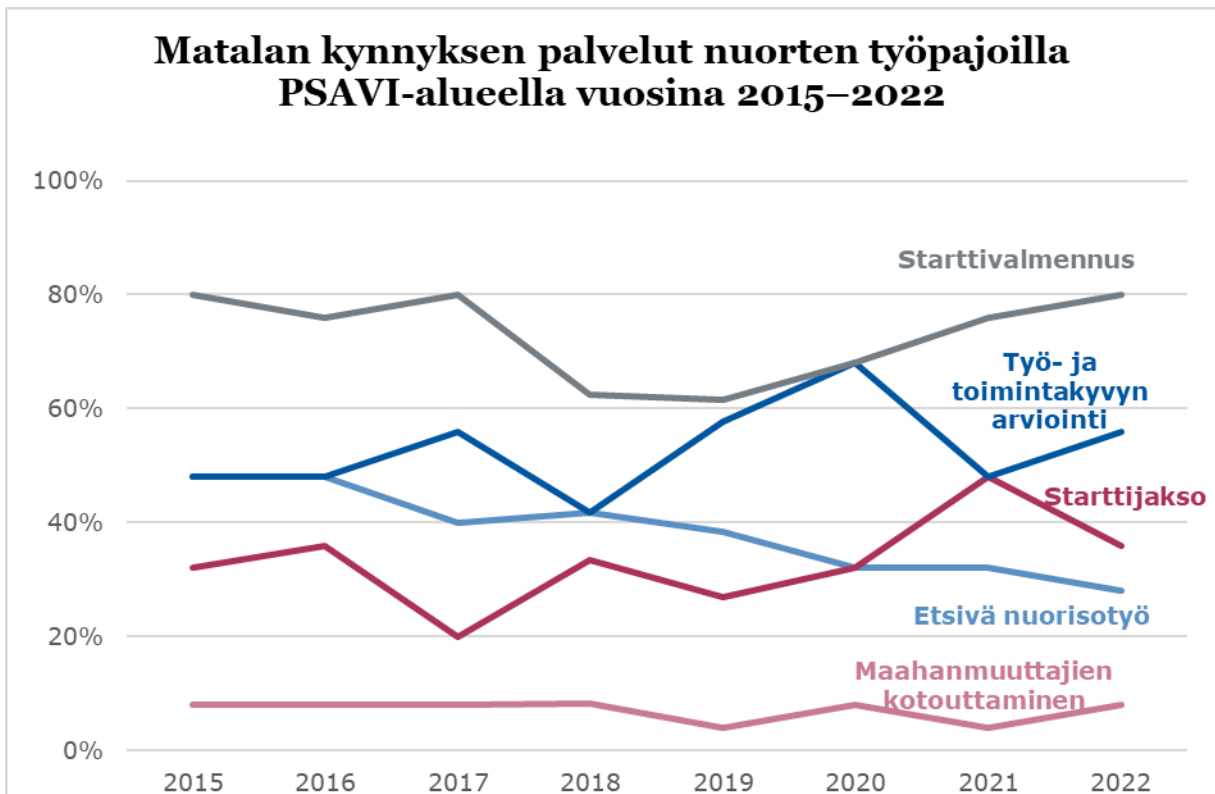
Matalan kynnyksen palvelujen tarjoamisessa nuorten työpajoilla on pientä vuosittaista vaihtelua (Kuvio 38.). Starttivalmennuksen tarjoaminen pajoilla on pienen notkahduksen jälkeen saavuttanut 80 %, jossa se on ollut vuosina 2015–2017. Työ- ja toimintakyvyn tai kuntoutustarpeen arviointia on tarjonnut noin puolet pajoista, vuonna 2020 jopa 68 prosenttia pajoista. Starttijaksoa on tarjonnut noin kolmasosa pajoista, parhaimmillaan lähes puolet vuonna 2021. Etsivä nuorisotyön palveluja tarjoavien pajojen osuus on hitaasti laskenut 48 prosentista 28 prosenttiin. Maahanmuuttajien kotouttamista on Pohjois-Suomen alueella koko maan lukuihin verrattuna vähemmän, alle 10 prosentilla pajoista.

⁹ Kuvaajasta jätetty pois kategoria *kuntouttava valmennus*, koska sen katsottiin olevan toimenpide vuoden 2020 kyselyssä, eikä sitä kysytty palvelujen kohdalla.

Kuvio 37. Nuorten työpajojen matalan kynnyksen palvelut ja pajajakson aloitukseen liittyvät toimintamuodot Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2022.

Kuvio 383. Nuorten työpajoilla käytetyt matalan kynnyksen palvelut Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2015–2022.

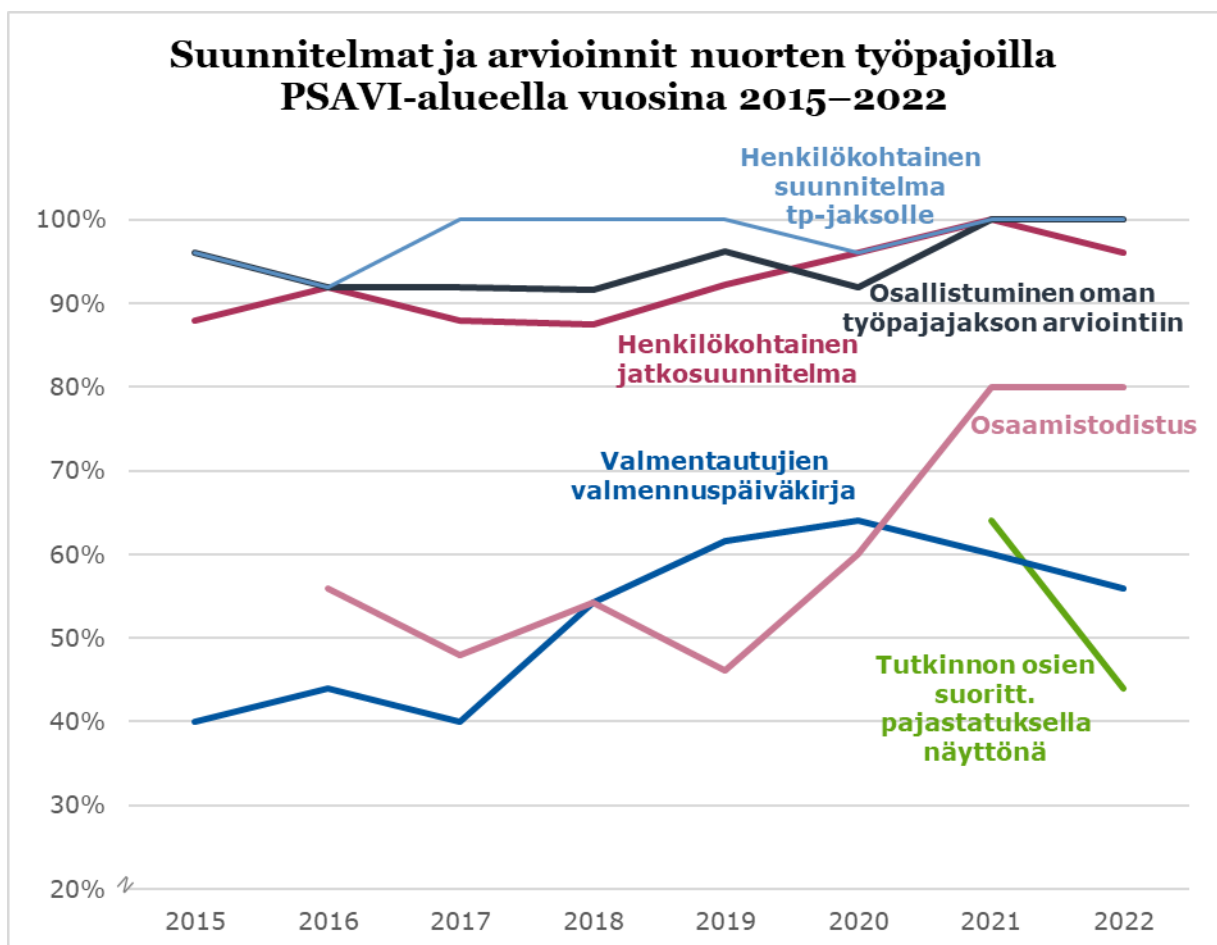
Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella erilaiset yksilölliset suunnitelmat ja arvioinnit olivat käytössä yleisemmin kuin koko maassa keskimäärin (Kuvio 39.). Kaikki nuorten työpajat Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella tekivät nuorille henkilökohtaisen suunnitelman työpajajaksolle ja yhtä pajaa lukuun ottamatta myös sen jälkeen. Kaikilla pajoilla valmentautujat osallistuivat lisäksi työpajajakson arviointiin. Osaamistodistuksia käytti alueella 80 % pajoista, mikä on 25 prosenttiyksikköä enemmän kuin maassa keskimäärin. Ainoastaan tutkinnon osien suorittamista pajastatuksella näyttönä tehtiin alueella koko maata vähemmän.

Kuvio 394. Nuorten työpajojen yksilölliset suunnitelmat ja arvioinnit Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2022.

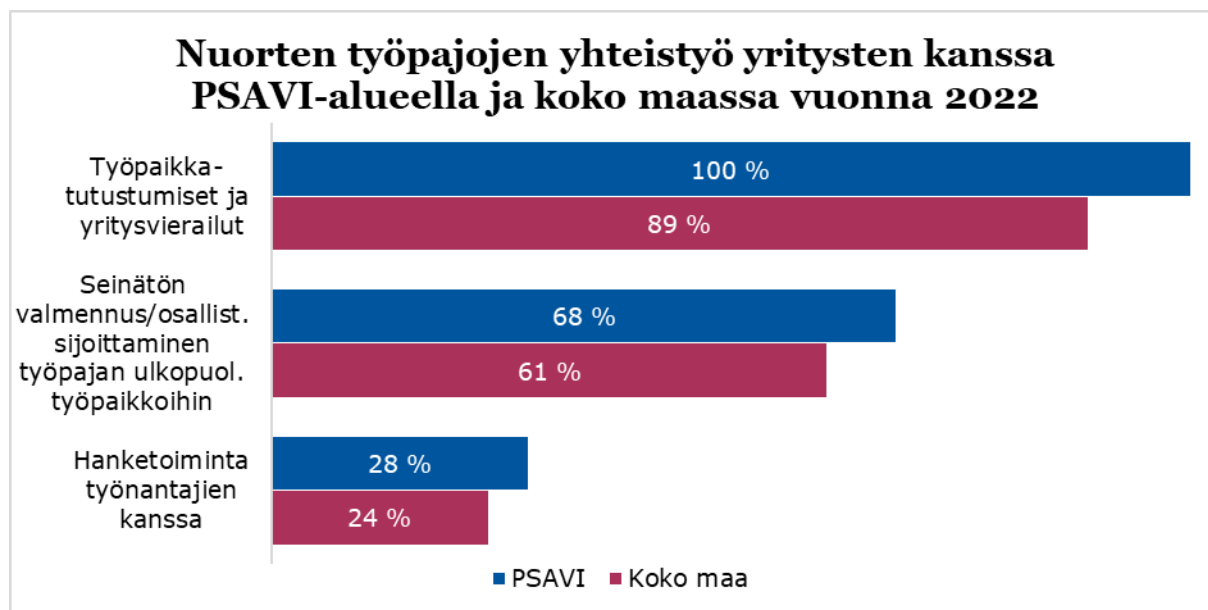
Henkilökohtainen pajajaksosuunnitelma on ollut käytössä kaikilla alueen pajoilla useimpina vuosina vuodesta 2015 lähtien (Kuvio 40.). Valmentautujat ovat osallistuneet oman pajajakson arviointiin ja henkilökohtaisten jatkosuunnitelmien tekoon 90–100 prosentilla pajoista. Osaamistodistukset yleistyivät nopeasti pajoilla vuosina 2020 ja 2021 ja ovat käytössä 80 prosentilla pajoista. Valmentautujien valmennuspäiväkirjat tai vastaavat ovat käytössä noin 60 prosentilla pajoista. Uutena pajoille on tullut tutkinnon osien suorittaminen pajalla näyttönä. Näistä on tilastoja vasta kahdelta vuodelta.

Kuvio 40. Nuorten työpajoilla käytetyt suunnitelmat ja arvioinnit Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2015–2022.

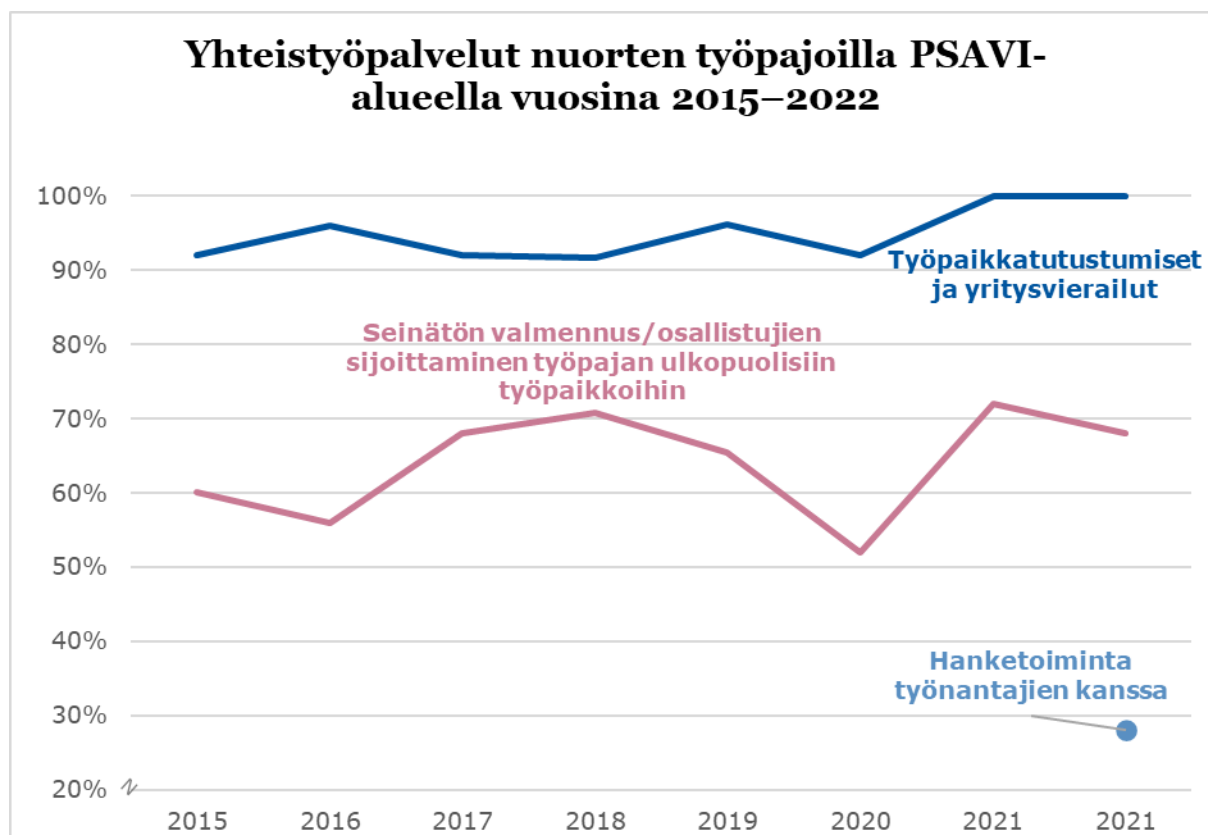

Nuorten työpajojen yhteistyö yritysten kanssa oli hieman yleisempää Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella kuin koko maassa kesimäärin (Kuvio 41.). Kaikki työpajojen nuoret valmentautujat pääsivät tutustumaan työpaikkoihin ja tekemään yritysvierailuja aluehallintoviraston alueella vuonna 2022. Osuus on ollut yli 90 prosentissa vuodesta 2015 lähtien (Kuvio 42). Seinätön valmennus koki notkahduksen vuonna 2020, mahdollisesti koronan takia, mutta on noussut nopeasti takaisin 70 prosentin paikkeille. Uutena yhteistyömuotona on hanketointi työnantajien kanssa.

Kuvio 41. Nuorten työpajojen yhteistyö yritysten kanssa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2022.

Kuvio 42. Nuorten työpajoilla käytetyt yhteistyöpalvelut Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2015–2022.¹⁰

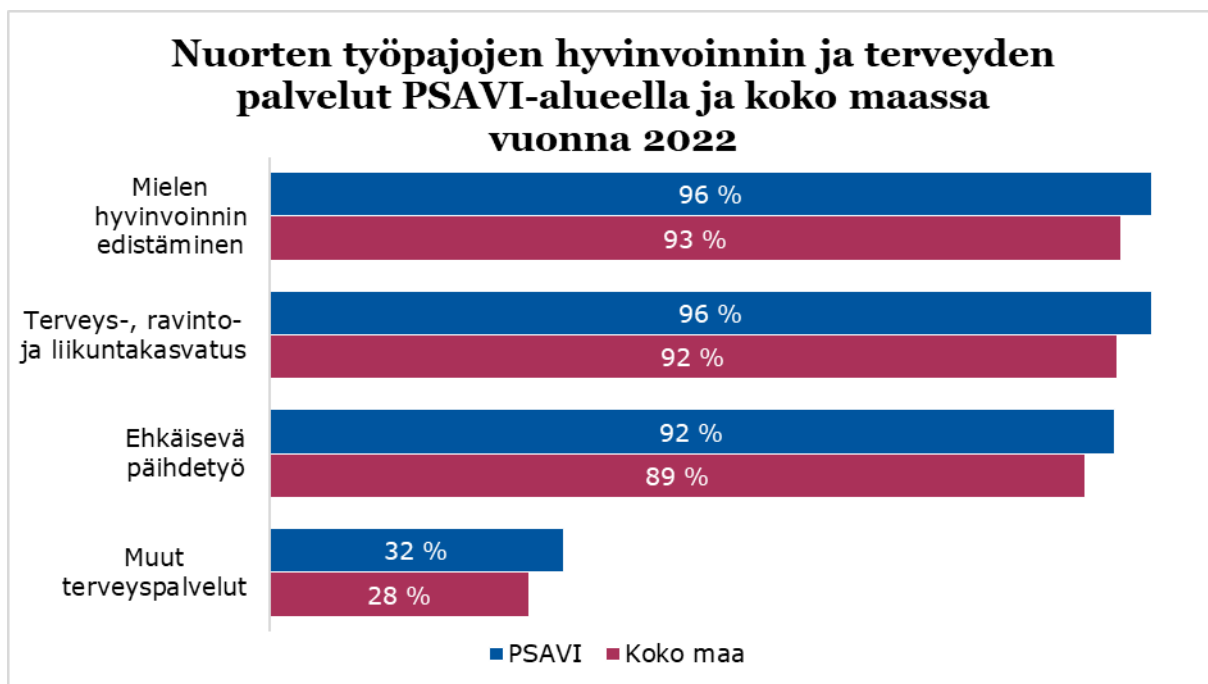

¹⁰ Jätetty pois kategoria *tutustuminen oppilaitoksiin*, koska 2020 vuoden kyselyssä yhteistyöhön laskettiin tässä kysymyksessä mukaan vain työelämään liittyvät palvelut.

Hyvinvoinnin ja terveyden palveluja oli hieman paremmin tarjolla nuorten työpajoilla Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella kuin koko maassa (Kuvio 43.). Vuodesta 2015 lähtien 90–100 prosentilla pajoista on ollut terveys-, ravinto- ja liikuntakasvatusta (Kuvio 44.). Ehkäisevän päihdetyön tarjoaminen on noussut melko tasaisesti yltäen 100 prosenttiin pajoista vuonna 2021. Mielen hyvinvointia edistävästä palveluista on kysytty vuodesta 2020 lähtien. Niitä on tarjottu kaikissa alueen pajoissa vuosina 2020–2021 ja yhtä lukuun ottamatta kaikissa vuonna 2022. Muiden terveysterveyspalvelujen tarjoaminen on laskusuunnassa.

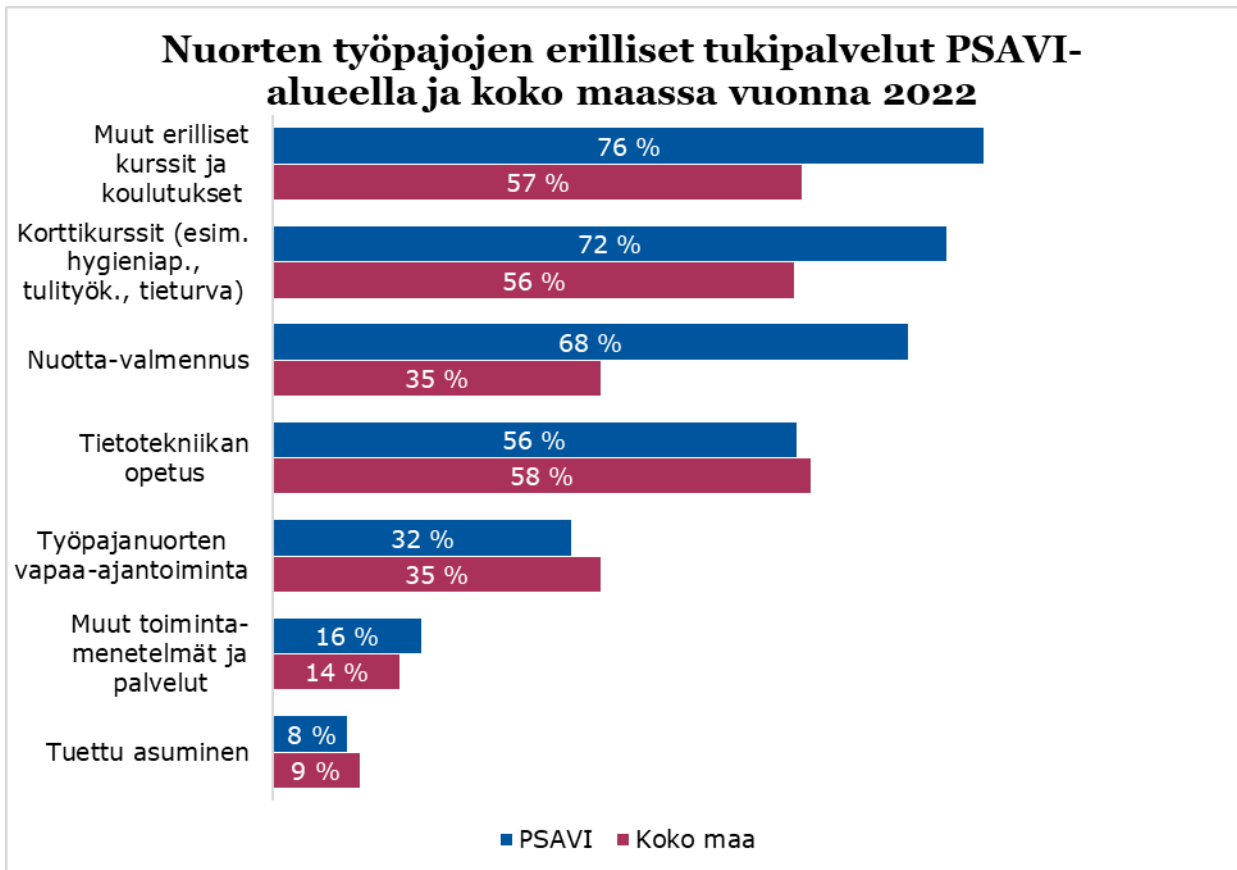
Avoimissa vastauksissa pajat kuvasivat muita hyvinvointi- ja terveysterveyspalveluja. Näitä olivat työttömien terveystarkastukset sekä terveydenhoitajan, seksuaali-neuvojan, sosiaaliohjaajan ja psykoterapeutin palvelut. Myös yhteistyö Ohjauksen kanssa mainittiin sekä eläinavusteinen valmennus / toiminta.

Kuvio 43. Nuorten työpajojen hyvinvoinnin ja terveyden palvelut Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2022.

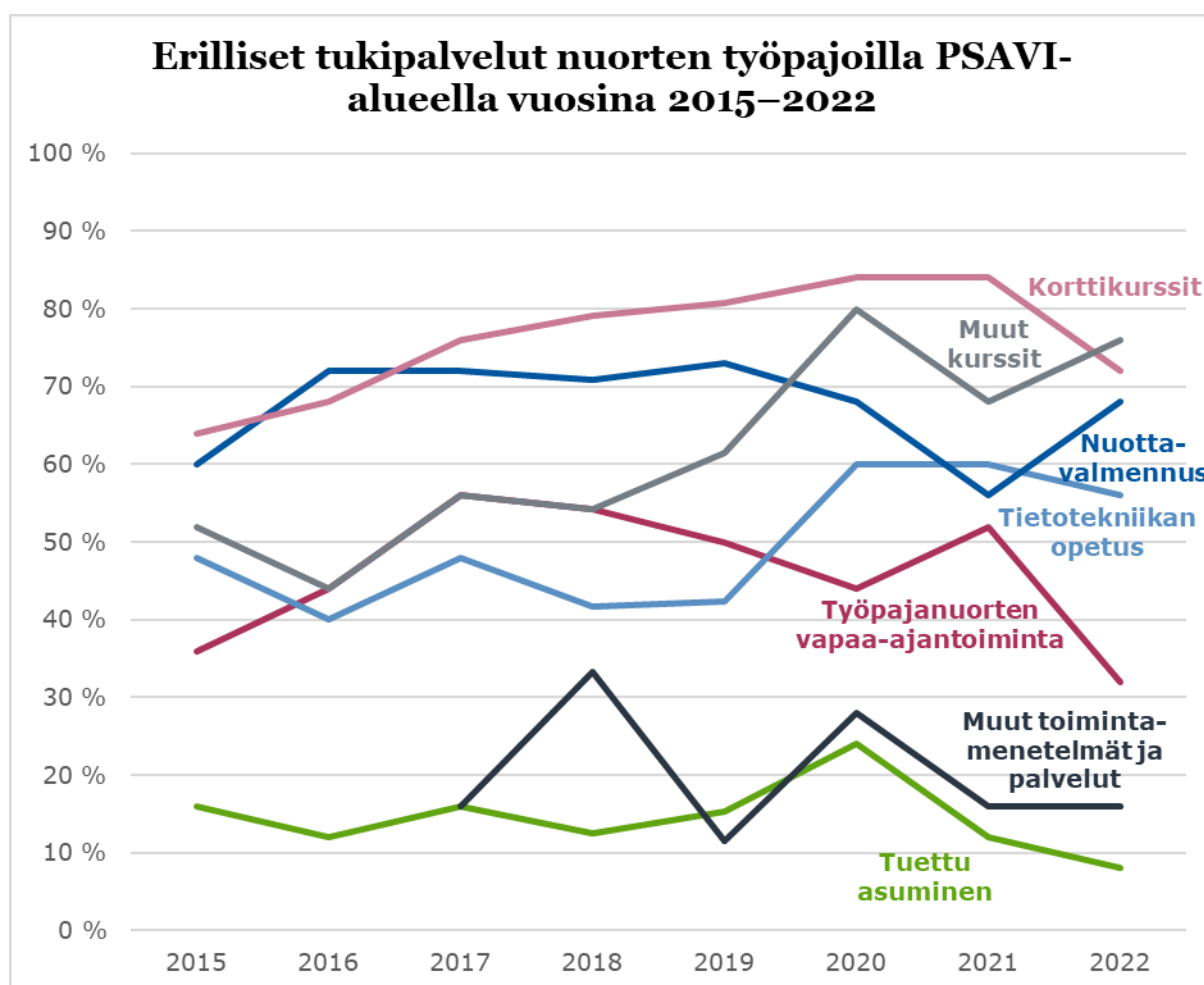
Erillisistä tukipalveluista muut erilliset kurssit ja koulutukset sekä korttikurssit olivat käytössä yli 70 prosentilla pajoista (Kuvio 45.). Yli puolet pajoista tarjosi myös Nuotta-valmennusta ja tietotekniikan opetusta. Näistä kaikki muut palvelut paitsi tietotekniikan opetus olivat selvästi yleisempiä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen nuorten työpajoilla kuin koko maassa keskimäärin. Kolmasosa pajoista tarjosi työpajanuorille vapaa-ajantoimintaa.

Kuvio 45. Nuorten työpajojen erilliset tukipalvelut Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2022.

Erillisistä tukipalveluista korttikurssit yleistyivät tasaisesti vuoteen 2021 asti, mutta niiden tarjonta on laskenut vuonna 2022 (Kuvio 46.). Muut erilliset kurssit ja koulutukset ovat yleistyneet vuoteen 2020 asti ollen nyt yhtä yleinen palvelu nuorten työpajoilla korttikurssien kanssa. Nuotta-valmennusten tarjoaminen laski vuosina 2020 ja 2021 luultavasti koronarajoitusten takia, mutta ovat jälleen yleistymään päin. Tietotekniikan opetus yleistyi vuonna 2020, mikä on voinut osin johtua koronan tuomasta tarpeesta hankkia tietoteknistä osaamista etätyökentelyyn. Opetus on kuitenkin säilynyt liki yhtä tärkeänä tukipalveluna koronan jälkeenkin. Työpajanuorten vapaa-ajan toiminta sen sijaan on lähtenyt huomattavaan laskuun.

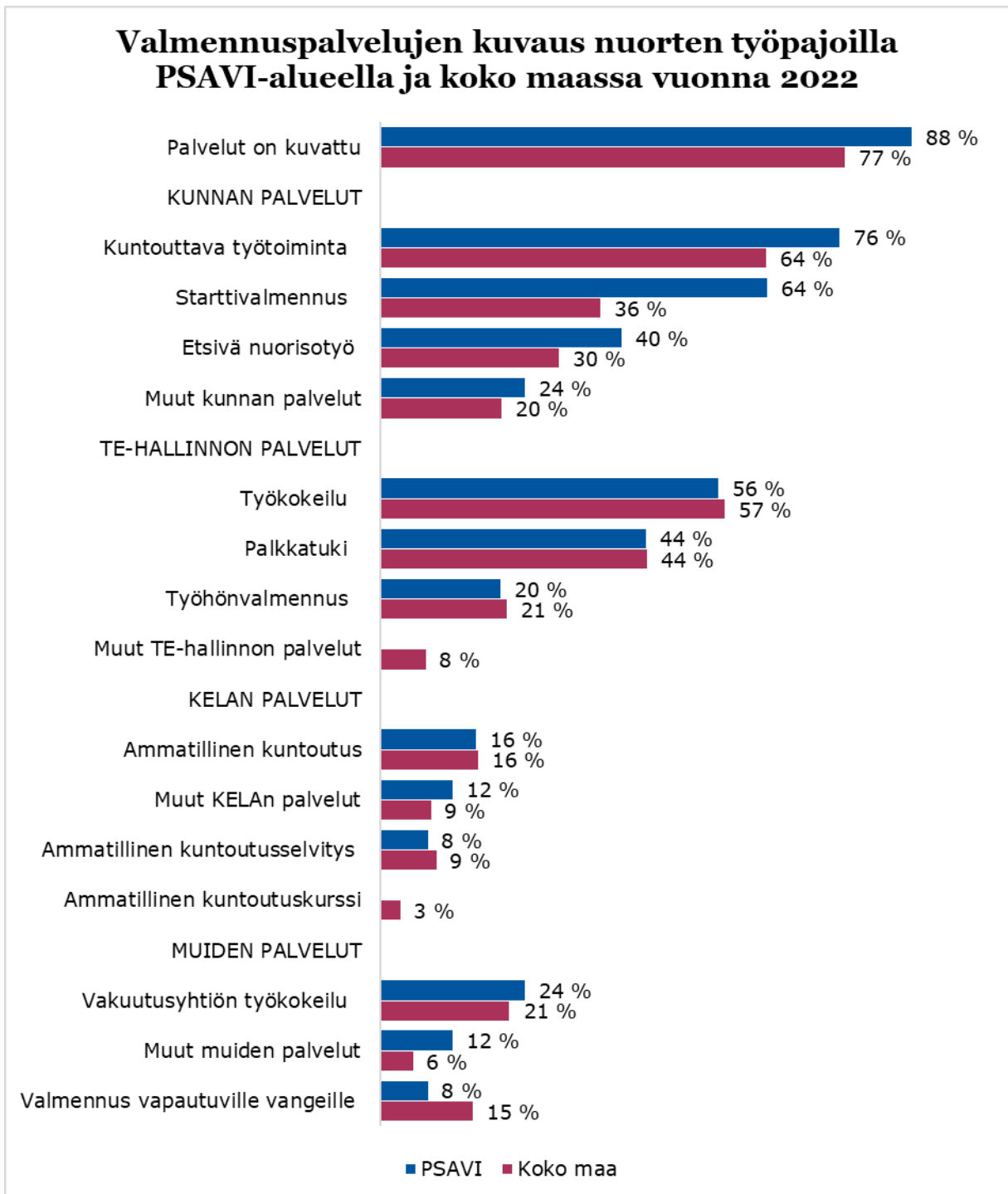
Kuvio 46. Nuorten työpajoilla käytetyt erilliset tukipalvelut Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2015–2022.

Avoimissa vastauksissa kuvattuja muita toimintamenetelmiä ja palveluja olivat muun muassa tuki nuorten arjenhallintaan, Nepsy-valmennus, koulutusvalmennus ja työkliniikka. Myös hankkeiden kautta oli saatavissa yksilövalmennusta ja keskusteluapua sekä erilaisia kohtaamispaikkoja, retkiä ja virkistystoimintaa.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella lähes 90 % pajoista oli kuvannut valmennuspalvelut, mikä on enemmän kuin valtakunnallisesti (Kuvio 47.). Kaikki kuntien palvelut oli kuvattu alueen pajoilla yleisemmin kuin koko maassa. Yli puolet pajoista oli kuvannut kuntouttavan työtoiminnan, starttivalmennuksen ja työkokeilun palvelut.

Kuvio 47. Valmennuspalvelujen kuvaus nuorten työpajoilla Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2022.

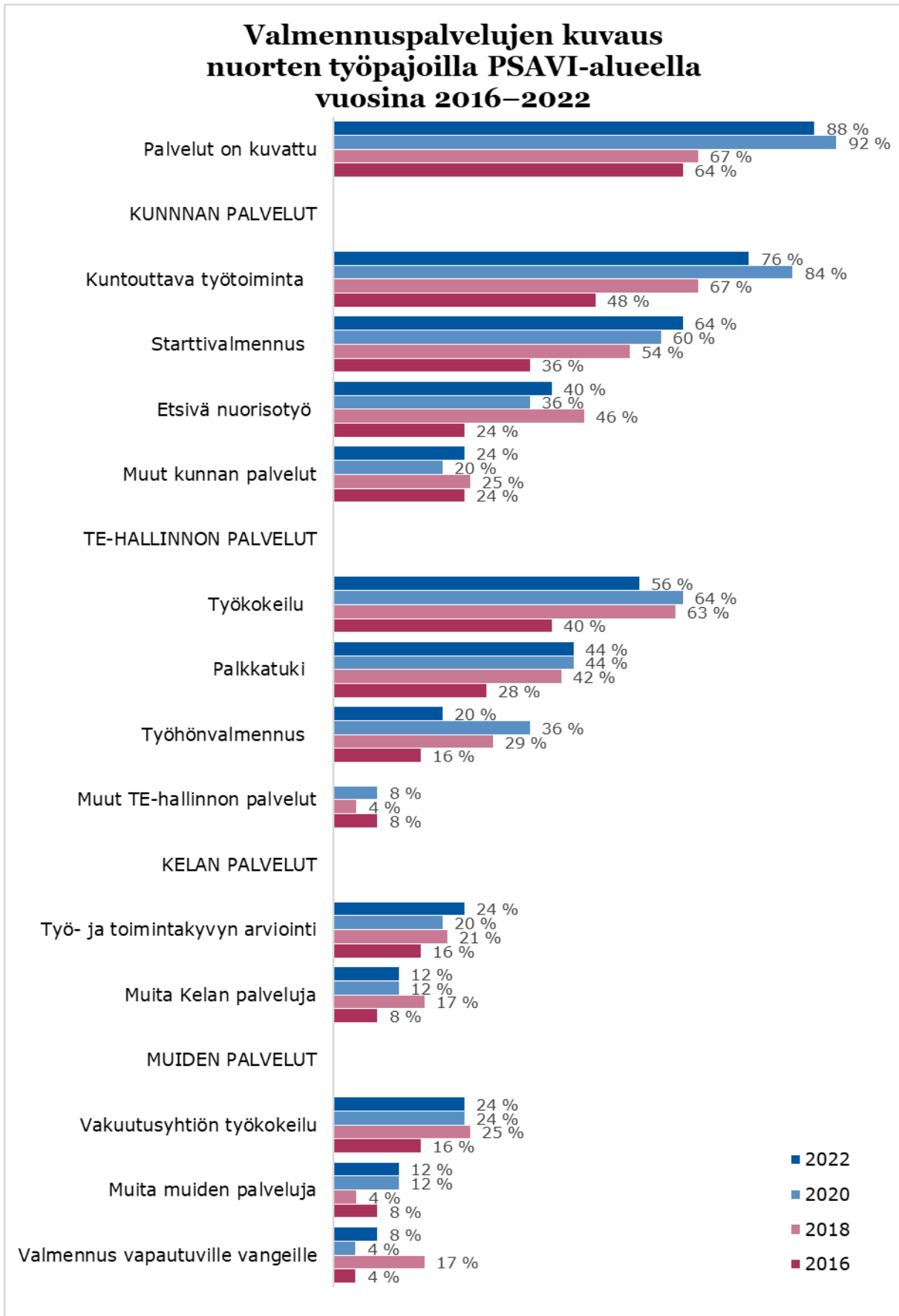

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella nuorten työpajojen valmennuspalvelujen kuvausten määrä nousi harppauksella vuosien 2018–2019 välillä ja on pysynyt 90 prosentin paikkeilla sen jälkeen (Kuvio 48.). Myös monien muiden palvelujen kuvaus on kehittynyt parempaan suuntaan vuodesta 2015 lähtien, vaikka viime vuosina onkin havaittavissa tasaantumista. Eniten on kuvattu kunnan palveluita ja osaa TE-hallinnon palveluista.

Työpajakyselyssä ei ole kysytty täsmälleen samoja valmennuspalvelujen kuvauksia joka vuosi. Vuodesta 2019 lähtien on kysytty ammatillisesta kuntoutuksesta, kuntoutus selvityksestä sekä kuntoutuskurssista. Nämä tulokset on yhdistetty vuosivertailuun kohtaan työ- ja toimintakyvyn arviointi. Muiden palvelujen kohdalta puuttuvat vuodesta 2019 lähtien tulokset kohdista opintojen suorittaminen, oppisopimuskoulutus ja tuotantokoulu, joten näitä ei ole vuosivertailussa.

Avoimissa vastauksissa muita kuvattuja Kelan palveluja oli Nuotti-valmennus. Muita kuntien palveluja olivat sosiaalinen kuntoutus, työ- ja toimintakyvyn arviointi, tutkintoon valmentava koulutus ja yhteistyö vapaa-ajan palvelujen kanssa. Muita muiden palveluja olivat opiskelijavalmennus, avoin yksilövalmennus, yhdyskuntapalvelu ja tuotantokoulu.

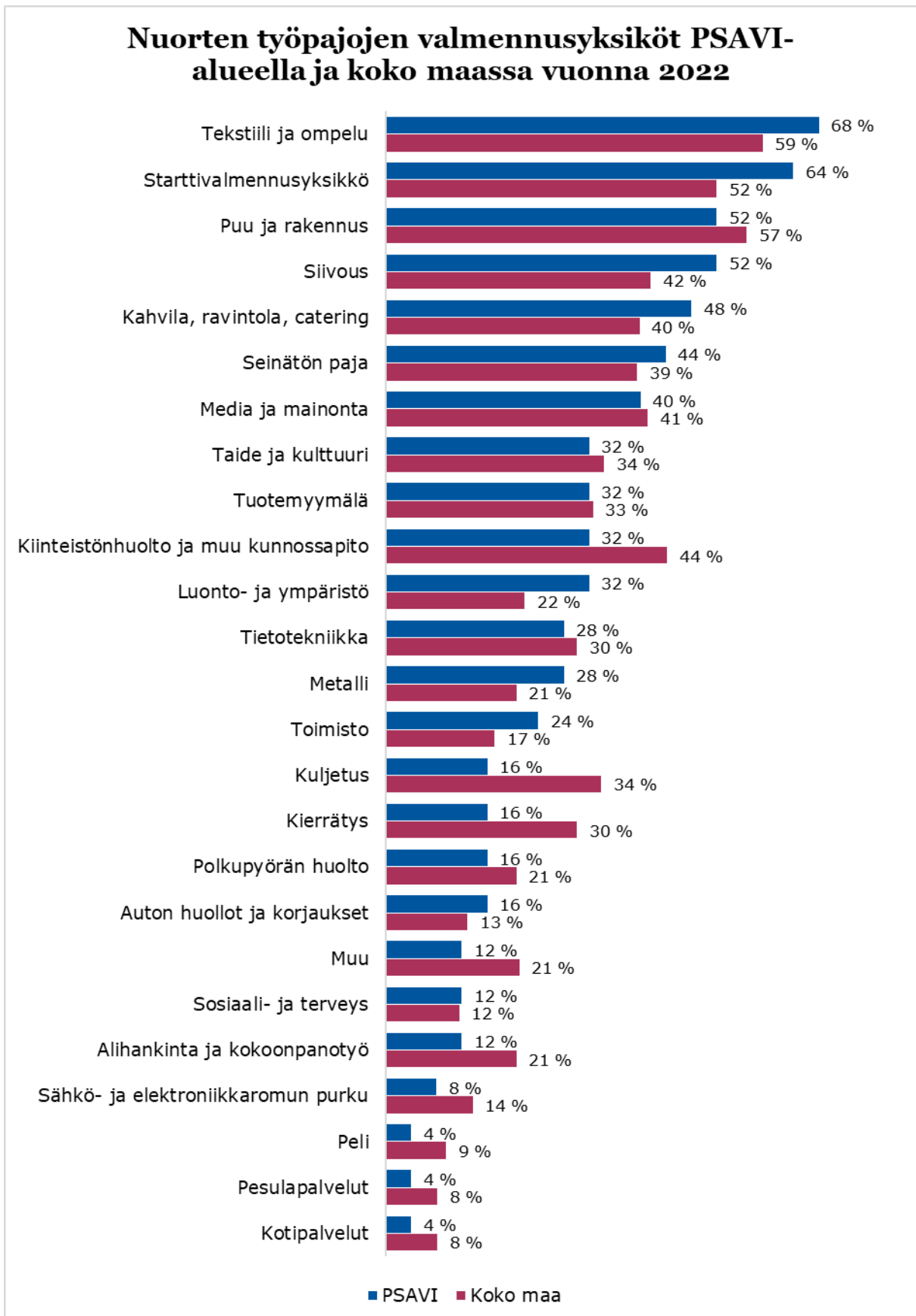
Kuvio 486. Valmennuspalvelujen kuvaus nuorten työpajoilla Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2016–2022.

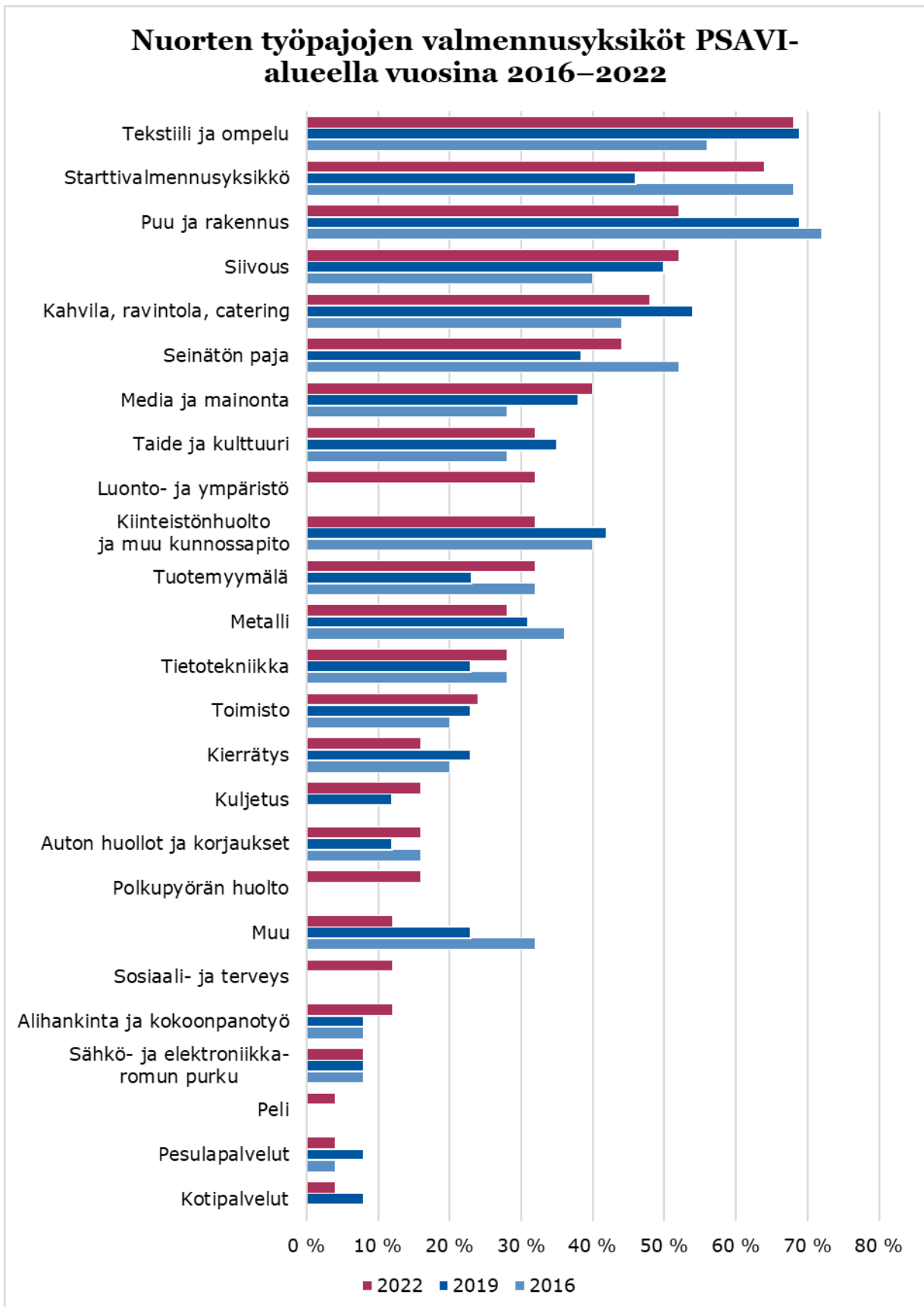
Vuonna 2022 Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella nuorten työpajoilla oli yhteensä 176 erilaista valmennusyksikköä. Yksiköiden määrä pajoilla vaihtelee 16–1 välillä. Yleisimmät valmennusyksikkömuodot, joita oli yli puolella pajoista Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella, olivat tekstiili ja ompelu, starttivalmennus, puu ja rakennus sekä siivous (Kuvio 49.). Muuta maata yleisempiä olivat etenkin starttivalmennus-, siivous- sekä luonto- ja ympäristöalan yksiköt. Muuta maata vähemmän oli kuljetus-, kierrätys- sekä kiinteistöhuollon ja muun kunnossapidon yksiköitä. Aluehallintoviraston alueen avoimissa vastauksissa mainittiin omina yksikköinä ruokapankki ja keittiöpaja.

Pidemmällä aikavälillä tarkasteltaessa yksiköiden yleisyydessä on tapahtunut aaltoliikettä eikä selkeitä trendejä ole juuri havaittavissa (Kuvio 50.). Lähinnä media- ja mainonta-, kierrätys-, kuljetus-, siivous- sekä kahvila- ja cateringyksiköt ovat yleistyneet. Laskua on tapahtunut puu ja rakennus-, metalli- sekä tietotekniikkayksiköiden ja myös tuotemyymäläyksiköiden ja seinättömien pajayksiköiden osalta. Vuonna 2020 kyselyyn tuli uusina vaihtoehtoina luonto- ja ympäristö-, peli- sekä sosiaali- ja terveysalan yksiköt, ja vuonna 2022 polkupyörän huolto.

Kuvio 49. Nuorten työpajatoiminnan valmennusyksiköt Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2022. Osuudet kaikista nuorten työpajatoimintaa alueella järjestäneistä toimijoista.

Kuvio 50. Nuorten työpajatoiminnan valmennusyksiköt Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2016–2022. Osuudet kaikista nuorten työpajatoimintaa alueella järjestäneistä toimijoista.

6.1. Haasteet ja onnistumiset pajatoiminnassa

Nuorten työpajoilla on monia erilaisia haasteita kohdattavana. Vuonna 2022 avoimissa vastauksissa yleisimmin esiin tulleet haasteet olivat nuorten yhä haasteellisemmat ja moninaisemmat ongelmat sekä toimintaympäristön muutokset, joista päällimmäisenä hyvinvointialueuudistus ja sen vaikutukset kuntoutuvaan työtoimintaan. Myös nuorten ohjautumisessa sekä verkostojen ja yhteistyön toimivuudessa on paljon haasteita. Vaikea taloustilanne nousee huolena esille useassa vastauksessa. Vaikka korona ei enää juuri nouse vastauksissa esille, monet pandemian aikana esille nousseet haasteet ovat edelleen pinnalla ja vaikuttavat nuorten elämään ja pajojen toimintaan. Nuorten tavoittaminen, heidän motivointinsa osallistumaan ja sitouttaminen toimintaan koettiin edelleen vaikeana. Yksittäisen työntekijän kohdalla haasteet aiheuttavat riittämättömyyden tunnetta ja heikentävät työssäjaksamista.

"Meille ohjautuu heikossa kunnossa olevia nuoria. Haasteet on monialaisia esim. mielenterveys, oppimisvaikeudet, joten jatkokoulun löytäminen ja siihen sitouttaminen on haaste."

"Vuoden 2022 aikana haasteita, varsinkin alkuvuodesta, oli verkostojen välinen yhteistyö. Onneksi vuoden aikana yhteistyö kehittyi ja loppuvuoden puolella yhteistyö alkoi sujua oikein mallikkaasti. Haastavaksi paikkakunnallamme on palveluiden vähyys mitä tarjota nuorille. Selkeitä puutteita palveluverkostossa, joka kuormittaa meitä nuorisotoimea. Esimerkiksi etsivä nuorisotyö ei kaikkien asiakkaiden kohdalla ole vain ennaltaehkäisevää vaan jo korjaavaa toimintaa."

"Nuorten toimintakyky on laskenut eikä heitä tavoiteta samoin kuin aikaisemmin. Pajalle tulee muutamia nuoria suoraan, mutta te-toimiston kautta ei lainkaan ja etsiviltä vain vähän. Ohjaamokin on vasta aloitellut ja vaikka paja jalkautuu sinne, niin virtaa toiseen suuntaan ei ole vielä. Hyvinvointialueiden kautta osa palveluista on jäissä."

"... nuorten heikko toimintakyky ja saatavissa olevat palvelut eivät aina kohtaa, jolloin paja kannattelee nuorta pitkiäkin aikoja ennen kuin hän pääsee tarvitsemiinsa palveluihin."

"Nuorten elämään kohdistuvat vaatimukset ja kilpailuttaminen, korona-aika ja Ukrainan sota, nuoren ihmisen turvattomuus, aikuisen puute ja oman paikan löytämiseen tarvittavan ajan niukkuus."

"Haasteena on nuorten palvelutarpeen lisääntyminen ja erityistyminen sekä keinot motivoida haasteellisia nuoria. Haasteena on maahanmuuttajanuorten valmennuksessa yhteisen kielen puuttuminen. Nuorten työpajatoimintaa kohtaavat valtakunnalliset muutokset vaikuttavat suuresti toiminnan toteuttamiseen. Kuntoutuvaan työtoiminnan siirtyessä HYVA:lle, toiminta muuttuu radikaalisti. Nuorten saavutettavuus on ollut suuri haaste. Tietosuojan kiristyminen on vaikuttanut nuorten saavutettavuuteen sitä heikentävästi. Lisäksi taloustilanteen kiristyessä omarahoituksen turvaaminen on oma haasteensa."

"Riittämättömyyden tunteen; nuorten haastavat tilanteet, arkityön lisäksi kehittäminen."

Vuoteen 2022 mahtui myös paljon onnistumisia nuorten työpajoilla. Yleisellä tasolla onnistumista koettiin siinä, että nuoria pystyttiin auttamaan ja heissä näkyi positiivisia muutoksia pajajakson aikana. Nuorten arjenhallinnan taidot kehittivät, luottamus tulevaisuuteen lisääntyi sekä itsetunto ja oma-aloitteisuus parani. Muutokset mahdollistivat nuorten sijoittumisen koulutukseen tai työelämään pajajakson jälkeen. Pajoilla oli hyvä ilmapiiri ja nuoren oli helppo tulla pajalle. Saatu hyvä asiakaspalaute oli merkki onnistumisesta. Pajoilla pystyttiin myös kehittämään toimintaa ja palveluja toimintaympäristön muutosten mukana. Pajoilta löytyi moniammatillista osaamista. Vaikka yhteistyössä ja verkostoissa koettiin yleisesti haasteita, monessa vastauksessa nousi kuitenkin esille tahoja, joiden kanssa omalla paikkakunnalla yhteistyö oli erityisen toimivaa kuten etsivä nuorisotyö, oppilaitokset tai kuntakokeilu.

” Yhteistyö etsivän nuorisotyön kanssa. Lisäksi yhteistyön positiivinen kehittyminen vuoden 2022 aikana. Yhteiset palaverit työllisyyspalveluiden sekä sosiaaliohjaajien kanssa kuukausittain.”

” Oppilaitosyhteistyön kehittyminen nopeasti. Vastattu nuorten tarpeisiin tarjoamalla oppimisympäristön, koska ammatillinen 2.asteen oppilaitos puuttuu pieneltä paikkakunnalta.”

” Nuorten pääseminen omassa elämässä eteenpäin. Sosiaalinen vahvistuminen ja nuorten vastuun ottaminen omasta elämästä. Hyvä ja turvallinen ryhmähenki.”

” Hyvä työyhteisö, työpajan ilmapiiri, yksilölliset tavoitteet ja ohjaaminen niitä kohti.”

” Nuoret ovat kokeneet toimintamme tärkeäksi ja hyödylliseksi itselleen. Nuorten asiat ovat edenneet ja haasteellisia elämäntilanteita olemme saaneet ratkaistua yhdessä nuoren ja verkoston kanssa.”

” Asiakastyössä nuorten luottamuksen saavuttaminen, nuoren suunnitelmien hidaskin eteneminen, ryhmätoiminnoissa näkyy ryhmäytymistä. ... sisäinen yhteistyö on hedelmällistä.”

” Taidelähtöisten menetelmien käyttö nuorten työpajakontekstissa ja työpajan kehittämistyössä, taiteen ja kulttuurin hyvää tekevä ote ja yhdessä tekemisen ilomme olla lähempänä toisiamme ja näin keskinäisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Mahdollisuus kehittää eri pedagogisista lähtökohdista näkökulmaa, miten nuoret tulevat nähdyiksi ja kuulluiksi.”

” Nuorilta saadun palautteen perusteella työpaja vastaa heidän tarpeisiin sekä Tuva yhteistyön käynnistyminen. Omien palveluiden kehittäminen toimintaympäristön muuttuessa.”

” Toiminnalla on onnistuttu luomaan ympäristö, johon nuorilla on turvallista tulla ilman jännittämistä. Valmentajat ovat onnistuneet myös luomaan luottamukselliset suhteet valmennettaviin nuoriin.”

” Nuoret päässeet hienosti eteenpäin elämässään meidän tuella, monta ns. peräkammarintyttöä/poikaa ollaan saatu liikkeelle ja hoitamaan asioitaan. Erittäin huonossa asemassa, syrjäytyneet ja kriminalisoituneetkin nuoret ovat meidän kanssa pärjänneet ja saaneet onnistumisia.”

7. Työpajatoiminnan laatu ja kehittäminen

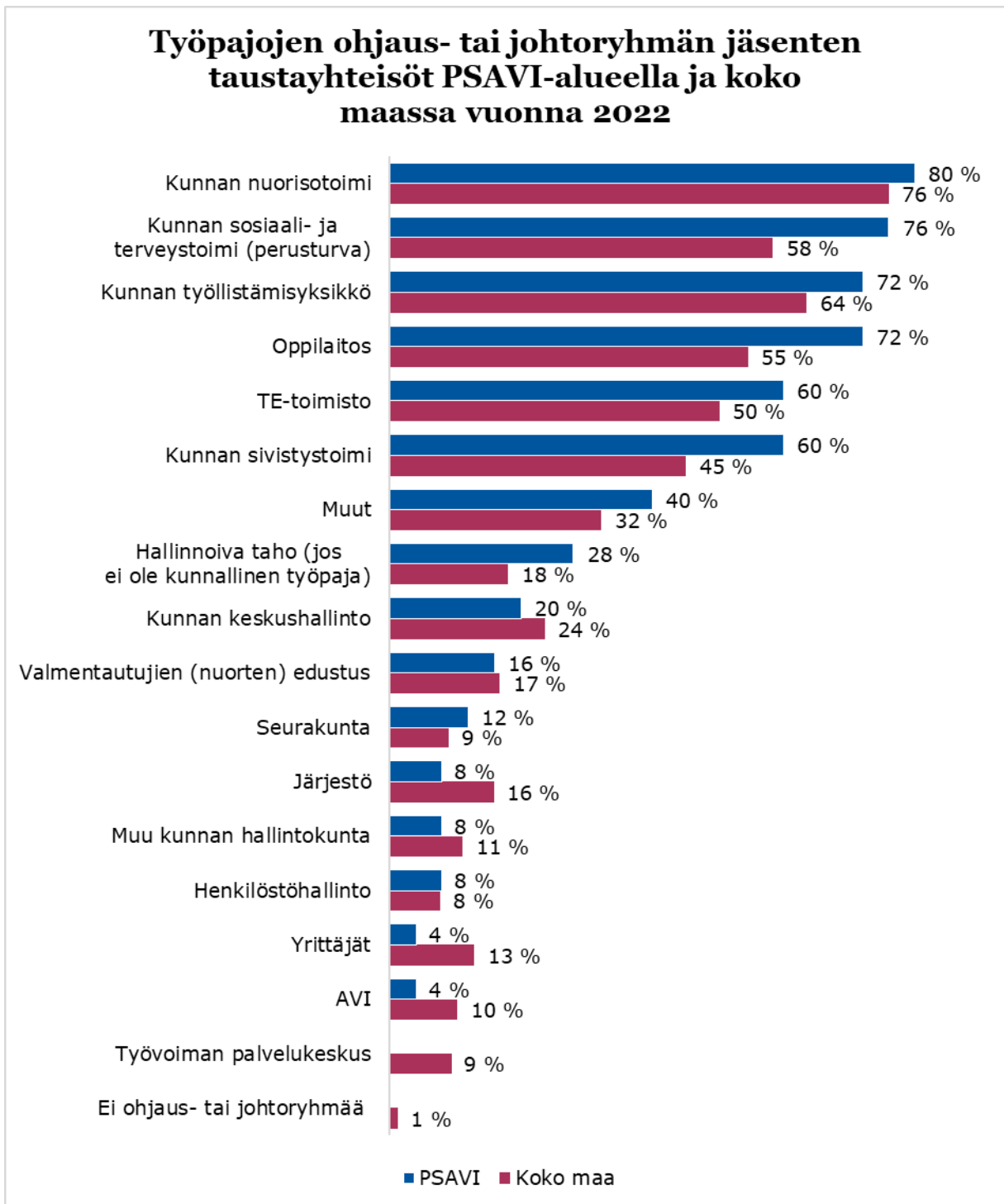
Nuorten työpajatoiminnan laatua ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta arvioitaessa otetaan huomioon, miten nuoren mahdollisuudet sijoittua koulutukseen, työhön tai muuhun tarvitsemaansa palveluun työpajajakson jälkeen ovat parantuneet. Lisäksi nuorten työpajatoiminnan edellytyksenä on, että toiminta on tavoitteellista, merkityksellistä ja taloudellista. Nuorten työpajatoimintaa toteuttavan toimijan tulee hoitaa taloutta ja hallintoa hyvin. Nuorten työpajalla on oltava riittävä määrä valmentavaa henkilöstöä, jolla on tarkoituksenmukainen valmennusosaaminen. Nuorten työpajalla on oltava ympärivuotiseen toimintaan soveltuvat tilat ja varustus. Nuorten työpajatoiminnan järjestäjällä tulee olla toiminnan seuranta- ja arviointijärjestelmä, jolla voidaan todeta nuorten saama valmennuksen vaikutus (Valtioneuvoston asetus nuorisotyöstä ja -politiikasta 211/2018).

Vuonna 2022 kunnan hallinnoimia työpajoja oli 16, mikä on 64 % Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen nuorten työpajoista. Rekisteröidyn yhdistyksen tai järjestön hallinnoimia työpajoja oli seitsemän eli 28 % pajoista. Säätiöiden hallinnoimia pajoja oli kaksi.

Alueen työpajojen ohjaus- tai johtoryhmään kuului useimmiten kunnan nuorisotoimen, sosiaali- ja terveystoimen, työllistämisyksikön ja oppilaitosten henkilöstöä (Kuvio 51.). Näiden lisäksi TE-toimiston ja sivistystoimen henkilöstöä oli hyvin yleisesti mukana. Edellä mainittujen tahojen henkilöstöä oli yleisemmin mukana alueen pajojen ohjaus- ja johtoryhmissä kuin koko maassa keskimäärin. Sen sijaan järjestöjen, yrittäjien ja työvoiman palvelukeskusten henkilöstöä oli mukana alueella muuta maata harvemmin. Muita avoimissa vastauksissa mainittuja ohjaus- ja johtoryhmän jäseniä oli muun muassa Sosiaalipedagogiikan säätiö, Autismiliitto, KELA, kuntakokeilun edustaja, vapaa-aikapalvelut, poliisi, Business Oulu ja yrityspalvelut.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen työpajoista 80 % oli laatinut kehittämissuunnitelman tai -strategian ja pääosin ne olivat vähintään kahden vuoden mittaisia. Viidellä pajalla suunnitelmaa ei ollut tehty. Puolet tehdyistä kehittämissuunnitelmista on hyväksytty työpajan ohjaus- tai johtoryhmässä ja neljäsosa yhdistyksen tai säätiön hallituksessa. Yhdellä pajalla tehtyä suunnitelmaa ei ollut hyväksytty missään tahossa.

Kuvio 51. Nuorten työpajojen ohjaus- tai johtoryhmän jäsenten taustayhteisöt Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2022.

Niin koko maassa kuin Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella kolme neljästä nuorten työpajasta pystyi ottamaan mukaan toimintaansa kaikki halukkaat nuoret vuonna 2022. Luku sisältää myös pajat, jotka vastasivat, että voisivat ottaa kaikki halukkaat, mutta työpajalle ei ohjaudu riittävästi valmentautujia. Tällaisia pajoja oli alueella neljä. Kuusi pajaa ilmoitti, että ei voinut ottaa kaikkia halukkaita mukaan toimintaan. Yleisin syy sille oli liian vähäinen henkilökunta tai tilanpuute (Taulukko 2). Vastaukset olivat hyvin samansuuntaisia koko maan kanssa. Edellisinä vuosina nuoren työ- ja toimintakyvyn riittämättömyys on ollut yleinen syy sille, että nuorta ei ole voitu ottaa pajalle, mutta nyt sitä ei nähty syynä alueella eikä valtakunnallisesti. Avoimissa vastauksissa kerrottiin, että paikkoja pajalle on rajallinen määrä ja että suosituimmilla pajoilla ei resurssit riitä vastaanottamaan kaikkia halukkaita.

Taulukko 2. Syitä sille, että nuorten työpaja ei voi ottaa vastaan kaikkia, jotka haluaisivat tulla mukaan toimintaan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2019–2022.¹¹

Syy	2019	2020	2021	2022
Valmentautujien työ- ja toimintakyky ei riittävä	23 %	50 %	67 %	0 %
Liian vähän henkilökuntaa	8 %	63 %	44 %	50 %
Tilanpuute	15 %	75 %	44 %	50 %
Muu	19 %	13 %	33 %	33 %
Taloudelliset resurssit	8 %	25 %	22 %	0 %
Henkilöstön osaaminen	8 %	38 %	11 %	0 %

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen työpajoista 68 prosentilla (17 työpajaa) oli olemassa oma ehkäisevän päihdetyön ohjelma vuonna 2022. Kuusi pajaa seurasi kunnan tai paikallista ohjelmaa ja kahdella pajalla ohjelma oli suunnitteilla. Kaksi pajaa totesi, että suunnitelman päivittäminen on ajankohtaista.

Vuonna 2022 Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen oppimisympäristöt oli tunnistettu yhteensä 23 nuorten työpajassa eli 92 prosentissa pajoista (Kuvio 52.). Vuonna 2020 luku oli 64 % eli kahdessa vuodessa tunnistaminen on mennyt harppauksella eteen päin. Kahdella pajalla ei ollut tunnistettu oppimisympäristöjä, mutta toisella se oli suunnitteluasteella. Tunnistaminen on alueella edellä muuta maata, missä tunnistamista on tehty 75 prosentilla pajoista ja suunnitteluasteella se on 14 prosentilla pajoista.

¹¹ Luvut suhteutettu niiden pajojen määrään, jotka arvioivat, että eivät voi ottaa kaikkia halukkaita nuoria mukaan toimintaan.

Kuvio 52. Kuinka suuri osa nuorten työpajojen oppimisympäristöistä on tunnistettu Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2021.

Vuonna 2022 Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella 21¹² pajaa eli 84 % pajoista antoi nuorille valmentautujille osaamistodistuksen, mikä on kolme pajaa enemmän kuin edellisvuonna. Valtakunnallisesti osaamistodistuksia annettiin nuorille valmentautujille huomattavasti harvemmin eli 47 prosentilla pajoista. Osaamistodistuksia jakavista aluehallintoviraston alueen pajoista 86 % käytti Paikkaa ja 19 % pajan omaa todistusta.

Vuonna 2022 valmentautujille tarjottiin mahdollisuus ammatillisten tutkinnon osien suorittamiseen näytöllä valmennuksen aikana 11 pajalla, mikä on 44 % alueen nuorten työpajoista. Tämä on vähemmän kuin viime vuonna. Kolme pajaa ei osannut vastata kysymykseen. Avoimissa vastauksissa kerrottiin että, vaikka mahdollisuutta tarjottiin ei osassa pajoista kukaan nuori suorittanut näyttöjä.

” Opinnollistamisen kehittämistä on tehty useampia vuosia ja toimintaan on saatu sujuvasti osaamisen tunnistaminen, mutta sujuva oppilaitoksiin siirtyminen tai näyttöjen tekeminen valmentautujien kanssa vaatii vielä ponnisteluja. Kaikki oppilaitokset eivät hyväksy/tunnista pajoilla hankittua osaamista ja asiakkaalle ei voi varmuudella esim. luvata että saa osaamisestaan joitakin suoritteita. Oppilaitosyhteistyö kaikkien osaamisalojen kohdalla ei ole riittävän tiivistä ja systemaattista että oppilaitoksiin siirtymisiä tapahtuisi jouhevasti esim. jatkuvan haun ja osaamisen näyttämisen kautta.”

¹² Luku sisältää kolme pajaa, jotka eivät vastanneet kohtaan, 'annetaanko valmentautujille osaamistodistus', mutta vastasivat kohtaan 'jos annatte osaamistodistuksen, min-kälaisen'.

Vuonna 2022 Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen nuorten työpajatoimijoista 88 % oli laatinut turvallisuussuunnitelman ja kolmella se oli suunnitella. Vuonna 2021 kaikki pajat olivat vastanneet, että turvallisuussuunnitelma on laadittu.

Valmentautujien työ- ja toimintakykyä kuvaava arviointijärjestelmä oli käytössä 84 prosentilla pajoista eli 21 pajalla. Näistä 76 % käytti Kyky-viisaria. Vain 10 % käytti itse kehittämänsä mittaria, kun edellisvuonna niin teki 41 % pajoista. Joka viides paja käytti muuta kuin vastausvaihtoehtona ollutta mittaria kuten Ruori tai 3X10D soveltuvien osin.

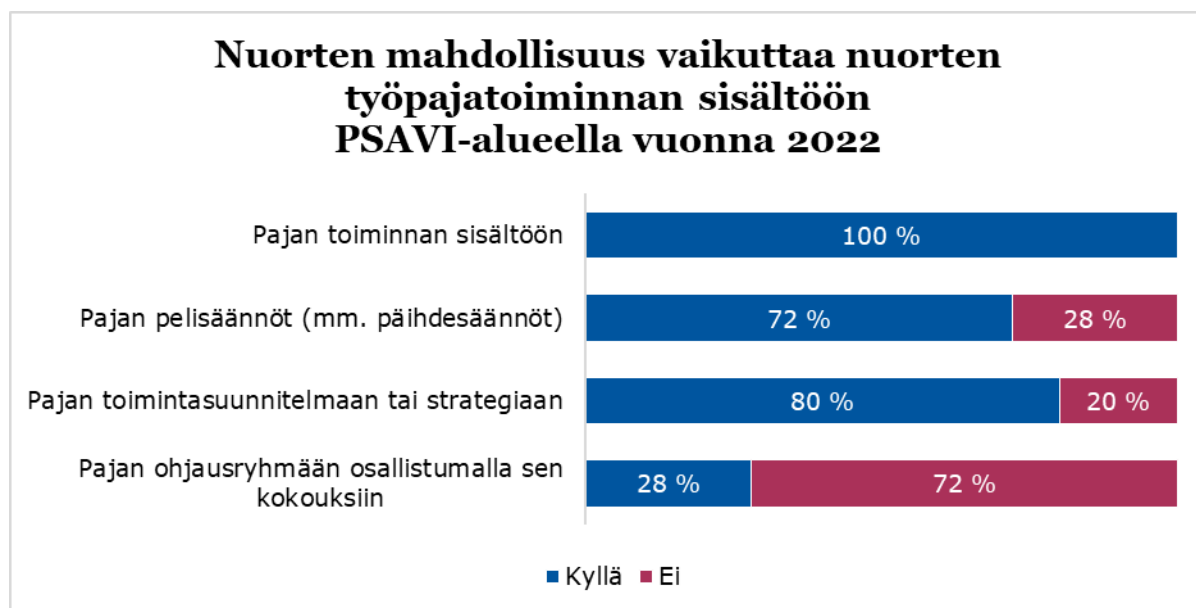
Työn laatua tarkkaileva malli oli vuonna 2022 käytössä 36 prosentilla pajoista eli 9 nuorten työpajalla, mikä on hieman pienempi osuus kuin edellisvuonna.

7.1. Vaikuttaminen, palaute ja seuranta

Työpajatoiminnan tarkoituksena on parantaa nuoren elämähallintataitoja sekä edistää hänen kasvuun, itsenäistymistään ja osallisuutta yhteiskuntaan (Nuorisolaki 1285/2016: 4 luku 13 §). Tämän vuoksi on tärkeää, että nuoret pääsevät vaikuttamaan nuorten työpajan toimintaan ja oppimaan samalla yhteiskunnan vaikuttamiskeinoja.

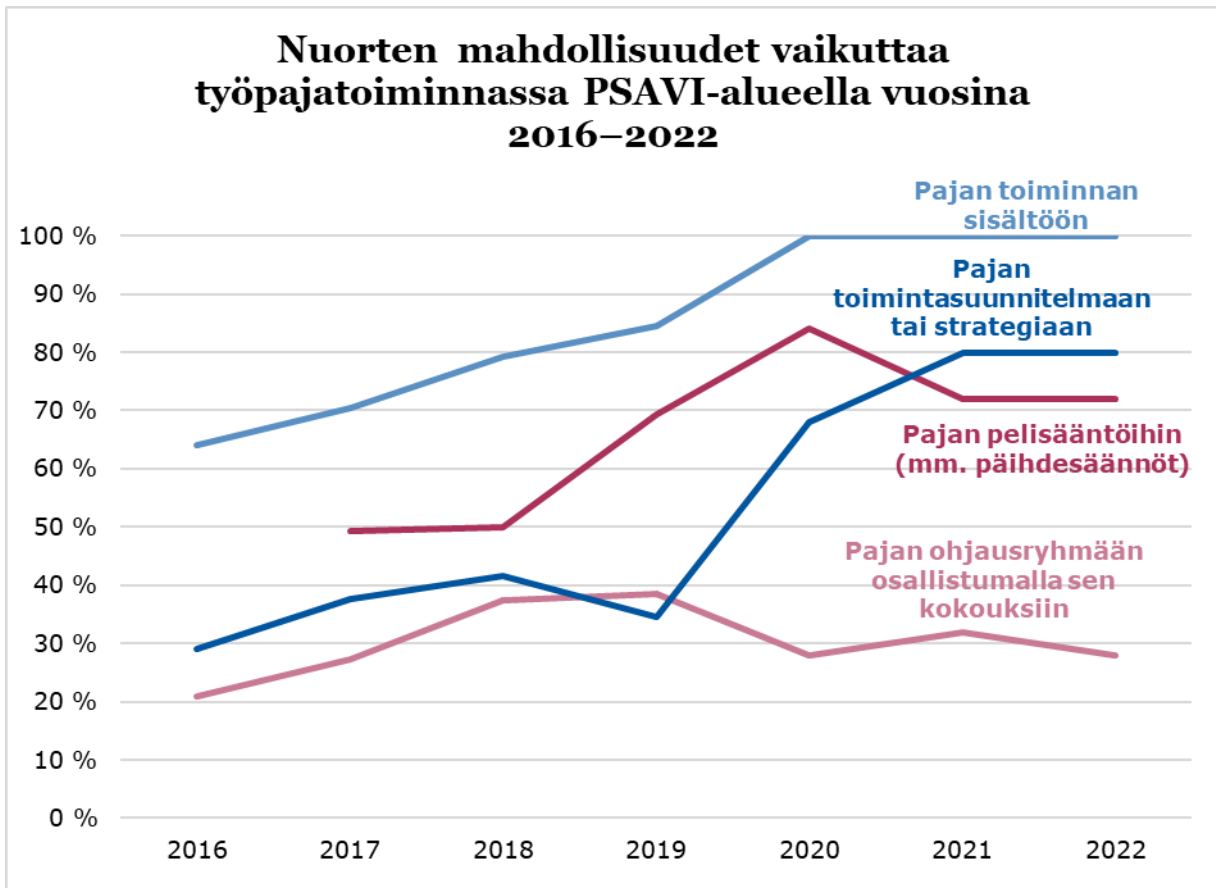
Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella kaikkien pajojen nuoret pystyivät vaikuttamaan toiminnan sisältöön vuonna 2022 (Kuvio 53.). Nuorilla oli hyvät vaikutusmahdollisuudet myös pajan toimintasuunnitelmaan ja usein myös yhteisiin pelisääntöihin. Reilulla neljäsosalla pajoista nuoret pystyivät vaikuttaa ohjausryhmään osallistumalla.

Kuvio 53. Nuorten mahdollisuus vaikuttaa nuorten työpajatoiminnan sisältöön Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2021.

Nuorten vaikuttamisen mahdollisuudet ovat merkittävästi parantuneet vuodesta 2016 (Kuvio 54.). Etenkin mahdollisuudet vaikuttaa toimintasuunnitelmaan tai strategiaan nousivat harppauksella parissa vuodessa. Ohjausryhmän kokouksiin ja pajan pelisääntöjen laatimiseen osallistuminen on hieman vähentynyt viime vuosina. Pajan toiminnan sisältöön vaikuttaminen on ollut sadassa prosentissa viimeiset kolme vuotta.

Kuvio 54. Nuorten valmentautujien mahdollisuudet vaikuttaa työpajatoiminnassa vuosina 2016–2022.

Vuoden 2022 työpajakyselyssä kysyttiin, miten nuorten työpajatoiminta edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä, miten nuorten työpajatoiminta edistää nuorten kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa. Vastauksia tuli runsaasti.

Vastausten mukaan nuoret pääsevät osallistumaan pajoilla toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen monipuolisesti ja omien tarpeidensa mukaisesti. Nuoret pääsevät osallistumaan tapahtumiin ja vierailuille, ja samalla he oppivat verkostoitumaan erilaisten ihmisten kanssa. Nuoret saavat kokea olevansa osa ryhmää. Tiedon karttuminen yhteiskunnasta, sen palvelujen piiriin tuleminen ja mahdollisuus ilmaista mielipiteitään lisää osallisuuden tunnetta. Osallisuuteen kuuluu myös vastuunkantamista ja aktiivisuutta paitsi omien myös yhteisten asioiden suhteen.

Työpajalla nuorten päivärytmi selkiytyy ja arjentaidot paranevat samalla kun työelämän säännöt tulevat tutuksi. Lisäksi terveelliseen ravitsemukseen ja liikuttamiseen kiinnitetään huomiota. Myös harrastusten ja ystävyyssuhteiden löytymisessä autetaan. Samalla heidän itsetuntonsa ja myönteinen näkemys tulevaisuudesta ja sen mahdollisuuksista paranee. Nuoret voivat alkaa rakentaa realistisia tavoitteita ja oppivat työskentelemään niitä kohti entistä itsenäisemmin.

” Nuorilta kerätään kahdesti vuodessa toiveita toimintasuunnitelmaan, mitä korttikoulutuksia tarvitaan, mihin oppimisympäristöihin halutaan tutustua. Nuoret pääsevät myös suunnittelemaan itse osan starttipajan päivän sisällöstä, esimerkiksi nuottaleirien sisällöt, liikuntakertoja ja sen ohjauksen, ruokaostokset ja mitä kokataan.”

” Jokainen nuori on huomioitu omana itsenään ja yhteisön arvokkaana, nimeltä tunnettuna jäsenenä. Nuoret ovat osallistuneet yhteiseen suunnitteluun ja päätöksentekoon starttipajatoiminnan sisällöistä, ja heitä on kannustettu ja rohkaistu päivittäiseen toimintaansa ja tulevaisuudensuunnitelmiinsa liittyvien omaehtoisten valintojen tekemiseen työpajalla ja sen ulkopuolella.”

” Yksilö- ja ryhmävalmennuksen avulla nuorelle mahdollistetaan itsensä ja mielipiteidensä esiin tuomisen, suvaitsevaisuuden, asioiden rohkean selvittämisen ja pettymysten sietämisen taitoja. Työpajatoimintaan osallistuville nuorille opetetaan ja tarjotaan mahdollisuus osallistua yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen nuorten valtuuston jäsenyyden, äänestämiseen ohjaamisen, ajankohtaisista asioista tiedottamisen ja keskusteluiden, tilaisuuksiin osallistumisten ja nuorten omien toimintaideoiden toteuttamisen avulla.”

” Valmentautujat ovat osallistuneet kaupungin strategiatyöhön vastaamalla sähköisen alustan kautta esitettyihin kysymyksiin. Valmentautujat ovat osa kirjaston ”maailma on meidän” -demokratiahanketta, jossa olemme tutustuneet erilaisiin keinoihin vaikuttaa. Yhteistyökertoja on ollut 8. Nuorisovaltuusto on esitellyt toimintaansa valmentautujille. Järjestämme talokokouksia kaikille valmentautujille. Talokokouksessa suunnittelemme ja päätämme tulevasta yhteisestä toiminnasta. Harjoittelemme kokouskäytäntöjä; esityslista, sihteeri, puheenjohtaja, pöytäkirja jne. Valmentautujat voivat vaikuttaa toimintamme sisältöihin esim. erilaisilla korteilla, joiden avulla oman toiveen ilmaisu on helpompaa (liikunta-toive-kortit). Sovari mittarin mukaan 4,2/5 valmentautujista on kertonut voivansa vaikuttaa tehtävien sisältöön. Järjestämme teemaan sopivasti mahdollisuuden vaikuttaa esim. oma UMK-laulukilpailun äänestys/pisteytys. Tällaisissa harjoituksissa tuemme oman mielipiteen ilmaisua ja toisten erilaisten mielipiteiden hyväksymistä.”

” Nuorten pyörittämä ruokapankki on konkreettista työtä ja osallisuutta. Ihmisiä pystytään auttamaan ja hiilijalanjälkiä pienennetään vaikutetaan asenteisiin ja opitaan kohtamaan uusia ihmisiä.”

” Perehdytään eri koulutusmahdollisuuksiin, koulutusmuotoihin sekä työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin sekä työmahdollisuuksiin. Opetellaan viranomais-tahojen kontaktointeja sekä ihan arjen asioita miten hoidetaan omat päivittäiset rutiinit ja velvollisuudet.”

” Opetetaan nuorelle sähköistenasiointipalveluden käyttöä, tiedonhakua ja kriittistä medianlukutaitoa. Nuoret oppivat muodostamaan oman mielipiteensä ja toimivat sen mukaisesti.”

” Nuoret tutustuvat pajalla oman kunnan toimintaan ja siihen miten yhteiskunta toimii. Pajalla keskustellaan ajankohtaisista yhteiskunnan aiheista ja järjestetään infoja eri aihealueisiin liittyen, kuten erilaiset uudistukset (mm. työllisyydenhoito tms.) Tieto yhteiskunnan toiminnasta ja kokemus osallistumisesta vahvistaa nuoren kykyä toimia yhteiskunnassa paja-arjen ulkopuolella. Nuorille tuodaan näkyväksi niitä mahdollisuuksia, joita heillä yhteiskunnassa on, jotta heidän on mahdollista olla osallisena omassa elämässään ja ympäröivässä maailmassa. Nuorten ja verkoston kanssa yhdessä ratkotaan haasteita, jotka voivat rajoittaa nuoren mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnan toimintaan, kuten terveydellisiä, taidollisia ja taloudellisia haasteita.”

” Valmentautujien palautetta nuorten työpajatoiminnasta:

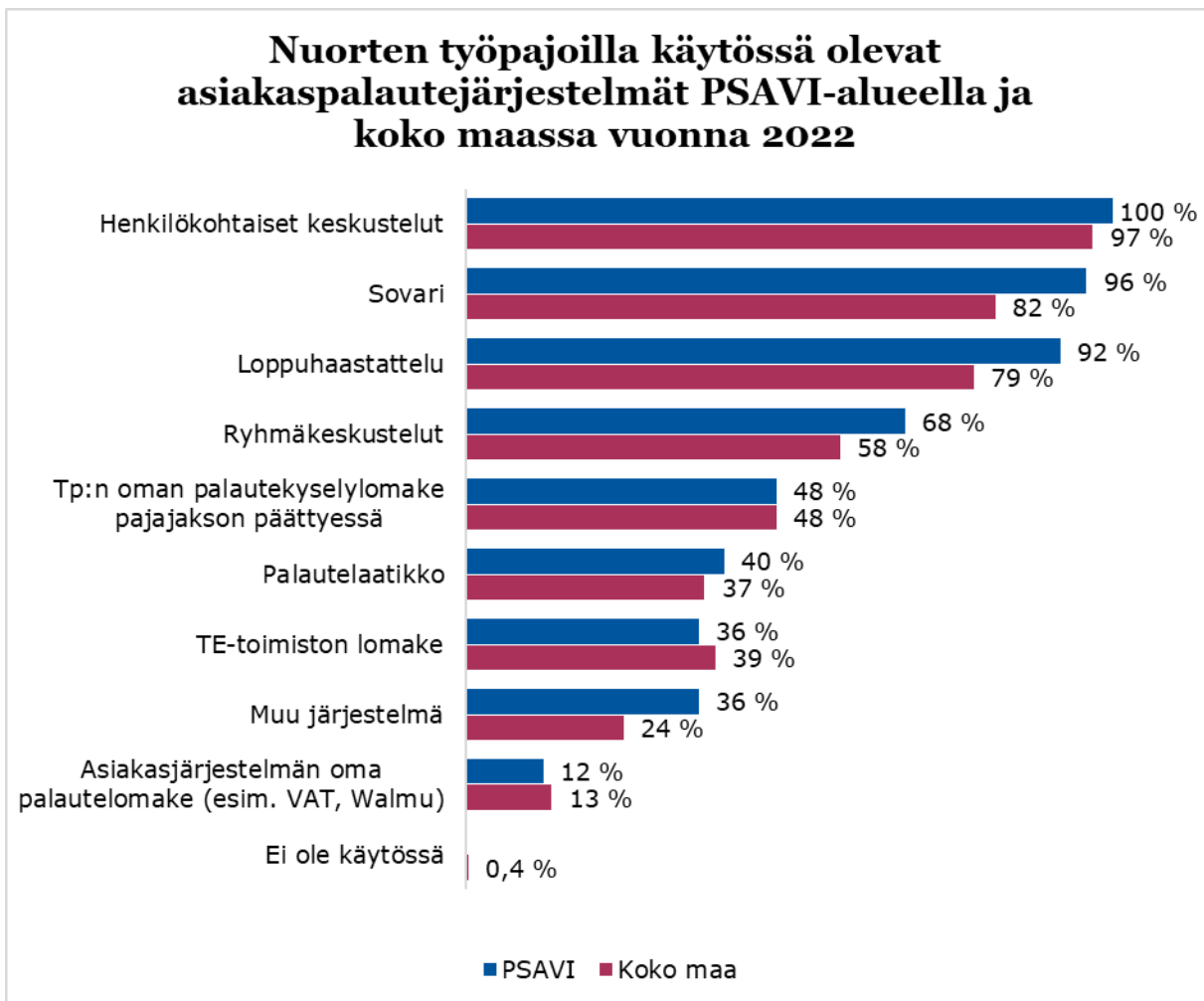
’Itseluottamusta paljon. Kun minut erotettiin koulusta, olin kotona yli puoli vuotta. Satelliitti otti yhteyttä minuun ja sai minut arkeen.’

’Mahdollisuuden palata takaisin ihmisten ja arjen pariin. Sisältöä arkeen. Ihmisiä, jotka välittää ja kuuntelee. Arvokkaita neuvoja. Ymmärrystä.’

’Työpaja on antanut minulle paremman itsetunnon ja luoton ihmisiä kohtaan. Olen tuntenut itseni tärkeäksi osaksi yhteisöä ja olen oppinut, että joskus voi tehdä virheitä ja apua voi pyytää. Olen kehittynyt sosiaalisissa tilanteissa ja elämänasenteeni on muuttunut positiivisemmaksi.’ ”

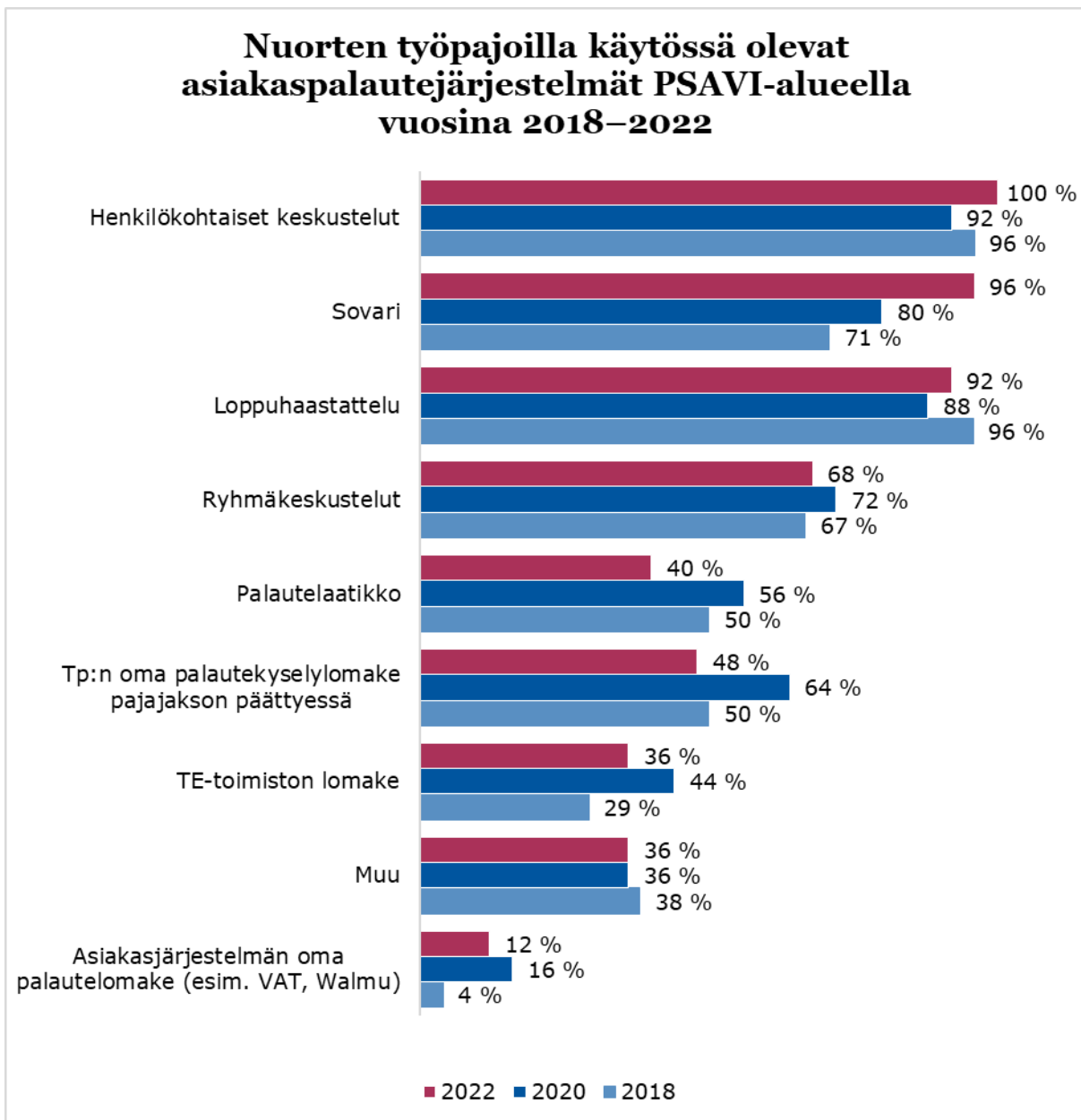
Asiakaspalautteen keräämiseen nuorten työpajoilla on monenlaisia keinoja. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella kaikki pajat kävivät nuorten kanssa henkilökohtaisia keskusteluja vuonna 2022 (Kuvio 55.). Myös loppuhaastattelu tehtiin 92 prosentille nuorista, mikä on 16 prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisvuonna. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella lähes kaikki asiakaspalautejärjestelmät olivat yleisemmin käytössä kuin koko maassa. Kaikilla pajoilla oli käytössä vähintään kolme asiakaspalautejärjestelmää, enimmillään kahdeksan. Muita käytössä olevia palautejärjestelmiä olivat esimerkiksi portfolio, tapah- tumakohtaiset palautteet, sidosryhmäkyselyt, työkokeilun palautelomake, työhy- vinvointikyselyt sekä palaute ja kehittämiskyselyt pajan kehittämispäivillä.

Kuvio 55. Nuorten työpajoilla käytössä olevat asiakaspalautejärjestel- mät Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2022.

Palautejärjestelmien käyttämisessä on tapahtunut pieniä muutoksia vuosien saatossa (Kuvio 56.). Henkilökohtaisia keskusteluja, loppuhaastatteluja ja ryhmäkeskusteluja käyttävien pajojen osuudet ovat pysyneet tasaisena vuosia. Sovarin käyttö on yleistynyt selvästi viime vuosina. Asiakasjärjestelmän oman palautelomakkeen kohdalla annettiin aiempina vuosina vaihtoehdoksi vain VAT-lomake. Tämän takia vuodesta 2020 lähtien tulos on selvästi suurempi kuin aiemmin.

Kuvio 56. Nuorten työpajoilla käytössä olevat asiakaspalautejärjestelmät Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2018–2022.

Asiakashallinta- tai tilastointijärjestelmän käyttö on tärkeä osa nuorten työpajojen toimintaa ja kaikilla alueen pajoilla oli käytössä jokin järjestelmä. PARty oli käytössä 20 pajalla. Neljä käytti jotain muuta ohjelmaa, joka oli linkitetty PARtyyn, kuten WALMU, VAT ja Oukatypa. Yhdellä työpajalla oli käytössä Sofia-asiakastietojärjestelmä. Kaikista järjestelmistä oli saatavissa tilastotiedot valtakunnallisen tiedonkeruun tarpeisiin.

7.2. Yhteistyö

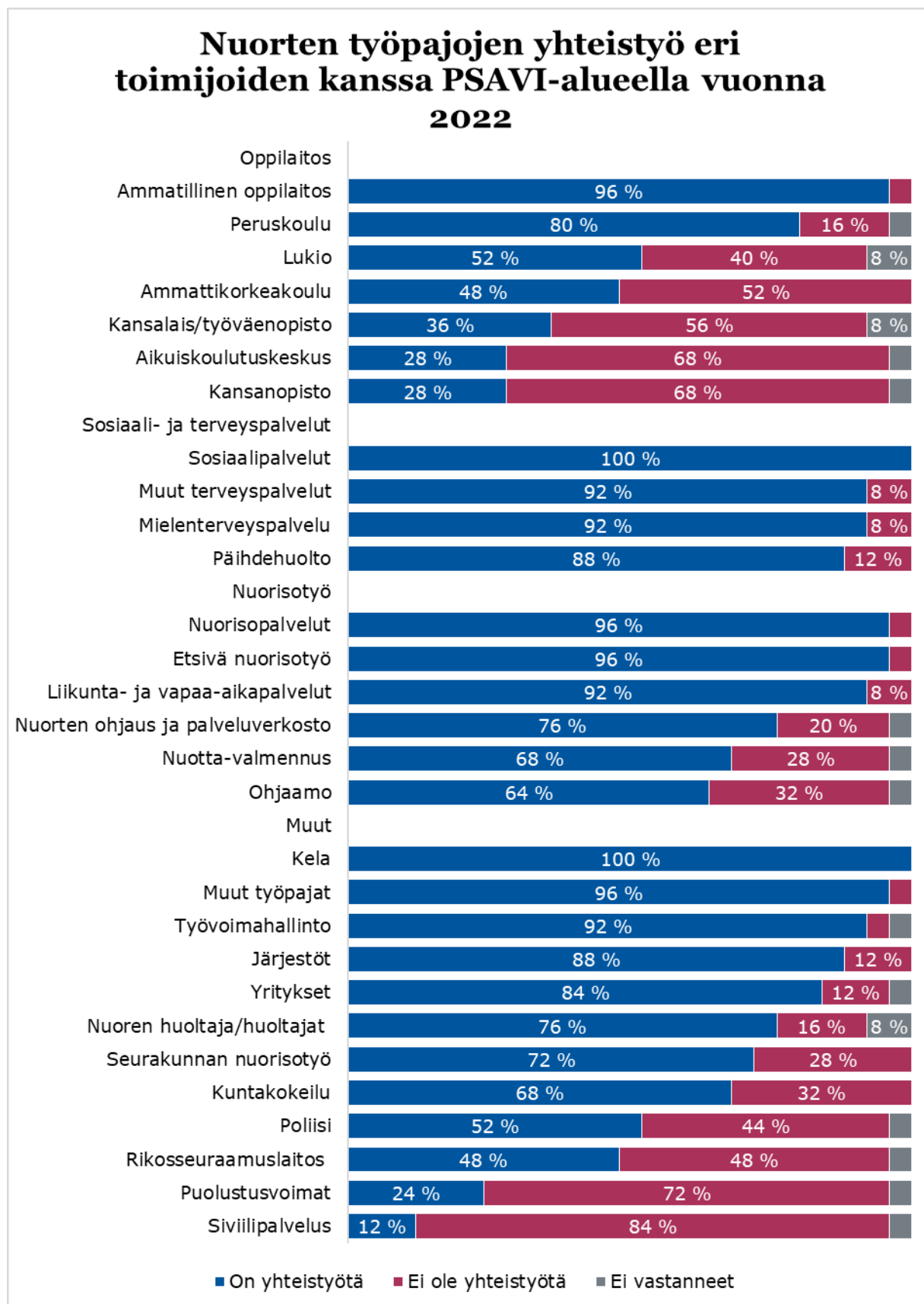
Valtionavustusta myönnettäessä nuorten työpajatoiminnan laadun ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arvioinnissa otetaan huomioon yhtenä osana työpajan palvelukyky sekä kohderyhmältä ja yhteistyöverkostolta saatu palaute (Valtioneuvoston asetus nuorisotyöstä ja -politiikasta 211/2018). Lisäksi nuorisolain 13 §:ssä nuori tulee työpajalle pääsääntöisesti viranomaisen tai julkista tehtävää hoitavan ohjaamana. Ilman yhteistyötä eri toimijoiden kanssa ei tällaista ohjautumista tapahdu.

Vuonna 2022 Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen nuorten työpajat tekivät yhteistyötä runsaasti eri toimijoiden kanssa. Kaikki pajat tekivät yhteistyötä sosiaalipalvelujen ja KELAn kanssa ja yhtä pajaa lukuun ottamatta myös ammatillisten oppilaitosten, nuorisopalvelujen, etsivän nuorisotyön ja muiden työpajojen kanssa (Kuvio 57.). Yhteistyö sosiaali- ja terveystieteiden kanssa oli hyvin yleistä kaiken kaikkiaan.

Kysymykseen kirjallisten sopimusten laatimisesta vastattiin vaihtelevasti. Vastanneiden pajojen määrä tahoja kohden vaihteli 16–24 välillä, kun pajoja yhteensä oli 25. Kun luvut suhteutetaan kunkin tahon kohdalla vastanneiden määrään, puolella vastanneista oli sopimus ammatillisen oppilaitoksen kanssa, kolmasosalla sosiaalipalvelujen kanssa ja neljäsosalla ammattikorkeakoulun kanssa, nuorisopalvelujen ja KELAn kanssa. Muuten sopimuksen tehneiden osuus vaihtelu 0–20 prosentin välillä.

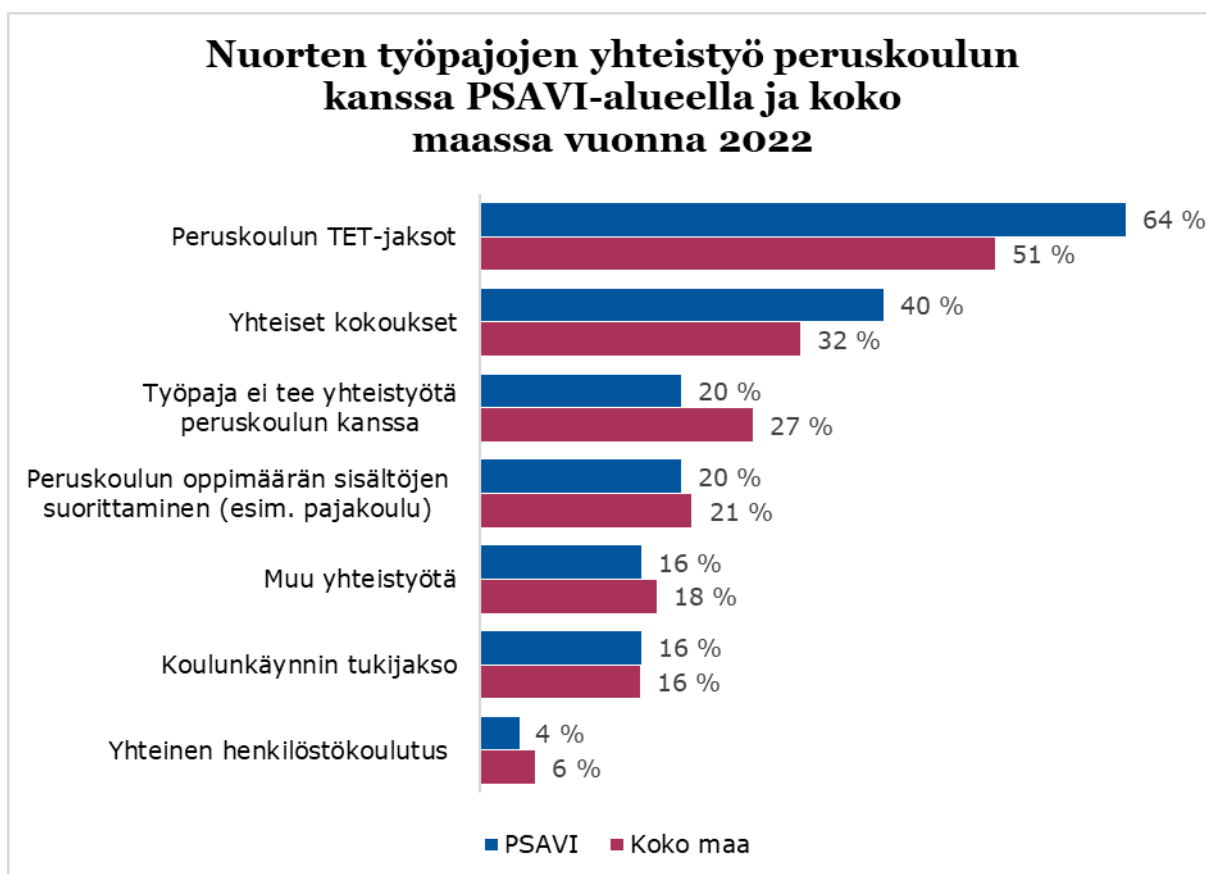
Nuorten työpajoilla oli monia erilaisia tarpeita yhteistyön kehittämiseksi. Kehittämistä löytyi yhteistyön tiivistämisessä, säännöllisissä tapaamisissa ja tiedon vaihdossa. Useammassa vastauksessa nostettiin esille hyvinvointialueuudistuksen tuomat muutokset kentällä, jonka myötä yhteistyökuviot ja käytänteiden tarvitsevat selkeyttämistä. Yhteistyötä yritysten, työllisyyspalvelujen ja kuntakokoulun kesken tulee tiivistää nuorten työelämään ohjaamisessa. Oppilaitosyhteistyössä on myös kehitettävää. Pajojen keskinäisen yhteistyön kehittäminen ja pajatoiminnan tunnetuksi tekeminen nyky muodossaan mainittiin myös.

Kuvio 57. Nuorten työpajojen yhteistyö eri toimijoiden kanssa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuonna 2022.

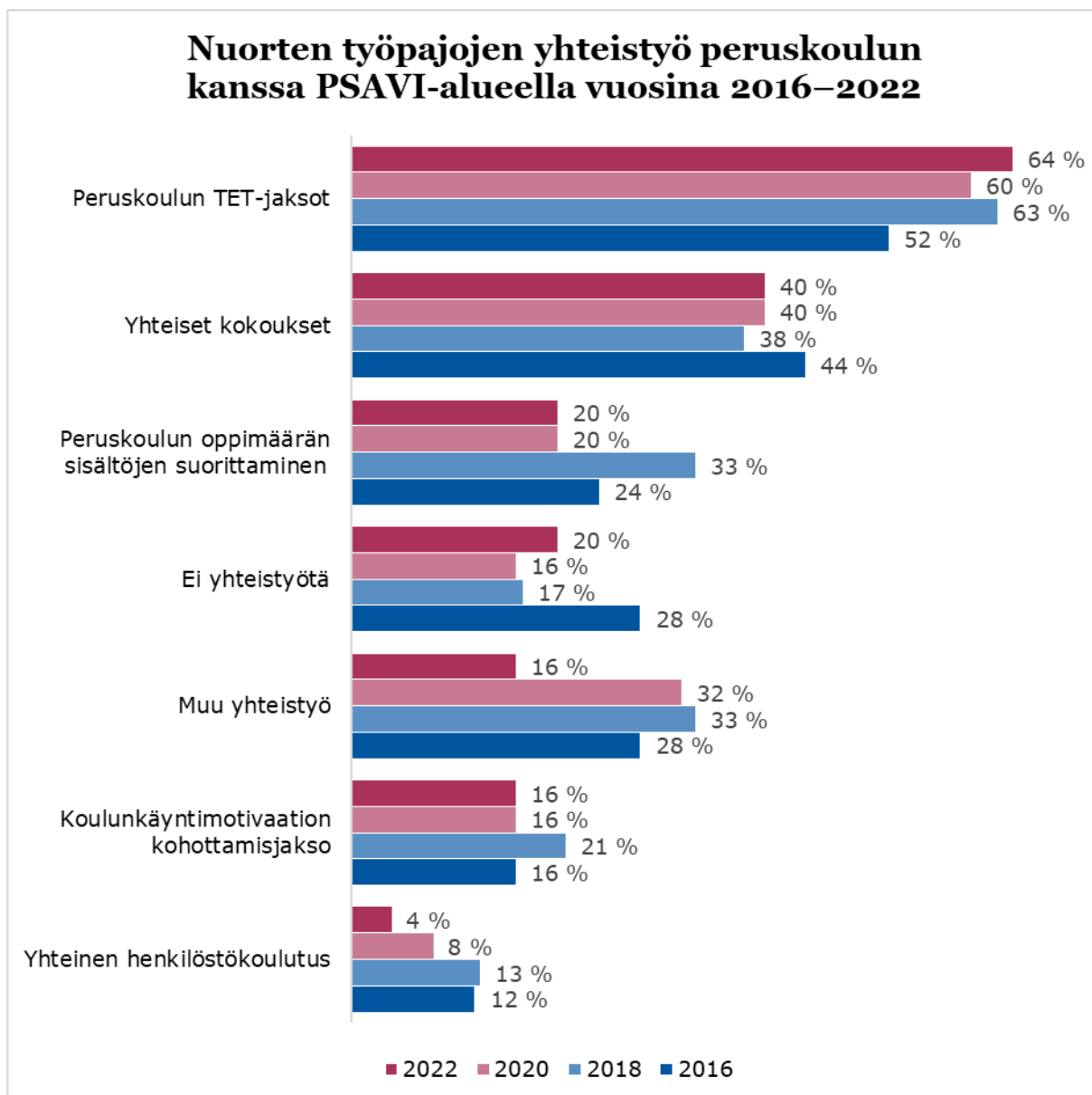
Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella työpajat tekivät muuta maata enemmän yhteistyötä peruskoulujen kanssa etenkin työelämään tutustumisjaksojen ja yhteisten kokousten muodossa (Kuvio 58.). Joka viides paja ei tehnyt yhteistyötä peruskoulun kanssa ja usein syynä oli se, ettei pajalla ollut peruskouluikäisiä nuoria. Muita yhteistyömuotoja olivat koulunkäynnin tukijakso nuorille, joilla oli hankaluuksia motivoitua koulunkäynnistä, kumminuorisotyö yläkoulussa, TUVa-yhteistyö, oppivelvollisuusverkosto ja ryhmävalmennus.

Kuvio 58. Nuorten työpajojen yhteistyö peruskoulun kanssa PSAVI-alueella ja koko maassa vuonna 2022.

Pidemmällä aikavälillä on tapahtunut pieniä muutoksia yhteistyömuotojen yleisyydessä työpajojen ja peruskoulun välillä (Kuvio 59.). TET-jaksoja on pitänyt noin 60 prosenttia pajoista vuodesta 2017 lähtien vuotta 2021 lukuun ottamatta, jolloin korona vaikeutti jaksojen pitoa pajoilla. Yhteiset kokouksia on pitänyt noin 40 prosenttia pajoista ja peruskoulun oppimäärän sisältöjen suorittaminen on ollut mahdollista noin 20 prosentilla pajoista.

Kuvio 59. Nuorten työpajojen yhteistyö peruskoulun kanssa PSAVI-alueella vuosina 2016–2022.

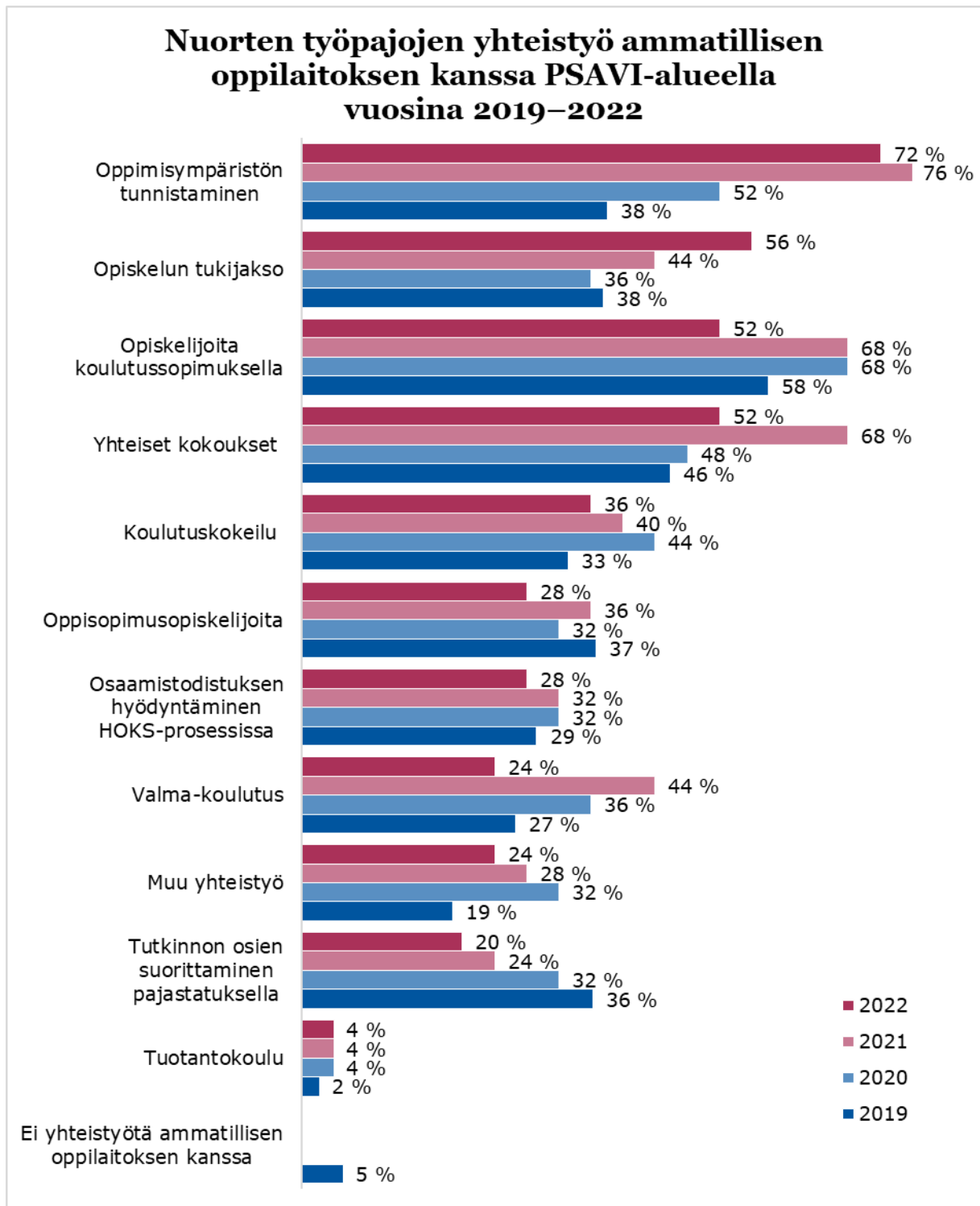
Vuonna 2022 kaikki Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen nuorten työpajat tekivät yhteistyötä ammatillisen oppilaitoksen kanssa. Yleisin käytetty yhteistyömuoto oli oppimisympäristön tunnistaminen, jota teki 72 % pajoista (Kuvio 60.). Luku oli selvästi suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Yli puolella pajoista oli myös opiskelun tukijaksoja sekä opiskelijoita koulutussopimuksella. Alueella oli muuta maata vähemmän etenkin oppisopimusopiskelijoita ja tutkinnon osien suorittamista pajastatuksella. Muun yhteistyön kerrottiin olevan muun muassa tutustumiskäyntejä pajalle ja tutustumista eri aloihin, pajan esittelyä eri tapahtumissa kuten vanhempainilloissa, oppilaitosvierailuja ja ohjausryhmäyhteistyötä. Eräällä pajalla ammattiopettaja opettaa yksittäisiä päiviä pajalla oleville opiskelijoille.

Kuvio 60. Nuorten työpajojen yhteistyö ammatillisen oppilaitoksen kanssa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja koko maassa vuonna 2022.

Oppimisympäristöjen tunnistaminen on yleistynyt vauhdilla viime vuosina (Kuvio 61.). Tunnistamista teki yli 70 % pajoista. Myös opiskelun tukijaksot ovat yleistyneet. Työelämässä oppiminen koulutussopimuksella on vähentynyt selvästi edellisvuosista, samoin kuin Valma-koulutus ja tutkinnon osien suorittaminen pajastatuksella.

Kuvio 61. Nuorten työpajojen yhteistyö ammatillisen oppilaitoksen kanssa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella vuosina 2019–2022.

8. Palaute kyselystä

Työpajakyselyn lopuksi työpajat saivat antaa palautetta kyselystä. Muutaman vastaajan mielestä kysely oli liian pitkä. Jotkut kysymykset koettiin monitulkintaisina ja mietittiin, koskeeko jokainen kysymys vain vuotta 2022 vai pidempää aikaväliä. Myös rahoitusosion täyttämiseen kaivattiin ohjeistusta. Kyselyn ajan kohta koettiin parissa vastauksessa ongelmalliseksi ja toiveena esitettiin vähän myöhäisempää ajankohtaa. Toisaalta nähtiin, että kysely on kehittynyt vuosi vuodelta hyvin. Myös se, että kyselyn voi välillä tallentaa ja jatkaa myöhemmin, nähtiin isona plussana.

”Kysymykset kaipaavat tarkennusta esim. vastataanko ainoastaan edellisen vuoden tapahtumat vai huomioidaanko se, että jotakin palvelua tarjotaan, mutta kyseiseen palveluun ei osallistuja sinä vuonna, johon kysely kohdistuu.”

”Henkilöstön antamassa palautteessa haasteeksi koettiin, että kyselyssä vaihtelee aikamuodot, mikä vaikeuttaa lomakkeen kysymysten ymmärtämistä. Kysymysten kohdalla aikajakson ilmoittaminen helpottaisi kysymyksiin vastaamista (edellinen vuosi/tulevaisuuden suunnitelmat...).”

”Kysely on aika pitkä! Talouden toteumien osalta hetki ei ole otollinen vastata kun on tilinpäätösvalmistelut kuumimmillaan ja lukuja aletaan valmistelemaan raportointia varten vasta helmikuun puolella.”

Lähteet

Nuorisolaki 1285/2016. Finlex.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

Osallistava ja osaava Suomi. Valtioneuvoston julkaisuja 2019:31 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161931/VN_2019_31.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Suomen nuorisotyön tilastot. <http://nuorisotilastot.fi/>

Valtioneuvoston asetus nuorisotyöstä- ja politiikasta 211/2018. Finlex.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170211>

VANUPO. Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2020–2023. Opetus- ja kulttuuriministeriö (2020). <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-697-3>

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Oulu

2023